

MONIÄÄNINEN MAY POLE
- nicaragualainen rituaalitanssi osallistujien kokemana
Maarit E. Ylönen

Kulttuuriantropologian
pro gradu -tutkielma

Kevät 2004

Historian ja etnologian
laitos
Jyväskylän yliopisto

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta HUMANISTINEN	Laitos Historian ja etnologian laitos
Tekijä Maarit E. Ylönen	
Työn nimi Moniääninen May Pole – nicaragualainen tanssirituaali osallistujien kokemana	
Oppiaine kulttuuriantropologia	Työn laji pro gradu
Aika 2004	Sivumäärä 99 s. 7 liitettä
<p>Tiivistelmä - Abstract</p> <p>Tutkimus perustuu osallistuvaan havainnointiin ja haastatteluihin Nicaraguan Atlantin rannikon Bluefields -nimisessä kaupungissa marraskuussa 1996, toukokuussa 1997 ja toukokuussa 1998. Tutkimuksen kohteena oli paikallisten kreolien kalendaaririitti May Pole. Se on hedelmällisyysrituaali, jota juhliitaan joka toukokuu Bluefieldsin kaupungissa ja lähikylissä. Olin tutustunut traditioon aikaisemmin ollessani tanssin kehitysyhteistyössä maan pääkaupungissa Managuassa vuosina 1990–1992.</p> <p>Tutkimukseni tarkoituksena oli hahmottaa May Pole -tanssin tulkintoja ja merkityksiä osallistujien kokemana. Osallistuin toukokuussa 1997 lähes kaikkiin kaupungilla järjestettyihin May Pole -juhliin. Taustateorioina olen käyttänyt ruumiin fenomenologiaa sekä symbolisen antropologian ja semiotiikan näkökulmia soveltuvin osin. Tutkimukseni nojaa etnografisen tapaustutkimuksen perinteeseen ja olen käyttänyt aineiston hankinnassa, käsittelyssä ja tulkinnoissa laadullisen tutkimuksen strategioita. Metodisena haasteena on ollut oman ruumiillisuuden ja ruumiinkokemusten hyödyntäminen tutkimukseni eri vaiheissa. Tanssin tutkimus edellyttää monitieteisyyttä sekä asettaa tutkijalleen erityisiä vaatimuksia sen esikielellisyyden ja symbolisuuden vuoksi.</p> <p>Oma kokemukseni tanssista oli, että se oli hyvin seksuaalinen. Useimmat osallistajat, etenkin miesinformanttini eivät kokeneet May Polea seksuaalisena. Tämä oli mielestäni outoa. Myöhemmin analysoidessani aineistoani ymmärsin seksuaalisuuden sisältäneen monentasoisia symbolisia merkityksiä, joita minä ulkopuolisena osallistujana en ollut ymmärtänyt.</p> <p>Haastateltavani kertoivat jonkin verran May Polen historiasta, mutta useimpien kertomukset keskittyivät yksilöllisiin kokemuksiin. Näkökulmani onkin yksilöllisten tarinoiden kuunteleminen ja tulkinta. May Polella näkyy myös länsimaistumisen ja sivilisoinnin vaikutus. Osa informanteistani koki, että heidän tehtävänään oli säilyttää ja siirtää May Pole -perinne seuraaville sukupolville sivilisoiden sitä ja lisätä kaupunkilaisten tietoisuutta May Polen juurista. He kokivat, että kortteleissa tavallisten ihmisten nykyisin juhlimi May Pole oli muuttunut ja rappioitunut.</p> <p>Ne haastattelemani henkilöt, jotka osallistuivat juhliin, mutta eivät opettaneet tai siirtäneet perinnettä aktiivisesti, kokivat kaduilla tanssittu May Polen toisin. He näkivät kyllä sen, että May Pole on muuttunut, mutta kokivat sen olevan hauskanpitoa, jossa leikin ja kilpailullisuuden tunnelmat tempasivat mukaansa osallistujat. Tulkitsen tämän niin, että vaikka osallistujat eivät kokeneetkaan May Polea sen alkuperäisessä merkityksessään, niin May Pole yhä toimii yhteisöllisenä rituaalina yhdistäen juhliin osallistujat hetkellisesti vahvistaen kaupunkilaisten identiteettiä.</p>	
Asiasanat tanssirituaali, ruumiin fenomenologia, ruumiillisuus, identiteetti, yhteisöllisyys	
Säilytyspaikka Historian ja etnologian laitos	
Muita tietoja	

Ylönen Maarit, E. 2004. Moniääninen May Pole – nicaragualainen tanssirituaali osallistujien kokemana. 99 sivua, 7 liitettä.

TIIVISTELMÄ

Tämä tutkimus perustuu osallistuvaan havainnointiin ja haastatteluihin Nicaraguan Atlantin rannikon Bluefields -nimisessä kaupungissa marraskuussa 1996, toukokuussa 1997 ja toukokuussa 1998. Tutkimuksen kohteena oli paikallisten kreolien kalendaaririitti May Pole. Se on hedelmällisyysrituaali, jota juhliin joka toukokuu Bluefieldsin kaupungissa ja lähikylissä. Olin tutustunut traditioon aikaisemmin ollessani tanssin kehitysyhteistyössä maan pääkaupungissa Managuassa vuosina 1990–1992.

Tutkimukseni tarkoituksena oli hahmottaa May Pole -tanssin tulkintoja ja merkityksiä osallistujien kokemana. Osallistuin toukokuussa 1997 lähes kaikkiin kaupungilla järjestettyihin May Pole -juhliin. Matkustin Bluefieldsiin edellisen vuoden marraskuussa varmistuakseni, että perinne yhä elää. Haastattelin tuolloin vuonna 1996 75 -vuotiasta tanssin opettajaa Lizzyä. Tämä haastattelu on osa aineistoani. Varsinaisen aineiston keräsin vuonna 1997. Aineistoni muodostuu haastatteluista ja osallistuvasta havainnoinnista sekä yhteisistä tanssihetkistä joidenkin informanttieni ja juhliin osallistujien kanssa. Matkustin takaisin Bluefieldsiin toukokuussa 1998 täydentääkseni aineistoani. Tällöin viivysin vain viikon eikä tuona aikana vietetty perinteisiä May Pole -juhlia. Haastattelin kuitenkin joitakin henkilöitä syventääkseni käsityksiäni May Polesta. Tähän tutkimukseeni olen valinnut Ms. Lizzyn haastattelun lisäksi kahden naisinformantin ja neljän miesinformantin haastattelut.

May Pole -aineistostani on valmistunut liikuntatieteellinen lisensiaatintutkimukseni (Ylönen 2000a) sekä esitarkastuksessa oleva väitöstutkimukseni. Lisäksi hyödynsin aineistoani tanssiterapian jatko-opintojeni päättötyössä Teatterikorkeakoulussa (Ylönen 2000b).

Taustateorioina olen käyttänyt ruumiin fenomenologiaa sekä symbolisen antropologian ja semiotiikan näkökulmia soveltuvien osin. Tutkimukseni nojaa etnografisen tapaustutkimuksen perinteeseen ja olen käyttänyt aineiston hankinnassa, käsittelyssä ja tulkinnoissa laadullisen tutkimuksen strategioita. Metodisena haasteena on ollut oman ruumiillisuuden ja ruumiinkokemusten hyödyntäminen tutkimukseni eri vaiheissa. Tanssin tutkimus edellyttää monitieteisyyttä sekä asettaa tutkijalleen erityisiä vaatimuksia sen esikielellisyyden ja symbolisuuden vuoksi.

Oma kokemukseni tanssista oli, että se oli hyvin seksuaalinen. Useimmat osallistujat, etenkin miesinformanttini eivät kokeneet May Polea seksuaalisena. Tämä oli mielestäni outoa. Myöhemmin analysoidessani aineistoani ymmärsin seksuaalisuuden sisältäneen monenlaisia symbolisia merkityksiä, joita minä ulkopuolisena osallistujana en ollut ymmärtänyt.

Haastateltavani kertoivat jonkin verran May Polen historiasta, mutta useimpien kertomukset keskittyivät yksilöllisiin kokemuksiin. Näkökulmani onkin yksilöllisten tarinoiden kuunteleminen ja tulkinta. May Polella näkyy myös länsimaistumisen ja sivilisoinnin vaikutus. Osa informanteistani koki, että heidän tehtävänään oli säilyttää ja siirtää May Pole -perinne seuraaville sukupolville sivilisoiden sitä ja lisätä kaupunkilaisten tietoisuutta May

Polen juurista. He kokivat, että kortteleissa tavallisten ihmisten nykyisin juhlima May Pole oli muuttunut ja rappioitunut.

Ne haastattelemanani henkilöt, jotka osallistuivat juhliin, mutta eivät opettaneet tai siirtäneet perinnettä aktiivisesti, kokivat kaduilla tanssitun May Polen toisin. He näkivät kyllä sen, että May Pole on muuttunut, mutta kokivat sen olevan hauskanpitoa, jossa leikin ja kilpailullisuuden tunnelmat tempasivat mukaansa osallistujat. Tulkitsen tämän niin, että vaikka osallistujat eivät kokeneetkaan May Polea sen alkuperäisessä merkityksessään, niin May Pole yhä toimii yhteisöllisenä rituaalina yhdistäen juhliin osallistujat hetkellisesti vahvisten kaupunkilaisten identiteettiä.

May Pole mahdollistaa yksilöllisen ruumiinkokemisen. Kaikki toukokuussa 1997 ja 1998 haastattelemanani henkilöt korostivat myös itse tanssimisen tuottamaa mielihyvää. Tanssiin osallistuva voi elää hurmioitumisen hetkiä, flow -kokemuksia. Hän voi palata ruumiin muistin avulla uudelleen aikaisempiin kokemuksiin. Myös osallistuminen katsojana mahdollistaa kokemuksen, jossa katsoja voi yhtyä kollektiiviseen leikkiin tai elää uudelleen muistoissaan aikaisempia May Pole -juhlia. Tulkitsen tämän ruumiinkokemuksen luovan yhä uudelleen sanattoman yhteyden sekä itsen että ympäristön välillä. May Pole voi toimia yhteisöllisenä ”terapiana” voimaannuttaen ja vahvistaen yhteisöllisyyttä.

Asiasanat: tanssirituaali, ruumiin fenomenologia, ruumiillisuus, identiteetti, yhteisöllisyys

SISÄLTÖ:

1 JOHDANTO.....	5
2 TUTKIMUKSEN TAUSTA	6
Tutkimuksen lähtökohdat ja päämäärät	6
Aineiston keruu ja kenttätyö.....	9
Tutkimusmenetelmät ja viitekehykset.....	14
Lähdekritiikkiä	20
3 KESKEISIÄ KÄSITTEITÄ	27
Etninen identiteetti	27
Ruumiillisuus ja ruumiillinen kokemus	30
Tanssi ilmaisun ja vuorovaikutuksen välineenä	33
4 IHMISIÄ AJASSA JA PAIKASSA: TUTKIMUKSEN ETNOGRAFIAA	35
Paikka: Bluefields Nicaraguassa	36
Aika: Bluefields toukokuussa 1997 ja 1998	40
Variaatioita: Palo de Mayosta May Poleen	42
Eettisiä kysymyksiä	49
5 BLUEFIELDSIN IHMISIÄ MUISTOINEEN: TAPAUSKERTOMUKSIA	52
Ms Lizzyn May Polessa on Bluefieldsin historiaa	52
Bethanyn May Pole luo identiteettiä	56
Richardin May Pole poliittisena manifestina	60
May Pole isojen poikien leikkinä	63
Maguen tanssi ja transformaation kokeminen	71
Evelynin tanssissa on ruumiin valtaa	76
6 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ: TANSSI KERTOO MONTA TARINAA	85
LÄHTEET	89

LIITTEET

- liite 1: teemahaastattelun runko
- liite 2: May Pole -aikataulu
- liite 3: a,b,c, karttoja Bluefieldsin kaupungista
- liite 4: a, b, tutkimusluvut

1 JOHDANTO

Palattuani vuonna 1992 kehitysyhteistyötehtävistä perheineni Nicaraguasta, huomasin, kuinka kahden vuoden kokemus oli muuttanut käsityksiäni niin paljon, että koin tarpeelliseksi ryhtyä käsitteellistämään ja analysoimaan minulle avautunutta uutta maailmaa tutkimuksen keinoin. Nicaragualaisessa kulttuurissa ruumiillisuus, aistimellisuus sekä ei-verbaalinen tapa ilmaista itseään oli erilaista verrattuna suomalaiseen kulttuuriin. Tämä sai minut näkemään uudella tavalla suhteeni ruumiillisuuteen. Vaikka tanssiminen ja tanssin opettaminen oli ollut jo ennen Nicaraguan aikaa kiinteä osa elämääni, en kuvitellut, että tanssin kautta avautunut yksityinen maailma voisi olla myös yhteisöllinen kokemus (mm. Eskola 1997, 76–82). Olin saanut liikuntatieteellisen koulutuksen, jossa objektiivisuus ja ilmiöiden luokittelu ja mittaaminen oli tieteellisen ajattelun perusta. Tanssin kautta avautuneessa maailmassani ei ollut tuota ”objektiivisuutta” eikä kokemuksia voinut nimetä. Tanssin monet merkitykset ovat olleet intuitiivisesti ruumiissa, mutta ne ovat olleet marginaalisessa asemassa.

Toukokuussa 1997 palasin jälleen Nicaraguaan keräämään aineistoa tutkimukseeni, joka kohdistui maan etnisen vähemmistön, kreoliväestön tanssirituaaliin, Palo de Mayo (May Pole). Tämä tutkimusmatkani avasi minulle jälleen uudenlaisen maailman, vaikka luulin jo tietäväni jotakin niin nicaragualaisesta tanssista ja maan kulttuurisesta ilmapiiristä. Olinhan opiskellut ja työskennellyt maassa tanssin ja tanssijoiden parissa.

May Pole -aineistoni pohjalta on syntynyt liikuntapedagogiikan lisensiaatintutkimukseni ”Tanssi sinisen pellon kaduilla. Kokemuksia ja kohtaamisia Bluefieldsin kaupungissa Nicaraguassa” (Ylönen 2000a) ja esitarkastuksessa oleva väitöstutkimukseni ”Sanaton dialo-

gi. Metodinen tutkimus tanssista vuorovaikutuksessa”. Lisäksi käytin May Pole –aineistoa etnologian proseminarityössäni. May Pole -aineiston videonauhoituksista on myös valmistunut tanssiterapian opinnäytetyö ”Tanssitarinoita Bluefieldsin kaupungissa, tanssiterapioiden keskeisten teorioiden tarkastelua May Pole - tanssirituaalin valossa” (Ylönen 2000b). Tämän lisäksi jatkoin saman aineiston parissa yhdistellen aineistosta löytyneitä kulttuurisia näkökulmia omiin kokemuksiini perustuvaan havainnointiin ja osallistumiseen. Tuloksena on tämä kulttuuriantropologian pro-gradu -tutkimus.

2 TUTKIMUKSEN TAUSTA

Tässä osassa kerron tutkimukseni taustasta ja tutkimustehtävästäni. Kerron myös aineistoni keruun eri vaiheista ja kenttätömatkoistani Bluefieldsin kaupunkiin. Esittelen myös tutkimusmenetelmiäni, jotka nojautuvat laadullisen tutkimuksen strategioihin ja etnografisiin tutkimusmetodeihin. Lähdekritiikissä kysyn, miten tutkimukseeni vaikuttaa se, että olen käyttänyt myös omaa ruumiillisuuttani tiedon lähteenä.

Tutkimuksen lähtökohdat ja päämäärä

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on luoda kulttuurinen tulkinta Nicaraguan kreoliväestön May Pole -tanssista osallistujien kokemana. Lähtökohtana on tarkastella sitä, mikä on Palo de Mayo -tanssin (May Pole) merkitys osallistujien kokemana Nicaraguan Karibianmeren puoleisen Bluefieldsin kaupungissa? Millaisia merkityksiä eri ihmiset tanssille antavat ja millaisia muistoja heillä siitä on?

Tutkimussuunnitelmassani ennen varsinaista kenttämätkaani formuloin melko väljästi tutkimukseni päämäärät, mutta kenttämätkojeni jälkeen olen jakanut aineistoani pala palalta pienempiin osasiin pyrkien luomaan erilaisia näkökulmia samaan aineistoon.

Ennen varsinaista aineiston keruuta olin tutustunut Palo de Mayo -tanssiin opiskelemalla sitä Managuan tanssiakatemiassa (vuosina 1990–1992), nähnyt useita kansantanssiryhmien esityksiä kyseisestä tanssista ja keskustellut traditiosta Bluefieldsin kaupungista kotoisin olevien tanssijoiden kanssa. Lisäksi löysin maan folklorea käsittelevästä kirjasta kuvauksen Palo de Mayosta, jossa kerrotaan kuinka *Bluefieldsin kaupungissa tanssitaan kreolien hedelmällisyystanssia. Joka vuosi huhtikuun lopulla ihmiset pystyttävät pitkän ja solakan, mäntyä muistuttavan puun keskelle aukiota. Se koristellaan kukin ja värikkäin nauhoin. Koko kuukauden, kolmekymmentäyksi yötä juhlitaan ja tanssitaan Palo de Mayo. Tanssilla ylistetään hedelmällisyyttä, seksuaalisuutta, nautintoa. Puun ympärillä tanssivat ihmiset kiihkeästi käyttäen voimakkaita lantion liikkeitä, symbolisoiden yhdyntää. Musiikki on voimistuvaa ja lisää aktia, siinä kuuluu selvästi afrokaribialaiset vaikutteet: bongot, maracasit, lisäksi on mm. banjo, kitara ja haitari. Tanssijat liikkuvat piirin kehällä, pian yksi naisista tulee esiin ja tanssii viettelevästi valitsemansa miehen luo - tämä ei voi vastustaa ja pari tanssii soolo-osuuden, joka voi kestää jopa yli tunnin. Aina esiin tulee uusi pari, joka tanssii soolon, kunnes taas uusi pari aloittaa oman soolon...*¹(Hernandez 1968, 177–178).

Olen valinnut Palo de Mayo -tanssin tarkastelun kohteeksi, koska se näyttäytyi aistillisena nautintojen ylistyksenä. Siinä yhdistyvät afrokaribialaisuus ja intiaanien perinne. Se on tanssi, joka tunnetaan koko maassa, vaikka se onkin Bluefieldsin alueelle kuuluva kalen-

¹ Olen kääntänyt tekstin vapaasti espanjankielestä.

daaririitti. Se on sitoutunut tiukasti myös koko toukokuun juhla-kulttiin.

Kuva 1. May Pole -juhla, Punta Fria 30.5.1997.

Loka -marraskuussa vuonna 1996 matkustin Bluefieldsin kaupunkiin hankkimaan tietoa Palo de Mayo -juhlasta ja tutustumaan paikallisiin juhlan järjestäjiin. Vierailin antropologisessa tutkimus- ja dokumentointikeskuksessa ja haastattelin laitoksen johtajaa, historioitsijaa Hugo Sujo Wilsonia.

Lisäksi haastattelin Palo de Mayo -ja muidenkin traditionaalisten tanssien opettajaa, yli 70 -vuotiasta Ms Lizzyä. Hankin myös tutkimusluvan paikalliselta lääninhallitukselta, joka on vastuussa Palo de Mayon organisoinnista. Tämä matka antoi varmuuden siitä, että Palo de Mayo -traditio on monimuotoinen, vielä elävä perinne.

Paul Spencer (1993, 1-46) näkee tanssin kiinteänä osana yhteisöä. Voidakseen ymmärtää tanssia ja sen merkityksiä, on tarkasteltava koko kulttuuria. Tanssin yhteisöllisiä merkityksiä voidaan selittää esimerkiksi funktionalistisilla, psykologisilla tai generatiivisilla teorioilla. Yhteisöllinen taso tuskin kuitenkaan selittää kaikkea sitä, mitä yksilöt kokevat, tuntevat ja muistavat tanssiessaan. Voin myös asettaa kysymyksen siitä, miten tarkastella tanssin kautta yhteisöä ja sen muutoksia? (Vrt. Hanna 1987, 83–100, 199–229; Hoppu 1999, 455–474.)

Aineiston keruu ja kenttätyö

Toukokuun 1997 aikana keräsin aineiston Bluefieldsin kaupungissa. Tietoja juhlasta sain kulttuuritalolta (Casa de Cultura, CPA), joka oli vastuussa käytännön järjestelyistä yhdessä läänin kulttuurikoordinaattorin ja paikallisradion sekä asukkaiden kanssa. May Pole -juhlia järjestettiin koko toukokuun ajan aina kunkin asuntoalueen kadunpätkällä. Näissä juhlissa vietin aikani havainnoimalla niitä, haastatteleamalla osallistujia ja osallistumalla itsekin tanssiin. Joidenkin informanttien kanssa syntyi kiinteämpi suhde ja haastattelin heitä myös juhlien jälkeen. Monta kertaa törmäsin myös eettisiin kysymyksiin, joita joudun ratkomaan kirjoittaessani muistiinpanoja. Minulle kerrottiin luottamuksellisia tarinoita, jotka lisäsivät ymmärrystäni sisällissodan kokeneiden ihmisten elämää kohtaan mutta jotka ovat yhteisön salaisuuksia. Bluefieldsissä vielä elää verikosto ja naapurukset ovat voineet taistella toisiaan vastaan sisällissodassa: *Sodan, sotilaan tarina. Samassa barriosissa (korttelissa) asuu joku nainen, jonka mies ja kolme lasta tapettiin. Kenen kohtalo ohittaa kenen?* (Kenttäpäiväkirja 1997.)

Olen taltioinut kaikkiaan 17 informantin haastattelut nauhuriin. Kymmenen heistä on miehiä, seitsemän naisia. Marraskuussa tallensin kolmen informantin haastattelut, toukokuussa 1997 kahdeksan ja toukokuussa 1998 kahdeksan. Kahden informantin haastattelut nauhoitin sekä vuonna 1997 että 1998. Joitakin henkilöitä tapasin useaan kertaan ja haastattelin heitä kaksi tai kolme kertaa syventääkseni heidän kertomaansa. Näin jälkeempäin kuunnelllessani nauhoja huomaan, että osa haastatteluista on sellaista, johon on suhtauduttava kriittisesti. Varsinkin toukokuun alkuaikoina, ennen kuin varsinaisesti olin päässyt havainnoimaan ja itse kokemaan May Polea, olivat haastateltavat satunnaisesti haalittuja kaupunkilaisia ja heidän suhteensa May Poleen oli melko löyhä. Toisaalta en myöskään osannut

vielä tehdä relevantteja kysymyksiä ja haastattelut jäivätkin lyhyiksi. Kaikkiaan haastattelujen pituus on noin 20 minuutista tuntiin. Tämän tutkimuksen haastattelumateriaalia on kaikkiaan 50,5 sivua litteroitua englanninkielestä kääntämätöntä tekstiä rivinvälillä 1, fonttikoko on 12. (Teemahaastattelun runko liitteenä 1.) Lisäksi haastattelin May Pole -muusikkoja (neljä miesinformanttia). Tämä haastattelu on tallennettu videonauhalle.

Tämän tutkimuksen haastatteluaineisto koostuu kolmen naisinformantin (Lizzy, 75 v; Bethany, 20 v; Evelynin noin 40 v.) ja neljän miesinformantin (Richard, 35 v; Kenny, 19 v; Ricky 37 v; Mague 18 v) haastatteluista. Olen valinnut haastattelut sen perusteella, miten keskeiseksi koin heidän välittämän kokemuksen ja tiedon May Polesta. Lisäksi haastatteluja useaan kertaan kuultuani nousi näiden haastattelujen pohjalta näkökulmia, jotka mielenkiintoisella tavalla poikkesivat toisistaan ja antoivat näin monisärmäisen kuvan sekä itse May Polesta että informanttien suhteesta tuohon traditioon.

Lisensiaatin- ja väitöstutkimukseni keskeiseksi aineistoksi muodostui ensimmäisen informantini, Evelynin tarina ja yhteinen tanssimme minulle ensimmäisessä May Pole -juhlassa Old Bankissa. Aloitin aineistoni analyysin Evelynin tarinalla. Se vei minut niin syvälle, että se riitti lisensiaatintutkimukseni teemaksi. Lisensiaatintutkimukseni kaksi artikkelia (Ylönen 2000a; Ylönen 2000c) pohjautuvat tässä tutkimuksessa olevaan Evelynin haastattelun analyysiin. Tämän vuoksi Evelynin tarina on käsitelty muita tarkemmin ja yksityiskohtaisemmin. Toisaalta tanssi Evelynin kanssa mahdollisti sanattoman vuorovaihtuksen tutkimisen aivan toisella tavalla kuin kohtaamiset muiden tutkittavieni kanssa. Syynä saattoi olla oma empaattinen suhtautumiseni häneen koska olimme suunnilleen saman ikäisiä tai meidän molempien tausta tanssiammattilaisena. Joka tapauksessa yhteisessä tanssissamme koin päässeeni Evelynin kanssa yhteyteen, joka toimi ruumiillisella tasolla.

Haastateltavien lisäksi juttelin satunnaisesti kaupunkilaisten kanssa aina kun sain siihen tilaisuuden. Aiheena oli luonnollisesti enemmän tai myöhemmin May Pole. Sain myös yhdeltä tutkimukseeni valikoituneelta haastateltavalta kirjoituksen May Polesta sekä erään lehtihaastattelun, jonka on kirjoittanut pohjoisamerikkalainen toimittaja Ms Lizzystä ja hänen elämäntyöstään tanssitradition ylläpitäjänä. Lisäksi tallensin kuvamateriaalia valokuvaten. Elokuvaohjaaja Anssi Mänttari oli videokuvaamassa viikon ajan May Pole juhlia. Tässä tutkimuksessani en kuitenkaan ole hyödyntänyt näitä aineistoja.

Haastattelujen osalta olen luonnollisesti joutunut tekemään valintoja: keitä valitsin haastateltavaksi? Vaikuttiko siihen myös osaltaan heidän myötämielinen suhtautumisensa muukalaiseen vai yksinkertaisesti se, että juuri tämä henkilö sattui olemaan lähelläni? Kreolienglanti osoittautui myös yllättävän vaikeaksi ymmärtää. Niinpä jokunen haastattelu jäi tämän vuoksi tekemättä. Myös kuvien ottamiseen vaikuttivat monet seikat. Aluksi kameran käyttö oli ahkeraa, mutta sitten joskus patterit loppuivat kamerasta, joskus loppui filmi, joskus vain yksinkertaisesti tunsin itseni turistiksi ja ulkopuoliseksi kameroineeni. Videomateriaalia ei ole kuvattu yhtäjaksoisesti. Se olisi ollut mahdotonta kotivideon ja muutamman akun turvin. Lisäksi valaistusolosuhteet olivat kuvauksen kannalta vaikeat. Videotaltointi toimii ikään kuin näytteenä: tallensimme Anssi Mänttärin kanssa kolmesta May Pole -juhlasta ja muutamasta muusta tapahtumasta yhteensä noin neljä tuntia kuvamateriaalia.

Etnografista kuvausta varten tarkkailin kaupunkilaisten elämäntapaa ja vietin aikaani keskusta-alueella, jonne perheet kokoontuivat viikonloppuisin ja rakastavaiset iltaisain. Kävin myös jumalanpalveluksessa, pyhäkoulussa ja koulussa. Minulla oli tilaisuus tutustua seudun pieniin kyliin, joissa ei ollut autoja eikä sähköjä ja joihin matkustettiin joko moottori-veneillä tai jokilaivoilla. Kävin myös diskoissa, mielenosoituksessa, seurasin kaupunki-

laisten vastaanottoseremoniaa presidentille ja osallistuin yliopiston “Mayo ya” - kulttuuri-
tapahtumaan. Tilastotietoja kaupungin elinkeinoista, uskonnoista, etnisistä ryhmistä ja
slummeista sain Atlantin rannikon tutkimuskeskuksesta (CIDCA=Centro Investigación y
Documentación de Costa Atlantica), joka toimii Keski-Amerikan yliopiston alaisuudessa.

Kuva 2. Tasba Pounin kylä Atlantin rannikolla toukokuussa 1997.

Kaikkein keskeisin tiedonhankinnan menetelmäksi nousi kuitenkin itse tanssiminen. Tutki-
jana olen käyttänyt kokonaisvaltaisesti aistejani ja ruumiillisuuttani tiedonhankintaan.
Osallistuin tanssimalla lähes kaikkiin havainnoimiini May Pole -juhliin. Tanssipartnerei-
tani olivat muut juhliin osallistujat, joista muutamia haastattelin jälkeensä. Tanssin tut-
kiminen osallistumalla tanssiin avasi näkemystä sekä oman ruumiinkokemisen että yhtei-
söllisyyden kautta. Tunsin myös inituoituneeni yhteisöön May Pole -rituaalin aikana: *Eräs
mies tuli illan kuluessa pyytämään tanssimaan, oli nähnyt minut Beholden ja Old Bankin
slummeissa. Vähän ujostutti, mutta illan kuluessa lämpenin... yleisö suhtautui hyväksyvä-
sti, ainakin tuntui siltä.* (Kenttäpäiväkirja 1997.)

Toukokuussa 1998 palasin Bluefieldsin kaupunkiin täydentämään aineistoani. Mikään ei

ollut kuin edellisenä vuonna: ympärillä olevat metsät paloivat, kaupungissa ei ollut juoksevaa vettä eikä sähköä, työttömyys oli joidenkin tilastojen mukaan 70–90%, monet ihmiset keinottelivat huumeilla, jotkut informanttini olivat kuolleet huumetappeluissa. Ihmiset eivät juhloneet May Polea vaan kaivoivat kaivoja saadakseen vettä. Mutta monissa haastattelussa eli kuitenkin toivo paremmasta ja muisto menneestä tuntui yhdistävän näitä kaupungin asukkaita. Tuona aikana täydensin edellisvuoden aineistoa haastattelemalla muutamia informantteja uudelleen, osin keräsin uutta aineistoa haastattelemalla uusia informantteja.

Toukokuussa 2001 palasin jälleen Bluefieldsin kaupunkiin aikomukseni täydentää kuvaani May Polesta. Tälläkään kerralla en päässyt havainnoimaan May Pole -juhlia, sillä kaupungin juhlimisessa oli juuri silloin tauko. Hyödynsin kuitenkin tutkimusmatkaani tarkkailemalla kaupunkilaisten elämää ja huomioin sosiokulttuurisia muutoksia, joita tulen myös sivuamaan tutkimuksessani.

Tutkimusmenetelmät ja viitekehykset

Koska tutkimukseni teoria on noussut kenttätöistäni ja toisaalta kenttätöni menetelmät ovat muuttuneet luoden jatkuvasti uudenlaista metodologiaa, käsittelen tutkimukseni teoreettisia lähtökohtia yhdessä metodisen osuuden kanssa erottelematta niitä toisistaan.

Vaikka aineiston analyysissä ja raportoinnissa pyrin muodostamaan holistisen kuvan tutkitavista heidän elinympäristössään, on kyse kuitenkin tutkittavien muodostamien merkitysten tulkinnoista ja symbolien käsitteellistämisestä. Tässä mielessä metodini on tulkitseva geertziläisen tradition mukaisesti (vrt. Syrjälä & Numminen 1988, 27–29). Geertzin

(1973) kulttuurikäsitys pohjautuu sille, että tutkijan näkemys on enemmän tai vähemmän tulkintaa, eikä vieraan kulttuurin kuvausta. Siten antropologiset tekstit ovat itsessään tulkintoja vieraasta symbolijärjestelmästä. (Geertz 1973, 14–17.)

Varto (1992) toteaa, että sekä tutkijalla että tutkittavalla on käsitys elämismaailmasta. Se voi olla enemmän tai vähemmän analyttistä, joskus jopa irrationaalista. Tämän mukaan tutkimus on aina jossakin määrin subjektiivista. Varto pohtii myös yleistämisen problematiikkaa: laadullisessa tutkimuksessa ei ole mitään "vastaavaa populaatiota", johon tuloksia voisi yleistää. Pyrin aineistoni pohjalta käsitteellistämiseen, tämä tapahtuu tematisoinnin ja tulkinnan avulla johtaen ymmärtämiseen. (Varto 1992, 66–73.) Kotiin palattuani kuunneltuani haastatteluja nousi aineistosta teemoja, joita olen tarkastellut. Näitä teemoja olivat identiteetti, leikki, kisailu, muistot, transformaatio-käsite, valta ja vastarinta sekä sopivan ja sopivaisuuden rajat. Mutta olen myös huomannut, kuinka yhä uusien aineistoni lukukokemusten myötä käsitykseni May Polesta, Bluefieldsin kaupungista, haastateltavistani ja itse tanssimisesta ovat muuttuneet. Tutkimukseni on prosessi, joka elää jatkuvasti.

Käytän aineistoni analyysissä etnografisen tapaustutkimuksen menetelmiä. Yin (1994) määrittelee tapaustutkimuksen empiiriseksi tutkimukseksi, jossa ilmiötä tarkastellaan sen omassa kontekstissaan ja erityisesti silloin, kun rajat ilmiön ja kontekstin välillä eivät ole selkeät. Tiedonhankinnassa moniulotteisuus (triangulaatio) monipuolistaa kuvaa kohteesta. Myös menetelmällisesti ja teoreettisen viitekehyksen luomisessa triangulaation periaate lisää luotettavuutta (Syrjälä & Numminen 1988, 78; Yin 1994 90–93). Tapaustutkimuksissa on kyse aineiston analyysissä tulkinnoista ja johtopäätösten tekemisestä mm. symbolien tasolla. (Syrjälä & Numminen 1988, 78–81). Toisaalta minulle kävi kuten monelle muullekin aloittelevalle tutkijalle: keräsin runsaasti aineistoa, mutta en voinut analysoida sitä

kaikkea. Olen myös tutkimusprosessin myötä huomannut, kuinka aineiston määrä ei korvaa laatua.

Laadullisessa tutkimuksessa tutkija muokkaa aineistoaan uskottavaksi, mahdolliseksi tarinaksi. (Alasuutari 1993, 21–23). Interaktiivisuus antropologisessa tutkimuksessa sallii myös subjektiivisten kokemusten läsnäolon. Anita Kelles (1982) on tutkinut antropologin osallistuvaa havainnointia interaktionistisen tietoteorian viitekehyksestä. Tämän avulla hän on analysoinut monipuolisesti tutkijan persoonallisuuden, iän, sukupuolen, maailmankuvan, kulttuurin ja fyysisten olosuhteiden vaikutusta tiedonhankintaan. Tutkijan tieto rakentuu sekä objektiivisista faktoista että subjektiivisista kokemuksista. Objektiivinen ja subjektiivinen eivät ole toisiaan poissulkevia. Omassa tutkimuksessani olen joutunut huomaamaan, kuinka tutkijana vaikutin tutkittavien elämään, mutta ennen kaikkea tutkittavani muodostuivat osaksi elämäni myös tämän tutkimuksen jälkeenkin.

Tutkimuksessani tarkastelen May Pole -tanssia sen kulttuurisessa kontekstissaan pyrkien hahmottamaan niitä sosiaalisia tanssimisen tilanteita, joissa kaupungin asukkaat tanssivat. Mutta ennen kaikkea haastateltavani kertovat sekä verbaali- että tanssin kielellä yksilöllisiä tarinoita, jotka pohjautuvat tanssin ruumiillisuuteen. Tämä kokemuksen verbalisointi ja tulkinta on merkittävä osa tutkimustani. (Vrt. Hoppu 1999, 87.) Näen tutkimusasetelmani kuuluvan kulttuurintutkimuksen perinteeseen, sillä pyrin yhdistämään yksilöllisen kokemuksen kulttuuriseen kontekstiin. Alasuutarin (1993, 54.) mukaan kulttuuritutkimus yhdistää strukturalistisen ja fenomenologisen tutkimussuuntaukset. Strukturalismi on operoinut merkitys-käsitteellä, samoin fenomenologinen tutkimus. Strukturalismi keskittyy kulttuurin syvärakenteisiin, kun taas fenomenologinen tutkimus keskittyy siihen, mikä on yksilön suhde maailmaan. Kulttuurisen aineksen suodattuminen yksilöllisten tanssikokemusten

kautta mahdollistaa mielestäni pikkoutuneiden ja heterogeenisten tanssitarinoiden ymmärtämisen ja tulkinnan. Esimerkkinä Marta Saviglianon (1995) argentiinalaisen tangon tutkimukset ja Cynthia Novackin (1990) tutkimus amerikkalaisessa kulttuurissa syntyneestä kontakti-improvisoinnista.

Tanssin tutkimus asettaa tutkijalle erityisiä haasteita sen esikielellisen luonteen vuoksi. Useimmat haastateltavani eivät olleet tottuneet kertomaan ylipäättään omista kokemuksistaan, saati sitten tanssikokemuksistaan. Tämä on luonnollista, ehkä länsimainen tutkija on ainoa ihmislaji, joka pyrkii sanoittamaan ja käsitteellistämään ihmisten kokemuksia. Minulle kerrottiin että May Polea tanssitaan, koska se yksinkertaisesti on hauskaa. Esimerkiksi haastateltavani Ricky kertoi minulle nauttivansa liikkeestä, toiminnasta.

Ricky: Why I dance? When I used to dance, I danced it for ...for just liked to dance... to have movement in the body, action...(MY98/16, 2.)

Näin jälkikäteen huomaan, kuinka pyrin saamaan haastateltaviltani valmiiksi analysoituja, kiteytyneitä mielipiteitä ja kokemuksia May Polesta. Tämä näkyi myös haastattellessani yhtä informanteistani, Kennyä, joka puuskahti minulle:

Kenny: listen, I don't know about May Pole, I just know how to far with it. (MY97/10, 1.)²

Tanssi osana kulttuurintutkimusta on ollut joko liikeanalyttisen tarkastelun kohteena Labanin (1975) liikeanalyysi on monien tanssitutkimusten luokittelujen perusta (esim. Lomax ym.1968) - tai tanssia on tutkittu estetiikan näkökulmasta. Antropologiselta kannalta tanssi on nähty kulttuurisena ja sosiologisena ilmiönä. Labanin liikeanalyysi ja notaatiotekniikka

² Olen koodannut haastattelut uudelleen tähän tutkimukseen, joissakin aikaisemmissa julkaisuissani osa haastatteluista on koodattu eri numeroin.

perustuvat liikkumista kuvaavien liiketekijöiden analyysiin, luokitteluun ja systemaattiseen kirjaamiseen. (Laban 1975, 9, 29–80.) Se on ollut monien myöhempien tutkimusten pohjana.

Esimerkiksi Lomax ym. (1968) ovat vertailleet ja analysoineet monien eri kulttuurien tansseja käyttäen Labanin metodologiaa. He todensivat hypoteesin, jonka mukaan tanssi on saanut ilmiänsä työliikkeistä. He näkevät tanssin ennen kaikkea kulttuurin kuvauksena ja vasta toissijaisesti yksilöllisenä tunteen ilmauksena. (Lomax ym. 1968, 223–229.) Foster (1986) analysoi länsimaista nykytanssia vertaillen eräiden koreografien tuotantoa keskenään, miten koreografi näkee ihmisruumiin suhteessa liikkeeseen. Onko se alati liikkeessä, vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa vai ennemminkin objekti. Fosterin analyysi antaa väli-
neet tanssin liikekielen tunnistamiseksi, se on laajempi ja monimuotoisempi kuin Labanin liikeanalyysi. Mutta, kuten hän itsekkin toteaa, analyysi toimii tanssitaiteen hahmottamisessa vain tietyssä kulttuurissa ja tietyllä ajanjaksolla. Näen metodissani yhteyksiä Fosterin näkemyksiin liittyen tanssijan subjektiviteettiin ja vuorovaikutukseen.

Rudolf Labanin liikeanalyysi on vain osa hänen elämäntyötään, mm. tanssiterapiassa ja tanssikasvatuksessa on hyödynnetty Labanin Effort -Shape -teoriaa, jossa liikkeen laadulliset ominaisuudet sekä niiden yhteydet persoonallisuuteen ovat keskeisiä. Labanin luoma Effort – Shape -teoria on työkalu, jota olen soveltanut May Pole -liikekielen kuvauksissa. Rudolf Labanin (1879–1958) luoma teoria liikkeestä ja ihmismielen sekä liikkeen välisistä yhteyksistä on metodinen lähtökohtani. Liikkeen kokemuksellisuus on tanssimisen ydin. Labanin ajatusten mukaan liikkeen ja ihmismielen välisessä suhteessa tulee tutkia paitsi sitä, miten ihminen liikkuu, niin myös sitä, mitä liike saa aikaan ihmismieleessä. (Thornton 1971, 3–36; Laban 1998, 1–17.) Labanin ajattelu on laajentanut länsimaisen tanssin käsi-

tettä. Tanssin määrittely ei ole sidoksissa tekniikkaan, sen esittämiseen tai tanssimisen sosiaaliseen kontekstiin. Liike, liikkumattomuus, sekä sen aikaansaama impulssi ovat merkityksellisiä. Labanin voi eräiltä osin tulkita olleen aikansa tanssifenomenologi. Myös tutkimuksessani tanssi on kokemusten symbolista ilmaisua ja toisaalta tanssiminen luo jatkuvasti uudenlaisia merkityksiä.

Tutkimukseni taustateoria nojaa semiotiikkaan (mm. Barthes 1977, 16–68; 1994, 174–197) ja ruumiin fenomenologiaan (Merleau-Ponty 1964, 113–155). Maurice Merleau-Pontyn ruumiin fenomenologia on tarjonnut suomalaisessa tanssintutkimuksessa (mm. Parviainen 1994, 12–14; 1999, 80–97; Rouhiainen 1999, 98–123) näkökulmia tanssintutkimuksen tietoteoriaan, jolloin ruumiin kautta välittyvä kokemuksellisuus on yksi tiedon lähde. Tanssi semioottisena systeeminä sisältää paitsi kielellisiä, myös ikonisia ja symbolisia, konnotaatiivisia ja situationaalisia ”kolmannen asteen merkityksiä”. (Mm. Barthes 1977, 16–68; 1994, 174–197.) Tanssin ytimessä ovat sen sanattomat merkitykset, jotka eivät ole suoraan verbaalikielille käännettävissä. Tanssimisen kautta välittyvät tietämisen sovellusmahdollisuudet sekä kasvatustieteellisessä, antropologisessa, sosiologisessa että terapeuttisessa kentässä ovat haaste tulevaisuudelle (vrt. myös Anttila 1997, 117–128; Parviainen 1997, 146–148; Ylönen 2003b, 77–78).

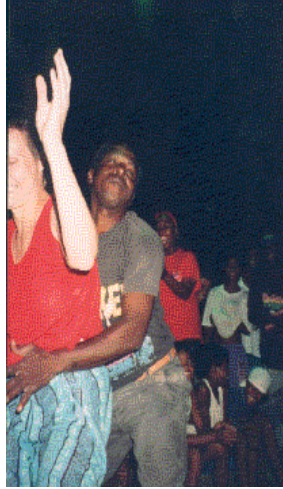
Lisensiaatintutkimukseni artikkeleissa olen pohtinut sitä, miten tanssiminen antoi tietoa, jota en kyselemällä tai pelkän havainnoinnin avulla olisi saanut. Miten tutkija voi tulkita tutkimuksessaan tanssilla saamaansa kokemusta toisesta? Luommeko yhdessä uudenlaista hermeneuttista totuutta, joka muuttaa ymmärrystä? Väitöstutkimusteni jatkoartikkeleissa olen kiteyttänyt ruumiillisen vuorovaikutuksen metodia, jossa tanssiminen on muodostanut

alati uudelleentulkittuja dialogeja tutkijan ja tutkittavan välillä (Ylönen 2003a, 554–565; 2003b, 53–88).

Tässä tutkimuksessa perinteisten tiedonkeruumenetelmien lisäksi tutkija on käyttänyt ”ruumiin hermeneutiikkaa” (Hoppu 1999, 78–80) tiedon hankinnan menetelmänä. Perinteisesti ruumiillisten kokemusten tutkimisessa tiedonhankinnassa keruumenetelmiä ovat olleet haastattelut, kokemuksista kerrotut tarinat tai tutkijan havainnointiin perustuvat menetelmät. May Pole -aineistoni tiedonkeruussa ja käsittelyssä tanssi ja liike ovat olleet kommunikaatiota, jossa tutkija on käyttänyt omaa ruumistaan, kokemusmaailmaansa ja aistiaan sekä tunteitaan kognitiivisten tietojen ohella saadakseen tietoa toisesta ihmisestä. (Mm. Bell 1984, 105–109; Bond 1999, 1–6; Chodorow 1997, 111–154; Grönlund 1994, 347–375; Lewis 1986, 142–145; Loughlin 1999, 37–42; Stanton-Jones 1992, 147–159.)

Edward Casey (1987, 147–167) jakaa ihmisen kehomuistin kolmenlaiseksi soluihimme rakentuneeksi systeemiksi, jotka ovat traumaattinen, mielihyvä- ja habituaalinen kehomuisti. Ruumiin muistiin varastoitunut tieto May Pole -tanssimisesta on tanssimalla saatua tietoa, jota käytän tässä tutkimuksessani tulkitessani kokemuksiani May Polesta. Tosin tutkimukseni alkuvaiheessa koin itseni erillisenä, kohteesta täysin irrallisena ja ulkopuolisena tiedonkerääjänä. Kokemukseni kuitenkin muuttui ja tämä hämmensi minua:

6.5. tiistai: ...Mitähän mentaalitutkimusta tääkin on. Kenenkähän mentaalia mä tutkin. Pitikö tulla tänne asti tutkimaan omaa päätään ja ruumistaan! (Kenttäpäiväkirja 1997.)

Kuva 3. Tutkija tiedonhankinnassa Beholdenissa 8.5.1997.

Lähdekritiikkiä

Tutkimuksen primaariaineisto muodostuu osallistuvan havainnoinnin menetelmin ja haastatteluin sekä tanssimalla kerätystä tiedosta. Valokuvia tulen käyttämään osana tutkimusraporttia, mutta niitä en ole analysoinut, vaan ne ovat lähinnä havainnollistamassa tutkimustani. Videomateriaalia olen käyttänyt virkistämään muistiani.

Cliffordia (1991, 58) lainaten olen sitä mieltä, että tutkijana tein monentasoisia muistiinpanoja joista mikään ei kuitenkaan ollut suora dokumentti, joka vastaisi täysin todellisuutta. Myös käännös saattaa sisältää ristiriitaisuuksia, koska kieli on aina sidoksissa siihen kulttuuriin, jota se edustaa. Käännetty teksti on moneen kertaan muunneltu ja muokattu tutkijan kulttuurin mukaiseksi. Osa informanttieni haastatteluista on espanjaksi, osa kreolienglanniksi. Englanninkieliset haastattelut olen kirjannut suoraan litteroinneista. Olen jättänyt litteroinneissa esiintyviä ”yhym” ja ”yeah” -huomautuksia pois, joissakin kohdissa olen lyhentänyt informantin puhetta, tämä näkyy kolmena pisteenä tekstissä. Osa haastattel-

tavien puheesta on jäänyt epäselväksi, joten en ole voinut hyödyntää kaikkea materiaalia. Melko pian kenttätyötä tehdessäni huomasin, että kreolienglanti poikkesi odotettua enemmän englanninkielestä. Paitsi sanasto ja ääntäminen, myös kielen rakenteet (esimerkiksi aikamuotojen käyttäminen) ja sanonnat olivat minulle outoja. Espanjankielisen haastattelun MY98/7b on litteroinut Master of Arts Miguel Lòpez, ja hän on myös tarkastanut litteraation haastattelusta MY97/7a. Kuitenkin minun ratkaistavakseni on jäänyt se, miten haastateltavieni sanomisen käännän ja tulkitsen Olen kääntänyt espanjankieliset haastattelut suomeksi sillä oletan että lukijat eivät hallitse espanjaa siinä määrin kuin englanninkielisiä.

Tutkijan mielikuvat, muistikuvat muokkautuvat vuosien mittaan ja ohjaavat niitä tulkintoja, joita tutkija tekee muistiinpanoistaan, vaikka itse muistiinpanot pysyvät samoina. Voi käydä myös niin, että artikkelia kirjoittaessaan käyttää materiaalia, jota ei ole kenttämuistiinpanoissa. (Ottenberg 1991, 144–146.) Huomaan, että monet kysymykset, joita muistin tehneeni informanteilleni, ovat jääneet tekemättä ja havainnot, jotka uskoin kirjanneeni päiväkirjaan, ovatkin vain omassa mielessäni. Miten käytän aineistoani, joka on alkanut elää omaa elämäänsä?

Tässä tutkimuksessa etnografisen kuvauksen kirjoittamisessa nojaudun myös osin omiin muistikuviini ja kokemukselliseen tietoon Nicaraguasta. Myös tanssimalla saatu tieto pohjautuu osin muistikuviini ja ruumiini muistiin (vrt. Casey 1987, 149–163; Ylönen 2003b, 53–88). Ideaalitalanne on, jos tutkija voi intensiivisen kenttäjakson jälkeen palata vuosien kuluttua tarkistamaan etnografisen materiaalin pätevyyttä. (Ottenberg 1991, 148.) Toisaalta, kun palasin Bluefieldsin kaupunkiin, olivat olosuhteet aina muuttuneet, myös itse olin aina erilaisessa elämäntilanteessa ja tämä ohjasi myös tutkimukseni tekemistä. Omat

päiväkirjamerkintäni ja tanssimalla satu tieto ovat tietoa, joka nykyisyydestä tarkasteltuna muuttuvat tutkijan muuttuessa. Minun on hyväksyttävä, että ”lopullista totuutta” ei ole, vaan sekä tutkimusaineisto että raportin kirjoittamisprosessi tuottavat loputtomasti uudenlaisia tulkintoja.

Ristiriita voi myös syntyä siitä, että tutkittavien ja tutkijan kokemusmaailmat ovat kovin erilaiset. Tällöin tutkija eräässä mielessä voi käyttää kolonialistisesti etnografista materiaalia. Tutkittavien äänen tulkinta voikin olla jotain aivan muuta, mitä tutkittava itse ajattelee, ja tutkijan oma menneisyys ja tausta vaikuttavat tulkintaan. Tutkijan ja tutkimuskohteen maailmojen erilaisuudesta sain konkreettisen esimerkin, kun keskustelin kengänkiillottajan kanssa *...kun pyysin kirjoittamaan nimensä, hän aivan asiallisesti väänsi vihkoon merkityksettömiä koukeroita ja katsoi silmiin kun antoi vihkon takaisin. Sanoi, että muistan sitten nimensä kun olen siellä Suomessa...*(Kenttäpäiväkirja 1997.) Antropologiassa on siirrytty kulttuurirelativismista tekstuaaliseen relativismiin (Ottenberg 1991, 153–156). Näen oman tutkimukseni jatkavan tekstuaalisen relativismin perinnettä.

Tutkimukseni aineiston ja tulkintojen välinen suhde nostaa esiin myös uskottavuuden ja yleistettävyyden kysymykset. Koska kenttätutkimukseni vuonna 1997 perustuu yhden kuukauden ja vuosina 1998 ja 2001 muutamien päivien pituisiin tutkimusjaksoihin, on minun suhtauduttava varauksella havaintoihini ja kokemuksiini. Mitään yleistyksiä May Polesta Bluefieldsin kaupungista ei voi tehdä. Ei myöskään voi tapausten perusteella luoda tulkintoja siitä, miten May Pole koetaan yleisesti kaupungissa. Aineistoni on uniikki, tietystä historiallisesta tilanteesta syntynyt ja aineiston keruu sekä sen käsittely on prosessi, joka jatkuu edelleen. Toisaalta voin kuitenkin luottaa siihen, että sekä omat että haastateltavieni kokemukset ja niiden tulkinnat luovat osaltaan teoreettista verkkoa, joiden keskei-

sin anti on siirrettävissä tanssin tutkimuksen kenttään. Allen ja Orna Johnson (1991) kritisoivat antropologiaa siitä, että tutkimus on menettämässä holistista otettaan. Holismilla he tarkoittavat tässä yhteydessä kulttuurisen kontekstin ymmärtämistä. Heidän mielestään nykyinen kulttuuriantropologinen tutkimus suosii lyhytaikaisia kenttäjaksoja, joka vaikeuttaa holistista näkemystä. Holistinen menetelmä auttaa tutkijaa, sillä vain tuntemalla hyvin informanttinsa voi tutkija luoda vuorovaikutuksen, jonka avulla saada tutkimuksen kannalta relevanttia tietoa (Johnson & Johnson 1991, 163–173).

Omat kenttäjaksoni ovat lyhyitä antropologisen tutkimusperinteen mukaan. Myönnän, että kuukauden pituinen jakso ei anna riittävästi tietoa ihmisten elämästä Bluefieldsin kaupungissa, vaikka minulla olikin tilaisuus palata kaupunkiin vuosina 1998 ja 2001. Onnekseni olin kuitenkin tutustunut maan valtakulttuuriin ja May Pole -tanssiin jo asuessani Nicaraguassa. Lisäksi olin vierailut aikaisemminkin Bluefieldsin kaupungissa. Voin kuitenkin luottaa myös kahden vuoden aikaisiin havaintoihini asuessani Nicaraguassa vuosina 1990–1992, sekä kokemuksiini vuosina 1996, 1997, 1998, 1999, 2001 ja 2003 matkoillani Nicaraguassa.

Saapuessani Bluefieldsiin toukokuussa vuonna 1997 tunsin vain yhden informanteistani, Ms Lizzyn. Tutustuin kuitenkin nopeasti joihinkin informantteihini. Ilman heidän ja muiden kaupunkilaisen avuliaisuutta en olisi saanut sitä kuvaa, mikä minulla nyt on.

Kuva 4. Bluefields vuonna 1997.

Kenttämuistiinpanojen sattumanvarainen tekeminen ja toisaalta jopa se, että kenttähavain-tojaan tekee osittain sattumanvaraisesti, luonnollisesti vääristävät aineistoa. Toisaalta mo-net sattumasta johtuvat havainnot voivat rikastuttaa aineistoa ja antaa sellaista tietoa, mitä muuten ei olisi saanut. (Johnson & Johnson 1991, 171–172.) Ensimmäisen kenttämatkani aikana vietin tuntikausia kuljeskellen kaduilla, istuen puistossa seuraten ihmisiä, jutellen satunnaisesti sekä lasten että aikuisten kanssa. Monet olivat huomanneet minut ja usein keskustelumme kääntyi May Poleen, mutta minulla ei ollut mukana nauhuria, joten suuri osa näistä keskusteluista muodostui vaikutelmiksi. Tällaisten keskustelujen aikana minulle selvisi, miten konkreettisesti sisällissota oli koskettanut ihmisiä ja miten elämäntapa oli täysin toinen kuin maan pääkaupungissa Managuassa. Karibialaistunnelmaa symbolisoiva reggaemusiikki pauhasi yötä päivää monista ulkoilmakahviloista yhtäaikaan eikä kukaan jäänyt hiljaisuuteen edes omassa kodissaan. Tässä ympäristössä ei kenelläkään ole yksityi-syyttä samassa mielessä kuin suomalaisilla ihmisillä.

Matkani vuonna 2001 muutti käsitystäni jälleen. Koin globalisaation vaikutukset Blue-fieldsin kaupungissa: reggaemusiikki oli vaihtunut latinopopiksi; englantia puhuvat kreoli- ja miskiittotarjoilijat ja -myyjät olivat kadonneet ravintoloista ja reggaemusiikkiliikkeistä, heidän tilallaan näkyi espanjankielisiä mestitsejä. Kaupungin keskuspuisto oli valjastettu

markkinapaikaksi, jossa myytiin muovisia leluja ja ilmapalloja, paikallinen omaleimaisuus oli häviämässä. Nämä mielikuvat kaupungin sosiokulttuurisesta ilmastosta vaikuttavat myös osin tutkimukseni päätelmiin.

Kuva 5. Bluefieldsin keskuspuisto toukokuussa vuonna 2001.

Tutkimukseni sekundaariaineisto koostuu sekä länsimaisesta antropologisesta, sosiologisesta ja kulttuurintutkimuksen kirjallisuudesta että nicaragualaisesta sosiaaliantropologisesta ja folkloristisesta kirjallisuudesta. Lisäksi olen käyttänyt tanssiterapia- ja tanssiteoreettista kirjallisuutta hahmottamaan tanssin ruumiillisuutta ja yksilöllisiä merkityksiä.

Kirjallisuuteen tutustumiseen on vaikuttanut saatavuus: latinalaisamerikkalaisen kulttuurintutkimuksen kirjallisuutta on Suomessa vaikeammin saatavissa ja sekä teoriapohja että metodologia ovat vähemmän tunnettuja. Käytettävissäni olevan nicaragualaisen kirjallisuuden olen osin kerännyt maan pääkaupungin kirjakaupoista vuosina 1997 ja 1978. Joitakin lähteitä lainasin myös Kehitysyhteistyön Palvelukeskuksen kirjastosta. Bluefieldsin kaupungin kirjastosta ei löytynyt alaan liittyvää kirjallisuutta, ei myöskään kaupungin kirjakaupoista (joissa muuten myytiin lähinnä kaikkea muuta kuin kirjoja). Kävin myös URACCAN:in (Bluefieldsissa) yliopiston kirjastossa, mutta en löytänyt sieltäkään aiheeseen liittyvää.

Löysin Bluefieldsin kaupungissa sijaitsevan Managuan yliopiston antropologisen osaston tutkimus- ja tiedotuskeskuksesta (CIDCA) Wani -lehdestä artikkelin ”Palo de Mayo todos los olores del mundo”, jonka oli kirjoittanut osaston johtaja Hugo Sujo Wilson. CIDCA:n arkistoissa vietin aikaani parina päivänä ja keräsin tilastoja kaupungin etnisistä ryhmistä, slummeista ja monisteita Bluefieldsin historiasta.

Hugo Sujo Wilson kertoi, että hirmumyrsky Juan oli tuhonnut myös tutkimuskeskuksen arkistot. Vuoden 2001 tutkimusmatkani aikana sain käsiini May Polea käsittelevän symposiumesitelmän (Taylor 1996) sekä URACCAN yliopiston teettämiä demografisia tilastoja vuodelta 1999. Näitä tietoja en kuitenkaan ole analysoinut tutkimuksessani, vaikka määrällisen näkökulman lisääminen olisi rikastuttanut kaupungin sosiokulttuurista kuvausta.

Usein tutkijalla on monia vaihtoehtoisia teorioita ja tulkintoja ja hylätyiksi tulleet jäävät julkaisematta, hautautuvat muistiinpanoihin. Toisaalta juuri näillä vaihtoehtoisilla selitysmalleilla voidaan nostaa etnografisen tutkimuksen uskottavuutta. Sanjek (1991) tiivistää teorian merkityksen seuraavasti: "Where theory?", tutkijan ollessa kentällä; ja ennen ja jälkeen kenttätöön: "When theory?" kenttätöön suunnittelua varten; ja kun tutkimus saa muotonsa ja suunnan, vastaa teoria kysymykseen: "Why theory?", joka antaa etnografialle merkityksen ja tavoitteen, näin tutkija välttyy tutkimasta kaikkea mahdollista; "Which theory?" formuloi kriittisiä arvoja. (Sanjek 1991, 398.) Teoria on ohjannut tutkimukseni tekemistä ja tiedon hankintaa, mutta tarkastelen tutkimukseni tuloksia myös teorian valossa. Ongelmana on ollut teoreettisen viitekehyksen valinta, sillä ruumiillisuus ja tanssi ovat monitieteisiä ilmiöitä, joiden tarkastelu vaatii mielestäni myös monitieteistä teorianmuodostamista. Olen käyttänyt monenlaisia näkökulmia tulkintateorioina, vaikka vaarana on

aineiston hukkuminen moninaisiin tulkintoihin. Perustelen valinotani sillä, että tanssi on ilmiö, joka ylittää sekä kulttuurisia, sosiaalisia että yksilöllisiä rajoja.

3 KESKEISIÄ KÄSITTEITÄ

Tähän osaan olen koonnut tutkimukseni keskeiset käsitteet. Ne ovat etninen identiteetti, ruumiillisuus sekä tanssi. Koen yksiselitteiset ja kategoriset määrittelyt ongelmalliseksi tutkimuksessa, joka on aineistolähtöinen. Toisaalta näen välttämättömänä selvittää omat lähtökohtani kyseisten käsitteiden ymmärtämiseen ja tulkintaan.

Etninen identiteetti

Perustan tutkimukseni sellaiseen ajatusrakennelmaan, että ruumiillisuus on pohjana identiteetille ja että ruumiillisuutta määrittävät toisaalta ympäröivä yhteisö ja toisaalta yksilön ruumiinkokeminen. Tämä ruumiinkokeminen on sidoksissa liikkeeseen, nonverbaaliseen viestintään, jota tanssi sen kaikkine ”murteineen” myös on.

Kathryn Woodward (1997) analysoi identiteetin käsitettä sanoen, että symbolinen merkityksenanto tietyille ilmiöille tietyn ryhmän sisällä ja ryhmän erottaminen näin muista on identiteettiä luova tekijä. Identiteetti saa biologiasta puitteet ja joskus tämä biologia saattaa kieltää kulttuurisen tai historiallisen aineksen identiteetin pohjaksi. Esimerkiksi etninen tausta (Woodward viittaa rotuun, ”race”) voi nousta voimakkaammaksi identiteettiä muokkaavaksi tekijäksi kuin yhteinen kulttuurinen historia. Globalisaatio murtaa vanhat paikalliset rakenteet ja tämä taas tuottaa uudenlaista identiteettiä. (Woodward 1997, 11–

16.) Daniel Millerin (1994) trinidadilaisen kulttuurin analyysi paljastaa, kuinka modernisaatio ja kasvava monikulttuurisuus ovat lisänneet tietoisuutta kreolikulttuuri - identiteetistä. Toisaalta modernisaatio on lisännyt individualismia, joka liittyy myös yksilölliseen identiteettiin, tyyliin. Millerin tutkimuksesta käy ilmi, kuinka trinidadilaisessa kulttuurissa dualismi ilmenee sekä elämäntavoissa että mm. juhlakulttuurissa. Tämä näkyy yhteiskuntaluokkien, sukupuolten ja etnisten ryhmien välisissä suhteissa. Dualismi on tyyppillinen piirre myös muissa karibialaisissa yhteisöissä. Millerin mukaan modernisaatio tuottaa dualismia kyseisessä yhteisössä. (Miller 1994, 220–257, 305.)

Kokemukseni nicaragualaisesta kulttuurista on, että erityisesti naiseuteen liittyy voimakasta polariteettia; myös karnevalistinen juhlaperinne jakoi elämän arkeen ja juhlaan. Lisäksi juhlaperinteeseen kuului kaksijakoisesti karnevalistinen ja uskonnollinen osa. Vaikka Bluefieldsin seutu ei ollutkaan muun maan tavoin katolinen, niin katoliseen perinteeseen yhdistetty naiseuteen liittyvä dualismi näkyi kuitenkin mm. pukeutumisessa ja ihmisten asenteissa keskusteltaessa May Pole -traditiosta. Wilson on myös nostanut esiin May Popen roolin osana kreolisaatioprosessia. May Popen liittyvä lauluperinne on ollut kritiikkiä yhteiskunnallista epäoikeudenmukaisuutta kohtaan. Se on myös aikoinaan paljastanut hyvinkin yksilöityä tietoa seudun asukkaista. (Wilson 1991, 106–107.)

Stuart Hall (1997) näkee karibialaisidentiteetin jakautuneen kahteen linjaan: samanlaisuuden ja jatkuvuuden ja toisaalta erilaisuuden ja repeilevyyden linjaan, joiden välillä on jatkuva dialogi. Toinen muistuttaa juurista ja historiasta, toinen siitä, että hektisyys ja moninaisuus ovat läsnä nykyisyydessä. (Hall 1990, 51–53; ks. myös Miller 1994, mm. 294–310.) Millerin ja Hallin tuloksia voi verrata myös Bluefieldsin kaupunkiin. Monet etniset ryhmät elivät rinnakkain pitäen kiinni omista traditioistaan lainaten ja käyttäen lisäksi tois-

tensa traditioita. Ihmiset kertoivat olevansa kreoleja, mutta jatkettuamme keskustelua he paljastivat, että heidän äitinsä oli miskiitto tai että isä oli tullut Jamaikalta. Myös globalisaation ja modernisaation vaikutukset näkyivät. Ihmiset kertoivat minulle, kuinka May Pole -traditio on kuihtumassa ja kuinka ylikansallinen diskokulttuuri valtaa alaa.

Kuva 6. Traditionaalinen May Pole Central Parkissa 25.5.1997

Kuva 7.
Pointeen asuinalueen May Pole 27.5.1997

Moskiittorannikon asukkaat (Nicaraguan Karibian puoleista rannikkoa sanotaan Moskiittorannikoksi, mm. Vargas 1995, 121) muodostuvat monista etnisistä ryhmistä. Ja vaikka heillä on yhteinen kansallisuus, paikalliset yhteisöt muodostavat monikulttuurisia saarekkeitä. Näitä yhdistävät monet kulttuuriset ja historialliset asiat sekä yhteiset uskomukset ja myytit (Vargas 1995; 297–313; Idiàquez 1998, 85–113). Idiàquez (1998) määrittelee integroitumisen ja sosiokulttuurisen koheesion luomisen tietyn ihmisryhmän kesken etnisyyden yhdeksi muodoksi. Ja sosiaalisessa mielessä alkuperää selittävän myytin olemassaolo ei ole yhteisöllisesti erotteleva tai ulkopuolelle sulkeva tekijä (Idiàquez 1998, xii, 89).

Kuva 8. Bluefields toukokuussa 2001.

Bluefieldsin kreoliväestön May Pole -traditio ei koskenut vain kreoleja. Kaikki kaupungin asukkaat olivat tervetulleita juhliin, ja jokaisella oli sekä kyky että oikeus osallistua tanssiin. May Pole ei sulkenut pois ketään, vaikka sen juuret olivatkin kreolikulttuurissa. Identiteetti on alati muuttuvaa itsen määrittelyä suhteessa muihin. Tämä on kokemuksellista tietoa, johon sisältyy tunteita ja asenteita, jotka ovat osin myös tiedostamattomia. (Woodward 1997, 28–39.)

Ruumiillisuus ja ruumiinkokeminen

Sekä sosiologiassa että antropologiassa on tutkittu sitä, miten ruumiillisuus ilmentää kulttuurin arvoja ja asenteita. (Ks. esim. Douglas 1994; Elias 1978). Marcel Mauss on julkaissut jo 1930 -luvulla artikkelin eri kulttuurien ruumiillisuuden muodoista. Ruumiillisuus kietoutuu ikään, sukupuoleen ja sosiaalisiin tilanteisiin yhdistäen kulttuurisen ja biologisen. (Mauss 1973, 70–88.) Ruumis on tulkittu tekstiksi, jota tutkija voi lukea; toisaalta ruumista on myös verrattu yhteisöön, yhteiskuntaan (esim. Douglas 1994, 115–116,123). Ruumiillisuuden tarkastelu kokemuksellisuuden kautta on ollut lähtökohtana fenomenologisessa tutkimuksessa (vrt. mm. Klemola 1994, 2–30, 91–92; Parviainen 1994, 35–40; Parviainen 1999, 80–97). Malla Rautaparta (1997) toteaa ruumiista: "Kyseessä ei ole

myöskään aineen ja mielen huonosti koossa pysyvä yhdistelmä, vaan jotakin muuta: kolmas olemisen tapa " (Rautaparta 1997, 135). Vaikka ruumiillisuutta voidaan tarkastella yhteisöllisyyden heijastumana, emme voi selittää pois ruumista ja ruumiinkokemusta näillä ilmiöillä (Shilling 1997, 81). Susan Benson (1997) sanoo, että ruumis ei ole vain lihallinen metafora kulttuurille eikä sosiaalisten valtasuhteiden tuote, vaan se on tietoisuutta itsestä ja ilmaisua. Ruumis nähdään tällöin subjektina, tahtovana ja valintoja tekevänä olentona, joka on vuorovaikutuksessa ympäristöön. (Benson 1997, 128, 131.)

Ruumiin fenomenologit erottavat käsitteellisesti objektikehon ja eletyn kehon³. Ero näiden kahden välillä on se, että objektikeho on se kokonaisuus, jota tarkastellaan ulkoapäin. Mutta eletty, koettu keho on kokemuksellinen. Meillä ei ole kehoa luineen lihoineen vaan olemme keho. Tämän lisäksi kulttuurimme muovaa olemustamme sosiaalisesti kehoksi. (Merleau-Ponty, 113–155; Parviainen 1992, 34–35.) Pasi Falk näkee ruumiin kaksinaisen roolin sekä työstettävänä raaka-aineena että myös työstäjänä, ruumis on yhtä aikaa sekä objekti että subjekti (Falk 1988, 193).

Ulla Halonen (1997) tuo esiin joitakin näkökulmia tutkittaessa ruumiillisuutta kulttuuri- ja tanssitutkimuksen piirissä. Halonen vertaa ruumiillisuutta kieleen, joskin hän näkee myös sen problemaattiseksi. Kyse on kuitenkin fysiologiaan perustuvista ilmiöistä, kuten sensomotorisista toiminnoista ja aistimuksista. Halonen perustaa ajatuksensa Roland Barthesin myytti-käsitteeseen. Hän tulkitsee tanssin, rituaalin ja liikkeen myytiksi, jossa olennaista on se, miten ilmaistaan, se on "muotoa korostava toisen asteen teksti" (Halonen 1997, 89). Jotta ruumiillisuutta voitaisiin ymmärtää, on sen kontekstin tietäminen välttämätöntä. Sillä vaikka ruumis on jokseenkin samanlainen ympäri maailmaa, saa se toimin-

toineen eri puolilla maailmaa erilaisia merkityksiä. Tämä merkityksenanto voi olla kulttuurista, yhteisöllistä tai yksilöllistä. Merkityksenanto vaikuttaa sekä kokijan että katsojan tulkintoihin. Halosen mukaan ruumiillisuutta tutkittaessa on otettava huomioon sen monitahoisuus. Ruumiin merkityksistä voidaan saada tietoa kysymällä ja haastattelemalla, mutta metaviestien tulkintaa varten tarvitaan havainnointia ja sellaisia menetelmiä, joita on kehitelty ruumiillisen ilmaisun tutkimiseen.

Ruumiillisuuteen liittyy ruumiinkokeminen, joka sisältää käsityksiä minuudesta; nämä taas ovat sekä kulttuurisesti että yhteisöllisesti ohjattavissa (Halonen 1997, 99). Mutta on myös kysymys yksilöllisestä prosessista. Vaikka suhde omaan ruumiillisuuteen muuttuu ruumiinkokemisen kautta, kaikki on kuitenkin viime kädessä muistona ihmisen lihassa (Casey 1987, 149–163). Näitä muistoja ja niiden vaikutusta identiteettiin Martti Silvennoinen on kuvannut omien lapsuusmuistojensa kautta (Silvennoinen 1988, 182–191). Yksilöllinen kokemus ei ole pelkästään kulttuurisesti ohjailtavaa, vaan tähän kokemukseen vaikuttavat ihmisen historia, perimä ja persoonallisuus, nykyisyys.

Lähtökohtanani on se, että rituaalinen performanssi, samoin kuin tanssi, ovat kehollista esikielellistä toimintaa, joka perustuu myyttiseen, symboliseen, metaforiseen sekä metonymiseen tapaan ilmaista. May Polella on siis sekä instrumentaalisia että ekspressiivisiä merkityksiä, joiden avulla tanssijat kommunikoivat. May Pole oli improvisatorinen tanssi, jonka tyyli ja askeleet olivat asukkaiden tiedossa, mutta tanssin ilmenemismuodot olivat kunkin tanssijan persoonallista tulkintaa. (Ks. esim. Blom & Chaplin 1988, 5–27; Hanna 1995, 75–85.)

³ Parviainen käyttää sanaa keho, mikä on yleinen termi filosofiassa. Itse olen päätyneet käyttämään sanaa

Catherine Bell (1992) tiivistää rituaalisoinnin merkitykset sanoen rituaalisoinnissa osallistujilla olevan ymmärrys tradition jatkuvuudesta ja sen eetoksesta, mutta heiltä jää ymmärtämättä miten rituaalisessa toiminnassa tuotetaan ja uudelleen tulkitaan ruumiin, yhteisön ja kosmoksen välisiä suhteita. Vaikka ymmärretään rituaalin päämäärä, niin ei nähdä, miten se muuttuu realisoiden päämääräänsä. Rituaalissa päämääränä on synnyttää uusi ihminen, tämän uuden syntyminen tapahtuu yhteisöllisten arvojen, valtasuhteiden uudelleenorganisoinnin ja symbolisen toiminnan kautta. Bell näkee tällaiset merkitykset lähes yhtäläisiksi niiden teorioiden kanssa, joissa rituaalien kommunikatiivisuus on keskeinen elementti. Tällöin rituaalissa ei vain ilmaista toisella tavalla asiaa vaan kyse on ilmaisusta, jota ei voi yksinkertaisesti tehdä muulla tavalla. (Bell 1992, 108–111.)

Tanssi ilmaisun ja vuorovaikutuksen välineenä

Ruumiinkokeminen muodostuu paitsi ruumiinkuvasta (body-image) niin myös toisten ihmisten katseesta ja liikkeestä, jotka voidaan tulkita nonverbaaleiksi viesteiksi (esim. Blom & Chaplin 1988, 5). Liikkeen motiivi voi olla joko sisäinen tai ulkoinen, liike voi olla myös tiedostamatonta. (Espenak, 1981, 33–38.) Silloin kun liike on tarkoituksellista ja symbolista, se voidaan määrittellä tanssiksi. Judith Lynne Hanna (1987) tarkastelee tanssikäsitettä laajasti käyttäen antropologiaa ja sosiologisia tieteitä hyväkseen. Hän näkee määrittelyyn sisältyvän kuvailevaa ja ilmiötä poikkikulttuurisesti selittävää ainesta. Tämän lisäksi Hannan tanssimäärittely pyrkii ottamaan huomioon tanssityypit ja tanssin alkuperän.

Hannan määritelmä on käyttökelpoinen. Antropologinen lähtökohta, tanssi- ja liikeanalyttiset ja kinesiologiaan perustuvat ajatukset muovaavat Hannan tanssi -käsitettä. Se, kenen kannalta tanssia tarkastellaan, on myös yksi määrittelyn lähtökohta. Huomio on tanssijassa. Määrittelyn kriteereiksi nousevat tarkoituksellinen, tietoisesti rytmisen ja kulttuurin mallin mukaisiin sarjoihin pohjautuva ei-verbaalinen ruumiin liike. Tämä on ei-arkipäiväistä liikettä ja sillä on perinnöllistä ja esteettistä arvoa. Määritelmään hän saa mahdutettua niin korkeakulttuurisen taidetanssin, sosiaalisen, etnisen kuin terapeuttisenkin tanssin. Tanssin alkuperää tarkastellessaan Hanna palaa ihmisen kosmologiaan, tanssiin rituaalina ja tarkastelee tanssin eriytymistä maalliseksi ja uskonnolliseksi. Tanssin merkityksissä Hanna näkee yhteisöllisen ja yksilöllisen kokemuksen yhtä tärkeänä. Psykologinen, fysiologinen ja biologinen näkökulma on sisällytetty mukaan. Hanna ei tarkastele tanssia pelkästään kognitiivisena ja motorisena tapahtumana vaan hänen näkökulmansa tuo mukaan myös emotionaalisen elementin. Tanssissa hänen mukaansa ruumiillistuvat nämä kaikki tasot. (Hanna 1987, 17–62.)

Suomalaisessa tanssintutkimuksessa on noussut esiin voimakkaasti ruumiin fenomenologia (mm. Hoppu 1999; Parviainen 1994; Pasanen-Willberg 2000; Rouhiainen 1999), jolloin tanssi on ennen kaikkea kokemuksellinen ja vasta toissijaisesti katsottava ilmiö. Tämä näkökulma laajentaa tanssi -käsitteen taidetanssin tutkimuksesta myös tanssikulttuurin ja kasvatuksellisen tanssin tutkimiseen.

Petri Hopun (1999) Suomalaista menuettia käsittelevä väitöskirja tarkastelee tanssia yhteiskunnallisesta näkökulmasta jolloin tanssiminen sijoittuu sosiaaliseen kontekstiinsa. Kuitenkin tanssin ruumiillisuus on koko tanssi-ilmiön lähtökohta. Hän näkee tanssimisessä sekä symbolisia että ruumiillisia merkityksiä, jotka luovat sosiaalista todellisuutta. Ho-

pun näkemyksen mukaan tutkijan omat kokemukset ovat olleet muokkaamassa tutkimuksen teoreettista ja metodista pohjaa. Näen Hopun käyttämän ”ruumiin hermeneutiikka”, eli tanssimisen avulla saadun tiedon käyttökelpoisena näkökulmana myös omassa tutkimuksessani. (Hoppu 1999, 35–87, 455–458.)

Riitta Pasanen-Willbergin (2000) väitöstutkimus vanhenevan tanssijan ja koreografin välisestä vuorovaikutuksesta nostaa kokemuksellisuuden ja dialogisuuden teemoiksi, jotka laajentavat tanssijan roolia katsottavasta objektista kokevaan, aistivaan ja kommunikoivaan tanssijaan. (Pasanen-Willberg 2000, 35–43, 211–213.) Dialogisuus ja kommunikatiivisuus on myös May Pole -rituaaliin liittyvä ominaisuus:

Yhteisymmärryksessä tulimme tulokseen, että siinä ikään kuin näkee monia tarinoita, jotka eivät välttämättä ole tanssijoiden vaan katsojien todellisuudesta. (Kenttäpäiväkirja 1997.)

4 IHMISIÄ AJASSA JA PAIKASSA: TUTKIMUKSEN ETNOGRAFIAA

Pyrin hahmottelemaan tutkimuskenttäni tutkimukseni ajankohtana. Olen tietoinen siitä, että kuvani on puutteellinen ja myös subjektiivinen. Uskon kuitenkin, että tällaisenaankin se voi välittää jotakin niistä tunnelmista, joita koin tutkimusmatkallani.

Lähtökohtani on ollut eettisesti kestävä tutkimus. Tutkimusasenteeni haastattelemiani henkilöitä sekä heidän perinnettään kohtaan on ollut kunnioittava. Huomaan kuitenkin joutuvani kyseenalaistamaan myös omia motiivejani sekä sitä, miten olen onnistunut tavoitteesani.

Paikka: Bluefields Nicaraguassa

Kuten mm. Spencer (1993, 1–38) on todennut, voidaksemme ymmärtää tanssi-ilmiötä meidän on ymmärrettävä yhteiskuntaa, jossa tanssi elää. On siis paikallaan myös luoda katsaus Nicaraguan poliittis-taloudellisiin oloihin ja sijoittaa Bluefieldsin kaupunki Nicaraguan kartalle.

Maa on yksi maailman köyhimmistä valtioista ja elää käytännöllisesti katsoen ulkomaisen kehitysavun turvin. Nicaraguan historia on hyvin kolonialistinen: ensin tulivat espanjalaiset valloittajat ja sitten USA taloudellisine ja poliittisine intresseineen. Maan itsenäistyttyä, aina 1930 -luvulta 1970 -luvulle asti Nicaraguaa hallitsi Somozojen diktaattorisuku. Kansallinen vastarinta kuitenkin järjestäytyi ja voimistui niin, että 1979 syöstiin diktaattori vallasta ja alkoi vasemmistolaisen Sandinistijärjestön valtakausi. Sitä kesti noin kymmenen vuotta, jolloin maa kävi sotaa vastavallankumouksellisia vastaan. (Jauhiainen 1984, 16–29.) Vuonna 1990 järjestettiin YK:n valvomat vaalit, joissa voiton vei monista puolueista koostunut UNO -koalitio. Tähän loppui virallisesti sisällissota ja USA:n kauppasaarto.

Maan valtaväestö koostuu intiaanien ja eurooppalaisten jälkeläisistä, mestitseistä. Nicaraguan asutus on keskittynyt Tyynen valtameren puolelle, valtauskonto on katolilaisuus ja kieli on espanja. Noin viisi prosenttia väestöstä on intiaaniheimoja (suurimpina ryhminä Miskitot 150 000, Sumot 5000 ja Ramat 1000 v. 1980). He asuttavat pääasiallisesti itäranikkoo, Karibianmeren puolella (Moskiittorannikko). He puhuvat intiaanikieliä. Yhdeksän prosenttia väestöstä polveutuu afrikkalaisista orjista. He ovat kreoleja ja asuvat myös Moskiittorannikolla, lähinnä Bluefieldsin kaupungissa ja sen ympäristössä. Karibian puoleinen seutu on ollut kolonialismin aikana englantilaisten siirtokuntaa, tämä selittää englanninkie-

len vahvan aseman. (Juvas 1984, 43–44.)

Lisäksi seudulla (Pearl Laguun) elää pieni musta karibi-yhteisö, garifunat. He ovat afrikkalaisten, hollantilaisten, ranskalaisten, englantilaisten ja paikallisten intiaanien jälkeläisiä. Garifuna-yhteisö elää Orinoco -nimisessä kylässä, ja monen muun pienen kylän tavoin sinne ei ole tieyhteyttä, vaan päivittäinen laiva- ja veneyhteys. Siellä on hyvin rikas ja monimuotoinen kulttuuri. Tutustuin garifuna -nuoriin Bluefieldsissä kenttämatkallani vuonna 1997. Paikallisen yliopiston garifunaopiskelijat harjoittelivat viikoittain perinteisiä tanssejaan Bluefieldsin kulttuuritalolla. Osallistuin heidän harjoituksiinsa muutaman kerran ja näin heidän esityksiään. Haastattelin ryhmän ohjaajaa, sosiologian opiskelija Glaribell Goffia.

Tanssiharjoitusten jälkeen kirjoitin päiväkirjaani: *Garifunojen tanssissa kyllä näkyi ylistys ja sellainen sensuelli ruumiillisuus, naiset teki sooloja ja esim. Chumbassa kävivät yksitellen esittäytymässä rumpaleille, jotka (nuoret miehet) reagoivat riemukkaasti ja avoimen ihailevasti ja lisäsivät pököä pesään rummuttamalla rajummin. Tämä oli vuoropuhelua tanssin ja rummun välillä. (Kenttäpäiväkirja, 11.5.1997.)*

Kuva 9. Bluefieldsin asukkaita odottamassa presidentti Alemania toukokuussa 1997.

Erään laskennan mukaan Bluefieldsin kaupungissa on noin 32000 asukasta (INDERA - 1994, julkaisematon moniste, INDECA -RAAS 1994, 24). Atlantin Rannikon tutkimus- ja dokumentaatiokeskuksen (CIDCA) laskelmien mukaan vuonna 1984 väestöstä oli mestitsejä 59 %, kreoleja 35 % ja muita etnisiä ryhmiä 6 %. Vuonna 1993 tehdyn väestölaskennan (INDERA) mukaan mestitsit ovat edelleen suurin ryhmä (3628 perhettä), seuraavana kreolit (1591 perhettä) ja miskiitto -intiaanit ovat seuraavana (230 perhettä) loput muodostuvat muista etnistä ryhmistä ja ulkomaalaisista (265 perhettä ja ulkomaalaisia asukkaita 113 henkilöä). Bluefieldsin kaupungin asukkaiden uskonnon valtasuuntauksina ovat katolinen, moravian, evankelinen, protestanttinen, anglikaaninen ja adventistinen usko. Kirkkokuntia on noin kaksikymmentä. (Julkaisematon moniste, INDECA-RAAS 1994, 22–34.)

Moskiittorannikon etniset ryhmät ovat aina halunneet autonomiaa, ja etenkin sandinistien valtakautena välit hallitukseen ovat olleet kireät. (Hale & Gordon 1987, 18–24; Gordon 1987, 135–140.) Syyksi tähän minulle kerrottiin, että sandinistihallitus pyrki yhtenäistämään Atlantin rannikon kulttuuria ja toisaalta sisällissota vaati sotilaita armeijaan. Monet Bluefieldsin miehet liittyivätkin vastarintaliikkeeseen, kontrasotilaisiin. Jotkut Bluefieldsin asukkaat kertoivat minulle "Somozan ajoista". Nuo ajat muistettiin hyvinä ja kun sandinis-

tivallankumous tuli, muuttui kaikki myös Bluefieldsissa ja koko Atlantin rannikolla huomommaksi.

Bluefieldsin keskusta muodostuu puistosta, jonka ympärillä ovat kaupunginvirasto, lääninhallituksen rakennus, sekä eräs hienoimmista hotelleista. Puiston päästä alkaa pääkatu, jonka toiseen päähän sijoittuvat ostoskeskukset: ”mercado” eli tori, sekä pienkaupat. (Liitteenä kartat 3a, b ja c.) Tällä puolella kaupunkia ovat myös pankit ja satama. Kaupunki on sijoittunut Pearl Lagoonin Bluefieldsin lahteen (Bahia de Bluefields) ja liikenne merelle on vilkas. Kaupungin asukkaat asuvat ”barrioissa”, kortteleissa, jotka muodostavat tiiviitä yhdyskuntia, rakennukset ovat puusta eikä yhtenäistä asemakaavaa ole. Vaikka alue näytti kadulta katsottuna pieneltä, avautui näkymä takapihoille tiiviisti rakennetuista taloista ja pienistä puutarhoista, kun osasi poiketa kadulta sivukujille ja kapeille talojen välissä kulkeville poluille. Itse asiassa ilman tällaisia sukelluksia julkisivujen taakse en olisi oppinut paljonkaan kaupungin asukkaista ja heidän elämäntavoistaan. Mitä kauemmaksi keskustasta kulki, sitä enemmän ihmisten elämä siirtyi kaduille.

Kaupungin ulkopuolella on lentokenttä. Lentoyhteydet olivat päivittäiset pääkaupunkiin Managuaan ja pohjoisessa sijaitsevaan Puerto Cabezaan. Tosin lentoyhtiöillä oli ajoittaisia vaikeuksia. Kun toukokuussa 1998 saavuin lentokentälle lähteäkseni Bluefieldsista, matkailukkuani kantavat pojat kertoivat minulle, että kyseinen lentoyhtiö (Atlantic Airlines) oli tehnyt konkurssin eikä näin ollen konetta tule. Onneksi kilpailevan yhtiön kone saapui (Costeño).

Bluefieldsin pääelinkeinoja ovat kalastus, kauppa, maatalous ja karjanhoito, sekä opetus- ja terveydenhuoltoalat. Kaupungissa on kaksi yliopistoa; Indian + Caribbean Universidad ja

URACCAN, jotka molemmat on perustettu 1990 -luvulla, lisäksi Bluefieldsissa sijaitseva CIDCA, Costa Atlantin tutkimus ja dokumentaatiokeskus, on Managuan yliopiston osasto (Universidad Centroamericana). (Julkaisematon moniste, INDECA-RAAS 1994, 32–36.) Vuoden 1999 epävirallisten tietojen mukaan kaupungin työttömyysluvut ovat kivunneet 90 prosenttiin ja hirmumyrsky Mitch on aiheuttanut tuhoja runsaasti sekä Bluefieldsissa että koko Atlantin rannikolla.

Aika: Bluefields toukokuussa 1997 ja 1998

May Pole muuttui sandinistivallan aikana (1979–1989) nimeltään Palo de Mayo, jolloin jo melkein unohtunut traditio elvytettiin uudelleen ja se sai uudenlaista merkitystä. Alunperin Bluefieldsin Old Bankin slummissa syntynyt traditio matkasi sandinistien aikana myös Managuan yökerhoihin, ja muusikkojen kitarat ja banjot olivat muuttuneet sähköisiksi soittimiksi. Paikallisesta kalendaaririitistä oli tullut speaktaakkeli. Managuan tanssikoulussa opetettiin folkloristista versiota. Osallistuessani tanssikoulun opetukseen 1990–1992, oli Palo de Mayo -kansantanssiversio vielä opetusohjelmassa mukana.

1980 -luvulla traditio palasi takaisin Bluefieldsiin ja ihmiset kiinnostuivat siitä jälleen, vaikkakin rituaalin vietto on vuosi vuodelta hiipunut. (Wilson 1991, 104.) Hugo Sujo Wilsonin näkemyksen mukaan May Polesta on tullut kaupunkilaisten ajanviettotapa, josta kaikki spirituaalisuus ja rituaalinen merkitys ovat aikaa myöten karisseet pois.

Kuva10. Näkymä Bluefieldsin satamasta toukokuussa 1997.

May Pole on muuttunut, ja sen viettäminen on vähentynyt vuosi vuodelta. Näin minulle kertoivat kaikki haastattelemiini henkilöt. Mutta May Polen merkityksen jokainen informantini määritteli hieman eri tavoin. Sain ennakkotietoa eräältä Bluefieldsissa työskentelevältä suomalaiselta kehitysyhteistyöntekijältä, joka kertoi minulle puhelimitse, että mitään May Pole -valmisteluja ei ole kaupungissa näkynyt. Kirjoitin päiväkirjaani ensimmäisiä tunnelmia saavuttuani Bluefieldsin kaupunkiin:

30.4. klo 9.25 Lähden rahojen kanssa kysellemään Palo de Mayo... Taksikuski sanoi, että Palo de Mayo on. Jo on alkanut valmistelut.

Klo 12.00 Ei näy Paloa ei Mayo. Pikkutyttöjä koulupuvuissaan. Tai sitten ei koulupukuja. Useimmiten poikia. Kengänkiillottajia ja sellaisia. Istun samassa keskuspuiston limsa-baarissa kuin silloin... (Kenttäpäiväkirja 1997.)

Samana päivänä kuitenkin löysin ihmisiä, jotka antoivat minulle yhteystietoja ja kertoivat tulevista tapahtumista. Hotellin ("Tia Irene") työntekijät ja taksikuski opastivat minut paikallisradioon ja kaupungin kulttuuritalolle, CPA:an (Casa de Cultura). CPA oli paikka, joka organisoii slummeihin tarvittavaa rekvisiittaa Palo de Mayo varten. Se oli myös vastuussa aikataulutuksesta ja yhdessä paikallisradion kanssa tiedotuksesta. Varsinaisesti juhlatapahtuman ja niihin liittyvät valmistelut organisoivat kunkin slummin asukkaat itse.

CPA:n vastuulla oli mm. orkesterin ja äänentoistolaitteiden sekä esiintymislavan hankkiminen. Vaikka itse Palo de Mayo tanssittiin ”Yellow-flowering”-puun ympärillä, käytiin esiintymislavoilla tanssikilpailuja ennen varsinaista Palo de Mayon alkua. Usein lapsille oli myös järjestetty kilpailuja ja leikkejä.

Variaatioita: Palo de Mayosta May Poleen

May Pole tunnetaan kaikkialla Nicaraguassa, mutta sen nimi vaihtelee riippuen siitä, liikutaanko espanjankielisellä vai kreolienglanninkielisellä alueella. Opin tuntemaan tradition sen espanjankielisellä nimellä Palo de Mayo asuessani maassa. Melko pian saapuessani tutkimuskentälle Bluefieldsiin huomasin, että paikalliset käyttivät May Pole -nimeä. Käytän myös itse paikallisten tavoin englanninkielistä nimeä, sillä se mielestäni kunnioittaa perinteen alkuperää ja paikallisten oikeutta May Poleen.

Kuva 11. May Pole Pointeen -nimisessä korttelissa 27.5.1997.

Nykyisin May Polesta on olemassa kolme versiota. Traditionaalinen noudattaa tarkasti perinnettä ja sitä esittävät ikääntyneet naiset minimalistisin elein käyttäen hallittua liikekieltä. Bluefieldsissä näin perinteistä May Polea kahden ikääntyneen naisen esittämänä,

eikä yleisö ei osallistunut missään vaiheessa tanssiin kuten yleensä näin tapahtuvan. Vaate-
tus peitti mahdollisimman paljon tanssijoiden vartaloa. Tanssijat askelsivat pienin keinuv
askelin. Heidän vuorovaikutuksensa ei näyttänyt perustuneen spontaaniuteen. Naisten liike
vaikutti hillityltä eikä heidän välillään ollut kosketus ei ollut tunkeilevaa tai rajua. Katse-
kontakti oli kiinteä mutta he eivät hymyilleet. Näytti siltä, että ainoastaan yhteinen, kevy-
esti virtaava lantion rytmien liike yhdisti heitä tanssin aikana.

Liberaali, karnevalistinen versio on improvisatorinen, sitä tanssivat kaiken ikäiset, myös
miehet. Tällöin liike ja musiikki sisältävät improvisointia. Liike näytti silmissäni seksuaali-
selta sisältäen voimakkaita kontakteja tanssipartnereiden välillä. Tämä karnevalistinen
muoto oli yleisempi slummeissa ja minulla oli tilaisuuksia osallistua myös tanssiin. Kol-
mas versio, moderni, oli hyvin organisoitu ja koreografioitu ja sitä esitettiin ammattimai-
sesti. Tämä versio yhdistetään myös May Polen kaupallistumiseen ja näenkin sen yhtenä
globalisaation ilmentymänä. Itse en päässyt näkemään Bluefieldissä modernia May Polea.
(Taylor 1996; ks. myös Wilson 1991, 103–107.) Vuonna 2001 oli juuri Bluefieldiin saa-
pumistani edellisellä viikolla ollut paikallisen turistitoimiston järjestämä May Pole -
festivaali, josta minulle kerrottiin jälkeenpäin.

Ensimmäinen May Pole, johon osallistuin vuonna 1997, oli eräässä ravintolassa Old Bank -
nimisessä korttelissa toukokuun ensimmäinen päivä. En silloin vielä tiennyt, että May Pole
tanssitaan kaduilla eikä ravintoloissa. Myöhemmin sain kuulla, että kyseessä oli "kaupalli-
nen May Pole". Tanssi, jota näin ja tanssin yhdessä tulevien informanttien Evelynin ja
Kennyn kanssa, oli liikekieleltään samanlaista kuin myöhemmin näkemäni.

Muutaman päivän kuluttua kirjoitin muistiin kulttuuritalolla May Pole -juhlien aikataulun (liite 2). Tässä aikataulussa olivat ne juhlat, jotka pidettiin kaduille, perinteisen tavan mukaisesti. Listassa ei ollut diskoissa ja ravintoloissa järjestettyjä kaupallisia May Pole -juhlia. Ensimmäisen kadulla juhlitun May Pole-kokemukseni jälkeen kirjoitin päiväkirjani:

8.5., yöllä. Ensimmäinen barrio May Pole: Beholden. Tunnelmaksi jäi: lasten mittelö/myöhemmin karnevalismi. Kansan ruumis. Naurua, yleisön merkitys on suuri. Ruumis, ruumiillisuus on julkisuutta. Vähän rajua menoa välillä. Tässä May Polessa ei ollut mitään siitä eroottisävyisestä hienostuneisuudesta - tai villistä kiimaisuudesta, jota näin Old Bankin diskossa. Tämä oli suorastaan jotenkin pilkkaa. En tiedä, vaikuttiko siihen myös amerikkalaisen turistijoukon läsnäolo alkuillasta. ...

...sitten jouduin välillä tanssimaan. Vähän rajua eikä mitenkään eroottista. Vähän kilpailun makua, kumpi mittelöi jotenkin ovelammin. Kansa nauraa. En oikein nauttinut, olin enemmänkin kiusaantunut. Varsinkin kun yksi mies heitteli välillä kuin räsynukke. Pelkäsin selän puolesta. Jotenkin vaikutti enemmänkin raiskaukselta kuin rakastelulta. (Kenttäpäiväkirja 1997.)

Kuva 12. Lapset tanssivat Beholden -korttelin May Polessa 8.5.1997

Olin jokaisessa May Polessa, jotka oli merkitty Kulttuuritalon aikatauluun. Joskin jokunen niistä jäi pitämättä. Jokaisessa juhlassa oli yhteisenä elementtinä puu, joka oli pystytetty kadunpätkälle ja koristeltu mm. hedelmillä, rommipulloilla, paperikoristein ja joskus jopa kondomeilla, jotka oli puhallettu täyteen ilmaa. Jokaisessa juhlassa myös myytiin olutta ja virvokkeita sekä rommia ja usein tarjolla oli myös ruokaa, jota sai ostaa. Musiikki oli joko elävää⁴ tai kaiuttimista tulevaa. Mutta se oli May Pole -musiikkia, joskin aina välillä kaikui myös soca ja reggae.

Yleisöä kokoontui hyvissä ajoin, juhlat alkoivat noin klo 7 illalla, ja lapset pyörivät puun ympärillä. Tapahtuman alussa oli usein lasten tanssikilpailu. Seremoniamestarina toimi keski-ikäinen tai hieman vanhempi nainen. Hän aloitti tanssin ja mukaan tuli mies, joka saattoi vaihtua kesken tanssin. Joskus tanssijoilla oli ennalta harjoitettu esitys. Silloin kun näitä ennalta harjoitettuja paritansseja oli useita, he kilpailivat keskenään ja paras tanssipari palkittiin. Joskus palkkio oli rahaa, joskus esimerkiksi pullo rommia. Yleisön rooli kannustajana ja kommentoivana osallistujana oli tärkeä. Yleisö sai myös osallistua tanssiin ja usein kävikin niin, että puun ympärillä oli jatkuvasti muutama ihminen tanssimassa. Joskus tanssijoita oli röykkiöittäin. He tanssivat toistensa päällä ja kiipesivät puuhun. Jossain vaiheessa tanssijat jatkoivat tanssimistaan maassa toistensa päälle kaatuneina.

Kuva 13. May Pole -soittajia Beholdenissa 8.5.1997.

⁴ Orkesterin nimi oli "Los Veteranos".

Vaikka May Pole on muuttunut ja sen mahdollinen uskonnollinen merkitys on karissut, tulkitsen juhlan kuitenkin kalendaariseksi rituaaliksi. Vielä näihin päiviin asti juhlaa on vietetty vain toukokuussa, ja kaupunkilaiset muistavat, että kyseessä on alun perin ollut hedelmällisyyttä ylistävä juhla. May Polea juhlietaan paitsi tiettyinä aikoina vuodessa myös etukäteen valituissa paikoissa, eri kaupunginosien kaduilla. Tämä paikka merkittiin aina puulla, joka koristeltiin erityisellä tavalla. Arnold van Gennepin (1960) riittiteoriassa paikalla on merkitystä rituaalien suorittamisessa, periaatteessa rituaalinen paikka tai esine on pyhä, riitille sopiva kun yhteisö on sen sellaiseksi hyväksynyt. May Polessa tarvittava puu ei ollut mikä tahansa puu, vaan tietynlainen "Yellow Flowering-three", jonka jokainen yhteisön jäsen tunnisti.

Sekä van Gennep (1960) että Victor Turner (1977) määrittävät rituaaliteorioissaan liminaalisuuden käsitettä. Van Gennepin riittiteoriassa liminaalitila on sellainen olotila, jossa ihminen on irrottautunut vanhasta siirtyäkseen riitin kautta uuteen. Myös Turner (1977) käyttää liminaali-käsitettä kuvaamaan jotakin tavallisuudesta poikkeavaa tilaa. Turner erottelee profaanin rituaalin sakraalista. Liminaalitila on välitila: ei olla entisessä mutta ei vielä uudessakaan tai toisaalta ollaan sekä entisessä että uudessa yhtä aikaa. Turnerin tulkinnan mukaan monissa profaaneissa rituaaleissa, kuten kalendaaririiteissä, liminaalitila ei siirrä osallistujaa statuksesta toiseen, vaan se on mikä tahansa toistuva ja kulttuurisesti tunnistettavissa oleva olotila.

Van Gennepin mukaan kaikkiin siirtymiin kuuluu riittejä. Tällaisissa rituaaleissa ihmisillä on yksilöllinen mahdollisuus valintaan. Liminaali on sidoksissa leikkiin; se mahdollistaa uudenlaista symbolista käyttäytymistä ja johtaa kokemuksellisuuteen, kokeilevaan, ennalta tunnistamattomaan. Tästä on seurauksena liminaalikäsitteelle olennainen moniäänisyys,

suuri muuntuvuus, jossa yhdistyvät monet symboliset toiminnot uudella tavalla. Turner (1977) erottaa rituaalin liminaalitalan teollisen yhteiskunnan liminoidi -käsitteestä. Liminoidi liittyy tapahtumiin, jotka muistuttavat rituaalisia karnevaaleja ja vuotuistapahtumia, mutta erotuksena rituaalista liminoidi, esimerkiksi festivaali, on jonkun yksilön tai nimetyn ryhmän järjestämä. Se ei ole yhteisöllinen vaan erotteleva. Liminaalitala on kieltävä ja subjunktiivinen (ehkä) ja liminoidi on myöntävä ja indikaatiivinen (on). (Turner 1977, 36–52.)

Vaikka May Pole oli muuttunut ja monet rituaaliin liittyvät traditiot olivat supistuneet May Polesta oli tullut köyhä, kuten minulle sanottiin, oli siinä elementtejä, jotka loivat pojan liminaaliselle yhteisöllisyydelle. May Pole mahdollisti kaupunkilaisten keskinäisen kohtaamisen, jolloin perinne yhdisti kaupunkilaisia hetkeksi. Mary Douglas (1979) näkee rituaalien muuntuvan ajan myötä. Ne valikoivat tietyt ruumiilliset toiminnot ja jättivät jotkut pois, ja toiseksi niitä manipuloivat ihmiset, jotka elävät yhdessä. Lisäksi rituaalit sisältävät monitasoisia merkityksiä, sekä psykologisia että sosiologisia. (Douglas 1979, 60–61.)

Kuva 14. Nuoret tanssivat May Polea Fatima -korttelissa 16.5.1997.

Douglasin käsitys ruumiinkielestä perustuu oletuksiin, että yleensä fyysinen viestintä tukee verbaalista, jolloin ei ole tarpeen erottaa tietoista ja tiedostamatonta ruumiinkieltä toisis-

taan. Ruumis ei ole aina täydellisen kontrollin alainen, ja on olemassa ylikulttuurinen uni-versaali kieli, joka perustuu ruumiillisiin keskeytyksiin, häiriöihin. Douglas nostaa esiin erityisesti naurun merkityksen. Se ei ole vähemmin kontrolloitua kuin muutkaan keskeytykset. Nauru on kommunikaatiota, ruumiin diskurssia. (Douglas 1979, 85–86.) Douglasin tavoin ruumista voi ajatella metaforana, mutta ruumis myös tuottaa metaforaa. Naurua ja pilkkaa näkyi myös May Polessa. Ihmisten osallistuminen näytti perustuvan kaikkien tiedossa oleviin sanattomiin sopimuksiin, vain minä ja ymmärtääkseni muutamat muut ulkopuoliset turistit emme tunteneet tätä kollektiivista koodistoa.

9.5. yöllä Santa Rosa: ... *Puoli kahdeksalta barrion rouvat järjestelivät tuoleja riviin ja laittoivat oluet kylmään. Täällä oli perhejuhlan tuntua. Lapsukaiset alkoivat virtuosimaisen kaninnaintanssin Richard-sedän opastuksella ...*

...Nyt tunnelma oli aika raikas, naurettiin ja pelleiltiin, mutta ketään ei "raiskattu", vaikka meno oli yhtä kanimaista kuin ennenkin. Oli hauskoja sävyjä kun eräs (touhutädin poika) kiipesi puuhun ja muutenkin juttu kääntyi kotihirmun ja tossumiehen keskusteluksi. Kyse on erään Julion mielestä keskustelusta liikkeellä. Jota mieltä minäkin olen, parhaimmillaan se on sitä (silloin kun on kyse aikuisista) Lapsilla se on vain perinteen siirtämistä, kollektiivista muistia, harjoittelua.

Barrion naiset sanoivat että kyse on hauskanpidosta, "pelleilystä" kilpailusta kuka taitavammin tanssii. (Kenttäpäiväkirja, 1997.)

Eettisiä kysymyksiä

Aloittaessani tutkimustani pohdin, keneltä pyytäisin tutkimusluvan. Länsimaisen tiedekäsitteen mukaan tutkimuslupa pitää olla. Hankin tutkimusluvan Atlantin alueen eteläisen läänin hallitukselta (Gobierno de la Region Autonoma del Atlantico Sur). Varmuuden vuoksi pyysin tutkimusluvan myös Atlantin rannikon tutkimus- ja dokumentaatiokeskuksesta (Centro de Investigaciones y Documentación de la Costa Atlantica, CIDCA) (Liitteet 4 a, b.) Kuitenkin koin, että moraalisesti olin vastuussa ennen kaikkea Bluefieldsin kaupungin asukkaille, joilta sain suullisia myöntymyksiä haastatellessani ja jututtaessani ihmisiä tai ottaessani heistä valokuvia.

Lähtökohtana tulee olla, että tutkimus ei vahingoita tutkittavia ihmisiä. Etnografisessa tutkimuksessa periaatteena on, että tutkittavat saavat ”kasvot”. Anonymiteetti ja yksilöllisyyden hukuttaminen keskiarvoihin ei kuulu laadulliseen tutkimukseen. Aluksi tutkittavieni nimien ja kuvien esiintyminen tutkimusraporteissa ja artikkeleissa ei mielestäni vaikuttanut ongelmalliselta. Asuin toisella puolella maailmaa ja kirjoitukseni julkaistiin suomenkielisinä. Nyt näen tämän kuitenkin toisin. Ymmärsivätkö tutkittavani millaiseen projektiin he antautuivat antaessaan luvan sekä haastatteluihin että valokuvaamiseen? En itsekään oivaltanut tätä kaikkea silloin. Toisaalta myös osa materiaalistani on julkaistu kansainvälisissä julkaisuissa englannin- ja espanjankielellä.

Myöhemmin vein artikkeleitani muutamien haastateltavieni kommentoitavaksi. Melko pian kuitenkin huomasin, että ne eivät kiinnostaneet heitä, liekö siihen syynä se, että tieteellinen teksti on vaikeasti luettavaa? Itse asiassa Atlantin rannikon alueella ei ole juurikaan kirjoitettua kulttuuria. Kreolienglanti ei ole kirjoitettua kieltä, eikä monia intiaanikieliäkään näe

kirjoitettuna. Toisaalta informanttini Evelyn kärsi etenevästä silmäsairaudesta ja hänen oli vaikea nähdä kirjoitettua tekstiä. Tarjosin hänelle artikkelini ”El Baile de Evelyn: experiencias e interpretaciones del ritual de ”May Pole” en Nicaragua”(Ylönen 2001), mutta tuskin hän on lukenut tekstiä. Esittelin myös toiselle haastateltavalleni, Rickylle tutkimussuunnitelmaani ja joitakin alustavia tulkintoja toukokuussa vuonna 1998. Jotkut haastattelemani henkilöt, kuten Bethany, olivat muuttaneet Bluefieldsistä enkä tavoittanut heitä.

Kuva 15. Evelyn ja Kenny Old Bank -korttelin diskossa 1.5.1997.

Aineistoani tarkastellessani joudun kysymään itseltäni omia arvojani. Miten se, että itse lähestyn aihetta tukeutumalla omiin ruumiinkokemuksiini, vaikuttaa toisten kokemusten tulkintaan? Länsimaiselle antropologialle on ollut tyypillistä se, että tutkitaan itseä toisen kautta. Positivistinen tieteen traditio on luonut illuusion siitä, että kenttämuistiinpanot ovat pysyviä. Mutta niiden relatiivisuuden ja tilannesidonnaisuuden voi ymmärtää. (Vrt. Ottenberg 1991, 158–159.)

Omissa tulkinnoissani ja niiden muuttumisessa tärkeimpänä tekijänä on ollut oma elämäntilanteeni. Olen näiden vuosien aikana opiskellut tanssiterapeutiksi ja tämä on auttanut minua herkistymään ruumiilliselle vuorovaikutukselle. Tämä osaltaan on ohjannut tutkimukseni suuntautumista yhä enemmän itse tanssimiseen ja sen tarkasteluun käyttäen tutkimusinstrumenttina tanssivaa ruumista, itseä. Tähän liittyy kuitenkin etnosentrisyyden vaara ja

yhä uudelleen saan itseni kiinni omista kolonialistisista asenteistani ...*Niin kaikki suhteet-
han perustuvat vaihtoon. Valkoisen naisen ystävyys on arvokasta köyhälle entiselle juopol-
le yökerhotanssijattarelle. Minä arvostan hänen menneisyyttään ja hänellä on sellaista
arvoa, joka kohottaa hänen itsetuntoaan.* (Kenttäpäiväkirja 1998.)

Olen pyrkinyt kuuntelemaan tutkittavieni viestejä kunnioittaen heidän kokemuksiaan ja tulkintojaan. Uskon myös, että haastateltavieni äänen ja tanssin näkeminen sekä kuulemi-
nen ja lisäksi yhteinen tanssimme joidenkin heistä kanssaan on ollut myös voimaonnuttava
kokemus heille. (Etherington 1996, 339–346.) Kun kyseessä on tanssin tutkiminen, joka
perustuu esikielelliseen, ja kun tutkija käyttää omaa ruumiillisuuttaan tutkimuksen osana,
on myös tiedostamattoman vaikutus todennäköinen (Walsh 1996, 337–403). Oman tiedos-
tamattoman paljastuminen vähitellen on myös muokannut omia tulkintojani (Ylönen
2003b, 53–78).

Ruumiini muistista voin palauttaa mieleeni kokemuksia, jotka olen tulkinnut jälkikäteen
oman historiani kautta. Esimerkiksi ensimmäinen May Pole -tanssini Evelynin ja Kennyn
kanssa oli mielestäni seksuaalinen ja koin sen silloin hämmentävänä. Tuo kokemus näyt-
täytyi länsimaisen deseksualisoituneen tanssikäsityksen valossa. Omat häpeän tunteeni
jäivät minulta vuosiksi piiloon, sillä näin eroottisesti latautuneen tanssimme ensin ainoas-
taan konfliktina länsimaisen ja afrokaribialaisen ruumiillisuuden välillä. Vasta vuosien
kuluttua voin tunnistaa yhteiseen tanssiimme liittyneen myös häpeän tunteita. Omien ja
tutkittavieni kokemusten erillään pitäminen on haaste, joka on ollut vaikeaa, kun liikuim-
me ei-kielellisellä alueella.

5 BLUEFIELDSIN IHMISIÄ MUISTOINEEN: TAPAUSKERTOMUKSIA

Olen valinnut haastateltavani niin, että heidän mielipiteensä tuovat esiin May Polen moninaiset tulkinnat. Haastateltavani ovat eri-ikäisiä ja heidän koulutustaustansa sekä yhteiskunnallinen asema on erilainen. Kaikilla informanteillani on myös tavalla tai toisella vankka suhde May Pole -perinteeseen.

Haastattelusitaatit olen kirjoittanut sellaisenaan, kääntämättä englanninkielisiä tekstejä. Olen halunnut tuoda haastateltavani sanottavan mahdollisimman alkuperäisessä muodossa.

Ms Lizzyn May Polessa on Bluefieldsin historiaa

Maaraskuussa 1996 matkustin Bluefieldsiin nähdäkseni, onko May Pole vielä elävä perinne ja sen, miten toukokuun 1997 May Pole -valmistelut olisivat käynnissä. Tapasin silloin tanssin opettajan, 75 -vuotiaan Lizzyn. Hän työskenteli opettajana Moravian kirkon koulussa ja opetti vapaaehtoistyönään tanssia kaupungin asukkaille. Hänellä oli ollut lukuisia ryhmiä sekä lapsille että aikuisille. Minulla oli tilaisuus seurata hänen ohjaamiaan tanssiharjoituksia pienille koululaisille Moravian koulussa haastattelun jälkeisenä päivänä. Ms. Lizzyllä oli kokemusta haastatteluista ja televisio-ohjelmista. Hän oli myös saanut ulkomaista tukea työlleen paikallisen tanssikulttuurin säilyttäjänä ja kerääjänä. Haastattelun aikana istuimme hänen kotitalonsa kuistilla, mukana oli myös kehitysyhteistyön Palvelukeskuksen työntekijä Maarit Nikkanen.

Lizzy: I am very happy a...to be able to speak to many friends that comes from out and asking about our traditional... dances like the May Pole, and the Ribbon Pole which came after... There are as I told you I am reacquiring our our... culture in dances. And so I started from 1967. With my first group. (MY96/3, 1.)

Ms Lizzy oli kirjoittanut perinnetansseista käsikirjoituksen, joka oli hävinnyt hirmumyrsky Juanin aikaan vuonna 1994.

Lizzy: I have three copies and they all clear that the copies were lost in the hurricane. Three copies, it is a titled a "Tradiciones... Costumbres y tradiciones de Bluefields" that was the title of it. ...in Managua there we form the new "consejo de cultura". And I promised them to a to write again what I have I still have manuscripts you know. And so I've little by little I'm doing that. Write in the traditions and costumes, because we have many. But I had only tell with dances. (MY96/3, 5.)

Kuva 16. Ms Lizzy.

Hän kertoi muista opettamistaan tansseista, erityisesti Ribbon Polesta, joka tanssittiin myös puun ympärillä ja joka oli myös hedelmällisyyteen liittyvä tanssi. Lizzy opetti myös mm. valssia, polkkaa ja masurkkaa. Lizzy oli yksi niistä harvoista henkilöistä, jotka itse asiassa opettivat tanssia Bluefieldsissä. Useimmat ihmiset kertoivat oppineensa esimerkiksi May Polea seuraamalla lapsuudessaan aikuisten tanssia. Näen tanssin opettamisen osana länsi-maistumisprosessia. Monet perinteet eivät enää modernissa yhteiskunnassa siirry automaattisesti perinteenkantajilta seuraavalle sukupolvelle, vaan sivistyneistö näkee velvollisuudekseen siirtää niitä mahdollisimman muuttumattomina.

L: And at that time I only did the Ribbon Pole, which many people still call it the May Pole, in Europeans call, and they in the united states call it May Pole, and at that time only girls, only girls in their teens participated in that kind. It was introduced to us in schools, a., there is areas Caribbean; Jamaican people brought that that dance around the pole. And introduced here to us in the nineteen centers. Well, in my rescuing I change this system a little, and introduce boys to couple, with the young ladies because at my, I want it took to serve the quadrille and the group dancing, square dance actually, all the natives got them use to to the ballroom dances is a quadrille, they call it quadrille, British, and they say as a square dance anyhow but not a wedding they are not American and the Scottish what they

call it is a peat. And the, the the Danish polka. And the waltz piano, in mazurka, witch is used in the Nicaraguan folklore, that step is mazurka. They took this Spanish and to the pacific and that while we took the Caribbean "mento" for our May Pole. Caribbean "mento" is... free dance... and this is what is getting our May Pole dance a little mix, because they claimed all right we modern now so, we can change this is the modern May Pole that is, that May Pole is no more the Caribbean culture. So I said well the tradition is a tradition. If the May Pole was dancing "mento" to it was not dancing reggae, nor is calypso, what are those, it meant to similar, similar to the soca. (MY96/3, 2.)

Myöhemmin jäin miettimään, mikä oikeastaan oli "aitoa" May Polea, sillä esimerkiksi Managuassa Ribbon Pole ja May Pole sekoitettiin yhdeksi versioksi ja sitä nimitettiin Palo de Mayoksi (May Poleksi). Ms Lizzy itsekin myönsi muutelleensa ja sekoitelleensa askeleita tarkoitukseen sopiviksi. Yhteisön perinne muuttuu ja se on elävää niin kauan kun sen merkitykset ovat kollektiivisesti tunnistettavissa. Rituaalisen performanssin muuntuminen on sellaisten perintekantajien käsissä, jotka tuntevat perinteen ja sen käyttötarkoituksen. (Bell 1992, 107–117.) Perinteen taltioiminen ja sivilisoiminen näkyy myös May Polen historiassa. Näen Ms Lizzyn May Polen ja muiden tanssien opettamisessa yhtäläisyyksiä Norbert Eliaksen (1978/1939) tapakulttuurin sivilisoitumiseen yhteiskunnan monimutkaistumisen ja "länsimaistumisen" myötä. Globalisoituminen asettaa myös paineita säilyttää paikallista omaleimaista kulttuuria, jolloin siitä on vaarassa tulla pelkkä ulkokohtainen tapa (vrt. Mendoza 2000, 18–20).

Lizzy: they call soca these adults who presented and participated in green pole, which is the May Pole, were adults, they all adults older people. The musicians were also adults, they only use as music their own hand drum, made by themselves, handrop that's the rhythm they took. And you find all of those old people they were here can dance to many rhythm.... with any... anything what make sound agree, with the kneel... That was their instrument. Because that drum carry everything for the livings. In my days I only know that there was special, special dancers to many taken from the different neighborhoods, special dancers. The only time the public introduced dances is when they are finishing the call this dance Tulululu. Tulululu pasan. They come in the street and they pass these poles and they step in with the pole to go and join in the group. The pass making an arch with their hands, and pass under the hands, this to them was friendship and unity, so they waked you up tulululu, pass under, come out and "pasan", and you would come out, that that the only time they public come into that dance, as I know. Later on there are then such a great changes until the the people that they want to dance May Pole...

Hän kertoi vielä Ribbon Polesta.

Lizzy: ... Well I did not started that, I started in sixty-seven with the other pole, pole with the long streamers colored with the youth, with the teenagers, and some that I rescued much of the out the ballroom dancers that our, our, ancestors knew. (MY96/3, 3.)

Hän kertoi ensimmäisen ryhmänsä olleen nimeltään Hildaida, kahden tanssijan mukaan, joista toinen oli Ribbon Pole -tanssija ja toinen May Pole -tanssija.

Lizzy: I had given them the name of Hildaida, from two dancers that I knew. The are resting in peace now, one is Hilda, an Anglican, she was a Ribbon Pole dancer. And Ms Ida was a May Pole dancer, now these, all the people that used to be dancing around the May Pole, are just the pleasure of dancing, did not know what history to tell us... (MY96/3, 3.)

Ms Lizzy on ollut kutsuttuna opettajana myös Managuassa ja hänen ryhmänsä ovat esiintyneet ja kilpailleet sekä koti- että ulkomailla. Sandinistien valtaanpääsy 1970 -luvulla voimisti kansallisten perinteiden vaalimista – vai oliko kyse siitä, että paikallinen traditio valjastettiin nationalistisiin pyrkimyksiin?

Lizzy: Nineteen seventy is, I was invited to Corinto, with my group. And that's the time I had introduced waltz and so for the first time there, there the dance of Ribbon Pole, the victory of the Sandinista of ministration they wanted to more more about this May Pole. But, and they asked me to take, and coordinate then the dances in the cultural center...

... I got about tree different groups, I started groups from nine years, because I had to show to people of Bluefields what the May Pole was. Why the parents really did not agree, they said Ms Lizzy we don't want our children to dance May Pole. I said why, they, well May Pole is is to them is a vulgar dance. You see they did not know why, they do not know the message of the May Pole ...

...I had to figure using the choreography were, appreciation of the people, because just what the May Pole was, just a ring a circle formed by the dancers to the couple of going and dance and wheel them all back out and then they dance and they play games and they do other things and until they leave off ... That was the May Pole, the only thing was May Pole. And only dancing in the month of May. The message was the season. The production, the sun that they had a symbolic sound was “maya ya u, maya ya maya ya”... And May is the season of rain and production.

... That's the message. The Ribbon Pole has a similar message. (MY96/3, 4–5.)

Sandinistien hävittyä kansalliset vaalit vuonna 1989, pilkottiin kansallinen omaisuus sandinistimielisille järjestöille. Tämä “piñata” sai aikaan sen, että instituutiot, kuten taidekoulut, joutuivat aloittamaan lähes tyhjästä, ilman resursseja. Olin kuullut piñatasta asuessani

Managuassa. Tunsin sen aiheuttaman resurssipulan myös Managuan tanssin oppilaitoksissa. Keskustelimme piñatan vaikutuksista Ms Lizzyn kanssa:

Lizzy: ... All instruments are there, everything they have there piano and everything. When they took they had three pianos on they escaped it.

M: it's the same what happened there in Academia Danza, Escuela Nacional de Danza Moderna...

Lizzy: yeah..a... everything, everything...

M: everything...mmm. There was "libros", books and instruments...

Lizzy: ...and... well that is that what they did to us (MY96/3, 10.)

Lizzy näki elämäntehtävänsä olevan paikallisen tanssiradition säilyttämisen ja siirtämisen tuleville sukupolville mahdollisimman monipuolisena ja kokonaisvaltaisena. Hän kertoi opettaneensa aina tanssiaskelien lisäksi myös tanssien historiaa. Monet myytit agraarista yhteisöstä ja mielikuvat yhtenäisestä kulttuurista muovaavat ymmärtääkseni myös May Polea. Näen sandinistien valjastaman May Polen tanssina, joka loi kansallisromanttisen myytin nicaragualaisista yhtenäisenä kansana. (vrt. esim. Hyyppä 2000, 23–29.)

Lizzy: ...about what they are going to do, history a bit, what are the names, where did we get them from, and what is like the theory first. Then afterwards I give the practice so that's how my dance goes. Those that just dance they also have a time that I meet with them to talk about what they are doing because whenever they go home they ask me. When they have to move, what they are doing with steps. That's why the people the people that are dancing the May Pole and said that is May Pole, that's how we dance May Pole. (My96/3, 18.)

Ms Lizzyn vauhti ei tuntunut hellittävän, hän tavoitteli vielä lisää haasteita. Seuraavaksi hän haluaa opettaa ryhmälleen salsaa.

Lizzy: What I want is is a coreaography again for SALSA.

M: Aha.

Lizzy: We have done this SALSA MAMBO also, not only, not only the May Pole and Ribbon Pole but also two other dances. (My96/3, 18.)

Seuraavana päivänä pääsin seuraamaan Ms Lizzyn tanssin opetusta Moravian kirkon koulussa. Ryhmä koostui noin kolmestakymmenestä lapsesta, jotka olivat iältään noin kymmenvuotiaita. He opettelivat valssin ja polkan askeleita. Itse asiassa kaikki näytti sujuvan

melko samalla tavalla kuin Suomenkin kouluissa. Tila vain oli erilainen: lapset harjoittelivat koulun seinien suojissa, taivas kattonaan.

Bethanyn May Pole luo identiteettiä

Tapasin Bethany ensimmäisenä päivänä saavuttuani Bluefieldsin kaupunkiin vuonna 1997. Hän työskenteli kulttuuritalossa ja opiskeli samalla sosiologiaa Atlantin rannikon yliopistossa (URACAN =Universidad de las Regiones Autonomas de la Costa Caribe Nicaraguense). Pyysin saada haastatella häntä ja hän lupautui heti. Myöhemmin hän esitteli yliopiston aluetta tarjoutuen oppaakseni myös May Pole -juhliin. Emme kuitenkaan viettäneet yhdessä May Pole -juhlia. Jostakin syystä tunsin oloni vapautuneemmaksi liikkuessani yksin voiden siten muodostaa omia mielipiteitäni May Polesta. Ehkä tähän vaikutti Bethanyn nuori ikä, hän oli suunnilleen 20 -vuotias. Tai Bethanyn voimakkaat mielipiteet May Polesta.

Hän kirjoitti pyynnöstäni vielä mielipiteitään May Polesta. Kirjoituksessa näkyi vahva idealismi ja usko perinteeseen.

*...Käsitykseni on, että Palo de Mayo on yksi muoto esitellä tapojamme ja juuriamme, ja olen vakuuttunut siitä, että on niin paljon Atlantin rannikon ihmisiä, jotka eivät/emme osaa arvostaa omaa kulttuuriamme kieltäen sen niin että toiset ihmiset ja paikkakunnat ottavat meidän kulttuuriamme ja tekevät sille mitä haluavat antaen sille erilaisen näkökulman, kuin se mikä on meidän todellista kulttuuria ja näin muuttaen esimerkiksi kaupallistaen sen...*⁵

⁵ ...Mi concepto de esto es que el Palo de Mayo es una forma de demostrar nuestros influencia y raices, y soy conciente a que hay tantos costeños que no sabemos valorar nuestra propia cultura permitiendo así que

Hän oli tanssinut noin seitsemän vuotta May Polea ja muitakin tansseja Ms Lizzyn ryhmässä. Tuntui siltä, että hän oli sisäistänyt opettajansa opit. En nähnyt hänen tanssivan May Polea juhlissa, vaikka tapasin Bethanyn sattumalta mm. hänen kotikatunsa varrella pidettävissä juhlissa Canal -nimisessä korttelissa. Mutta näin hänen esiintyvän garifuna -nuorten tanssiryhmän kanssa eräässä ravintolassa myöhemmin toukokuussa. Hän kertoi haastattelussa, että May Pole merkitsee hänelle ennen kaikkea oman kulttuurin ja juurien tuntemusta. Bethanyn tulkinnoissa voi myös nähdä yhtäläisyyksiä Kanadan aboriginaalien (Murphy 1999, 131–167) ja Andien mestitsien (Mendoza 2000, 207–132) suhtautumiseen perinteisiin tansseihin. Tanssiminen auttaa muistamaan omat juuret ja historian, se luo pohjan yhteiselle identiteetille. Tanssija luo myös todellisuuttaan tanssimalla

Bethany: that mean that traditional May Pole is the the ... all the people listen, and...I say Spanish ... “antepasado ... si”, a there used to be before and then she wanted to keep it in in so it should to dance to dance and show the, the... cultural backround. (MY97/6, 1.)

Palasin vielä tuohon kysymykseen haastatteluni aikana, sillä halusin kuulla hänen henkilökohtaisia kokemuksiaan May Polesta. kysyin häneltä, millaisia merkityksiä May Polella on hänelle.

M: ...so the meaning of May Pole for you is like a, keeping on traditions or is it more like expression individual do...how, how do you feel?

Bethany: for me May Pole ...is showing where we come from, for me that's May Pole, yeah, showing that where we come from, “nuestro detendiente”.

M: ahaa

Bethany: It's just like if you, you come example from... England. England had their history, then they were ready to keep their history... So I feel that May Pole is the same as were we come from. (MY97/6, 3.)

Kuitenkin, kysyessäni miksi hän tanssii May Polea, hän vastasi yksinkertaisesti pitävänsä siitä.

Bethany: why I keep dancing because ...I like it.(MY97/6, 2.)

otras personas o lugares tomen nuestras culturas y hacer de ellas lo que quieran y dando así una perspectiva diferente a lo que es nuestra verdadera cultura y así convirtiéndolo como algo comercial. ... (olen kääntänyt tekstin vapaasti.)

Bethany paheksui voimakkaasti slummeissa esiintyvää liberaalia May Polea. Minä olin jo kokenut ensimmäisen “vulgaarin” ja “kaupallisen” May Poleni Old Bankin diskossa, joten kuuntelin ristiriitaisin tuntein hänen vuodatustaan. Muistin lystikkään ja aistillisuutta tihkuvan May Polen, enkä osannut paheksua siinä mitään. Tunsin olevani ulkopuolinen. Tulkitseen sivilisaatioprosessin (Elias 1978) ja lisääntyneen ruumiinkontrollin (Foucault 1990) vaikutusten näkyvän myös Bethanyn suhtautumisessa. Olemme siirtyneet länsimaisissa ja länsimaistuvissa yhteisöissä ulkoisesta kontrollista sisäiseen kontrolliin sekä tapakulttuurin että tanssikasvatuksen piirissä. Tanssin tuli Bethanyn mielestä säilyttää ja taltioida arvokasta perinnettä. May Polesta oli tullut vulgaari ja sivistymätön, May Pole oli erkaantunut alkuperästään. Bethany näki muutokset May Polessa pahana ja rappiollisina.

Bethany: Then you say no... “una forma vulgar” and that is that. That is nothing. I feel like they gap it our culture and put it their way and show it to our people all in a different way. I feel like all changed. Then they really don't show it in a holy meanings. Holy there are. (MY97/6, 2.)

Kuva 17. Bethany.

Bethanylle tuntui olevan tärkeää perustella May Polea sen historiallisella luonteella. Hän korosti sitä, kuinka May Pole kertoo tarinaa vanhoista ajoista ja ihmisten arkipäivän tekemisistä. Näen tässä funktionalistisen (Spencer 1993, 1–46) suhtautumisen tanssiperinteesen. Bethanyn mielestä May Polen tehtävänä kiinteyttää yhteisön kulttuuri-identiteettiä, mutta se oli myös nähdäkseni keino sosiaaliseen kontrolliin ylläpitämiseen (esim. Hanna 1987, 138–142).

Bethany: cooking, the other one ground doing the the washing...
... the other one shelling the different food that was typical for... and and and and different type of cakes above and "rondon sopa" ...
... then the guys they dance fishing...means they are fishing
M: yes
Bethany: ...that that all in May Pole showing that what our people used to do before.
(MY97/6, 2.)

Richardin May Pole poliittisena manifestina

Nicaraguan poliittinen lähihistoria on hyvin polarisoitunut. Vaikka sandinistien ja contramielisten välinen sisällissota on loppunut jo 1980-luvun lopulla, niin tuo aika elää yhä ihmisten muistoissa. Minulla oli toisenlainen kuva sandinistien valta-ajasta, kuin monilla Bluefieldsin asukkaalla. Olin Managuassa tutustunut lähinnä sandinistimielisiin nicaragualaisiin. Bluefieldsissa monet näkivät sandinistien valta-ajan pieniä etnisiä ryhmiä diskriminoivana ja Moskiittorannikon perinteistä autonomiaa murentavana kautena. Richard, noin 35 -vuotias kulttuuritalolla työskentelevä kreoli oli sitä mieltä, että myös May Pole oli valjastettu sandinistien kulttuuripolitiikan tuotteeksi. Vielä nykyisinkin May Pole kuului poliittiseen repertuaariin.

Richard: ...so the May Pole centralized and they say we want to do it in this way we want to do that way, and in that they put it in the way they how they come they say they want it....

M: so do you think that May Pole is now part of politics as well?

Richard: its something that swiches politics...

... They take benefit just to dance May Pole... (MY97/5, 1.)

Richard opetti kulttuuritalolla viikonloppuisin kreolinuorten tanssiryhmää. Ainakin toukokuun aikana hänen päätyönsä oli kuitenkin May Pole -tapahtumien organisointi. Näin hänet iltaisin viemässä ja tuomassa kortteleihin musiikkilaitteita ja tanssilavoja. Hän keräsi illan päätteeksi May Pole -muusikot kuorma-auton lavalle vieden heidät koteihinsa. Joissakin

kortteleissa näin Richardin myös organisoivan lasten tanssikilpailuja May Pole -juhlan alkuillasta.

Kuva 18. Richard.

Richard analysoi May Polen seksuaalisuuden symbolisia ulottuvuuksia. Olin ollut Bluefieldsin kaupungissa vasta muutaman päivän, enkä nähnyt seksuaalisuuden eri vivahteita. Näin jälkeempäin lukiessani Richardin haastattelua pohdin, kuinka paljon minulta jäi huomaamatta pieniä May Polen yksityiskohtia, sekä ihmisten tanssista että puheista.

Richard:...So you know is May Pole but you don't know what May Pole (naurua) signifer. Yeah, so they dance in also they dance and celebration a.. a...a... the dance and give them... repression sexual, "de los espanololes, si. Los tiene"... customs so the spanish people used to treat slavery....

M: and now ...at old time how do people think about this sort of taste of sexuality, o , o what May Pole have... Was it morally somehow denied or, or, how does people think about it ?

Richard: this one, this one not a May Pole... okay in the tradition we have dance in normal all kind of sexual, you have the personal expression, a happiness to all...but let's say how the otherone is more manifest of sexual. (MY97/5, 2.)

En kuitenkaan uskonut Richardin vakuutteluja siitä, että May Pole ei olisi seksuaalinen tanssi. Näin omin silmin, kuinka tanssijat kiemurtelevat toistensa läheisyydessä pyrkien tunkeutumaan genitaalialueelle.

M: oh yeas that what I have I have seen. And I read about folklore of Nicaragua, it is the only only book I saw about, they tell about May Pole they say its very, very sexual dance, so you think it is not...

R: no

M: so?

R: ...traditionally of fight against sexual abuse found it Spanish ...and Spanish people, yeah...(MY97/5, 4.)

Richard kertoi, kuinka May Polen hedelmällisyysmyyttiin oli sekoittunut siis myös vastarintaa. Seksuaalinen liikemateriaali symbolisoi hedelmällisyyttä mutta toisaalta myös sen avulla tanssijat saattoivat ilmaista sekä empatiansa seksuaalisen hyväksikäytön uhreille että paheksuvansa tätä hyväksikäyttöä kolonialismin aikana. (Esim. Hernandez1996, 71–200; Mendoza 2000, 3-83; vrt. myös Hanna 1987, 191–198; Hanna 1995, 75–96.)

Richard näki May Polen osana kulttuuripoliittikkaa ja koki arvokkaana Nicaraguan etnisten vähemmistöjen myyttien ja perinteiden moninaisuuden. Hänen mielestään Atlantin rannikon autonominen asema mahdollistaisi tämän kulttuurisen palapelin säilymisen.

Richard: ...just to come and show what is our expression, who we could be... Creoles, we could be Ramas, some of African... All the different ethnic, yeah, that ethnic come to express their feelings, you see, so sometime when we get back our autonomy, our government does not push us...

...express our real feelings, hear what autonomy mean political level; what would it happen... give us what we need, give us our freedom to express our feelings. (MY97/5, 4.)

Tuo kaikki vaikutti niin valmiilta, mutta miten Richard oli päätenyt kirkkaaseen analyysiinsä? Kysyin häneltä, mitkä olivat hänen motiivinsa tanssia May Polea pienenä poikana. Kuten niin monet muutkin kaupungin asukkaat, myös Richard kertoi nauttineensa itse tanssimisesta ja siitä kokemuksesta, että voi olla osa yhteisöä.

M: do you think that when you were a little boy it was, you motives were different or did they change for the time or did you think that you thought the same way when you participate?... as a...

Richard: no, isn't the same way... but I don't have had a understand I so perform I just participated because I liked to to participate, ...I just wanted to be one of the member, just to participate (MY97/5, 4.)

May Pole isojen poikien pelinä

Tapasin 19 -vuotiaan Kennyn jo ensimmäisenä May Pole -iltanani toukokuussa 1997. Vietin iltaa Old Bank -nimisen korttelin disko -ravintolassa. Keskellä tanssilattia oli nauhoin ja ilmapalloon koristeltu puu, jonka ympärillä Kenny tanssi. Hän tanssi pienen tumman naisen kanssa. Myöhemmin minutkin vedettiin mukaan ja illan aikana tanssin sekä Kennyn että tuon pienen naisen, Evelynin kanssa useita kertoja.

Olin opiskellut May Polen folkloristista versiota Managuan tanssikoulussa asuessani maassa, mutta Kennyn ja Evelynin tanssi poikkesi oppimastani suuresti. Niinpä pyrin vain seuraamaan tanssiaskeleita ja aistimaan energian, joka oli tanssijoiden välillä. Myöhemmin tulkitsin käyttäneeni tanssiterapiassa usein käytettyä liikkeellä peilausta. Tämä improvisatorinen peilaustekniikka oli minulle tuttua aiemmista tanssiopinnoista. Tanssiterapiassa liikkeellinen peilaaminen on tärkeä osa vuorovaikutusta. Kyse ei ole vain mekaanisesta imitoinnista, vaan pyrkimyksenä on kinesteettisen aistin välityksellä löytää sanaton yhteys toisen kanssa. (Chaiklin & Schmais 1986, 26–27; Payne 1998, 172; ks. myös Ylönen 2003b, 64–78.)

Kenny oli loistava tanssija, hän tunkeutui voimakkailla lantion liikkeillään lähelleni. Ajoittain tunsin hänen vartalonsa liikkeet itseäni vasten ja se sai minut hämilleen. Tiesin aikaisemmasta kokemuksesta, että May Pole on eroottinen tanssi, mutta en kuitenkaan osannut ennakoida omaa suhtautumistani. Myöhemmin yöllä kirjoitin päiväkirjaani:

1.5.... hän tuli istumaan pöytäni ja pyysi minua myöhemmin tanssimaan. Aika provokatorinen tanssi siitä tulikin., Evelyn yritti sotkea väliin ja yleisö kannusti ja eli mukana. Täytyy tunnustaa, että tunsin olevani kuningatar: oli helppo tanssia ja annoin hänen tulla

aivan lähelle. Tunsin hänen peniksensä tanssin aikana eikä se ollut vastemielistä mutta ei saanut minua ajattelemaan mitään enempää. Joka tapauksessa tunnelma tihkui erotiikkaa ja jonkinlaista nautinnon odotusta. (Kenttäpäiväkirja 1997.)

Vielä seuraavana päivänä kirjoitin kokemuksestani näin:

2.5. Eilinen otti sittenkin koville. Onhan kyse minun ruumiillisuudesta ja seksuaalisuudesta, joka ikään kuin asetettiin julkisesti tarjolle arvioitavaksi. Kieltämättä avoin erotiikka näin nautittuna on lystiä mikäli siihen ei sisälly mitään velvoitteita eikä vaatimuksia. Mutta riski tulla väärinymmärretyksi on aika suuri ja täytyy harkita tarkoin, mihin uskallan yksin mennä. (Kenttäpäiväkirja 1997.)

Kuva 19. Kenny.

Parin päivän kuluttua tapasin Kennyn haastatellakseni häntä. Istuimme samassa diskossa jossa olimme tavanneet ensimmäisen kerran. Olin nähnyt hänet aiemmin sattumalta kadulla ja vaihtanut hänen kanssaan muutaman sanan. Kenny oli Bluefieldsin kaupungin tyypillinen kreolinuorukainen siinä mielessä, että hän asui äitinsä ja sisarustensa kanssa Old Bankissa ja hänellä oli vain satunnaista työtä kaljakorien kantajana ja maapähkinöiden myyjänä. Hänen koulutuksensa oli alhainen, vain muutama luokka ala-astetta. Eikä hän

osannut espanjaa, joka oli edellytyksenä sille että olisi voinut saada työtä kaupungin keskustasta⁶.

Asetin nauhurini ravintolan pöydälle ja pyysin Kennyä kertomaan, miten hän kokee May Polen ja mikä siinä viehättää. Hän kertoi puun pystyttämisestä tanssipaikalle ja siitä, kuinka tanssijat pyrkivät olemaan toinen toistaan nokkelampia. Tanssipartnerit pyrkivät petkuttamaan toinen toistaan:

Kenny: Well, they celebrate it to the first of May... the really have like, like some kind of dance no, yeah, and we like to dance we have lot of dance have fun, with us have May Pole, they dance with me everyone have a partner have to have some people dance on and ... we have some pole ...done ... we put it on, we have some kind ...they have like an hole ... and you have a cheat partner, ... the more cheat it... the best it work ...

M: aha, cheat. (MY97/10,1)

Tästä tanssijoiden keskinäisestä pelistä, kisailusta kertoivat myös monet muut haastattelemani henkilöt. Palasin vuoden kuluttua uudelleen Bluefieldsiin. Haastattelin silloin jo edellisenä vuonna tapaamaani puoliksi kreolia ja puoliksi miskiittointiaania, Rickyä. Myös hän näki May Polen ennen kaikkea pelinä, johon osallistuivat niin tanssijat kuin myös katsojat:

Ricky: the public ...a ...watching it to see who is the best dancer

M: is a game?

Ricky: yes like a game, everybody maybe the best dancer will have a, have a premio... so everybody watching who is the best to to...

M: and what is, what is being best, who is the best?

Ricky: who is the best dancing?

M: mm, which is good dance, which kind of dance?

Ricky: May Pole

M: but which kind of May Pole ? (naurua)

Ricky: when they, when they dancing everybody see, they, then participate maybe, maybe I could, maybe I see them dancing and maybe I know I could dance the best to win, I go and I dance and I vin. (MY98/13, 5.)

⁶ Huomasin, että kaupungin keskustassa asiakaspalvelu oli espanjankielistä ja useimmat työntekijät kuuluivat maan espanjaa puhuvaan valtaväestöön mestitseihin.

Tulkitsen May Polen mahdollistaneen hetkeksi leikin maailmaan pakenemisen. Johan Hui-
zingan (1938/1984) teoria leikistä auttaa ymmärtämään kuinka tanssi mahdollistaa vallat-
tomuuden ja haltioitumisen. Kennyn ja Rickyn tulkinnoissa kilpailu ja toisen haastaminen
ovat May Polen ydintä. Tämä May Polen antiteettinen, kahden vastakkaisen osapuolen
luonne korostui molempien kertomuksissa. Oma kokemukseni Kennyn tanssipartnerina sai
minut tulkitsemaan tanssimme eroottisena leikkinä, jossa tunsin joutuneeni ylittämään
myös omat intiimit rajani.

Tivasin Kennyltä toukokuussa 1997, miten tanssijat kisaavat ja kuinka tanssijoiden keski-
näinen vuorovaikutus sujuu. Ruumiini muistissa oli vielä yhteinen tanssikokemuksemme.
Muistan vieläkin, kuinka Kennyn määrätietoinen liikkuminen pakotti minut perääntymään
ajoittain. Mutta toisaalta muistan myös liikkuneeni viekoittelevasti Kennyä kohti, aina kui-
tenkin pitäytyen vaistomaisesti muutaman sentin päässä hänestä. Vaikka koin tanssikoke-
mukseni eroottisena pelinä, kyseenalaistin myöhemmin erotiikan. Olinko vain länsimaisen
käsityksen sokaisema? Millaisia merkityksiä erotiikka ja seksuaalisuus voikaan sisältää?
(Foucault 1990, esim. 193–203; 229–246.)

Kenny: ..sometimes the man is leader, yeah.

M: I mean... no...

Kenny: what do you mean, what kind of them?

M: ... who is the one who is making decides a... about how do we dance or is the feeling
of, what is the tempo, and how, how close do I go to my partner and kind of things?

Kenny: ...that how... that how we dance May Pole

M: yeah, but who who is the man or the woman? Who is the one who is deciding it?

Kenny: well, all of you can decide it, they have some kind of it conversation... have some
plan you know.

M: yhm

Kenny: or ?

M: its like a conversation ?

Kenny: yeah, conversation, yeah, conversation, you know, with two people
...(MY97/10,1-2)

Kaikki sellainen liikehdintä, jossa lantio keinuu, jossa tanssipartnerit liikkuvat toistensa henkilökohtaisessa tilassa koskettaen toisiaan tanssin aikana, oli minusta seksuaalista, enkä ymmärtänyt seksuaalisuudella olevan myös symbolisia merkityksiä. Mutta Kennyn ja Rickyn tulkinnat olivat vieläkin pelkistetympiä. May Polessa tanssijat kilpailivat sekä toisiaan että toisia tanssipareja vastaan. Kilpailun tarkoituksena oli yksinkertaisesti löytää paras tai parhaat tanssijat. Leikkiteoreetikko Roger Cailloisin (1961, 23–32) leikin luokittelu auttaa hahmottamaan Rickyn ja Kennyn suhtautumistapaa. Cailloisin mukaan asenne leikkimiseen voi olla iloa ja itse toimintaa korostavaa (Paidia) tai taidon hallintaa ja voittamista korostavaa (Ludus). Milloin May Polen improvisatorinen, sattumaan perustuva ilakointi muuttuu vakavammaksi sääntöleikiksi, peliksi? Keskustelin vielä vuonna 1998 Rickyn kanssa May Polen kilpailullisuudesta.

M: but how, how is, what is the best? Is, is it more complicated steps or is it more funny things or is it a... nice funny beautiful story between the dancers or ... what is what is best?

Ricky: ymm... best...when they dancing the best (naurua) when you dance it, when you dance better than otherone (naurua) yhm...

M: who decides which is better than the otherone?

Ricky: the public

M: how

Ricky: they watch, they watch it

M: they watch and what do they do...do they shout or do they...

Ricky: they shout

M: and which is which is, when you are as public...

Ricky: you want see the best you want see maybe two group dancing and they go and they take of the best, the better one take out the one dancing and you know I, I better I go and... my turn.

M: yeah, but how how I really don't ...a...a... I have my opinion which is best – for me when I am looking, but I would like to know when you – as public – when you are looking which is good in your eye, what kind of dance? Lot of "movimiento" or ...

R: the movement, is in the movement (MY98/13, 5-6.)

Kilpailullisuus ja taidokas pelaaminen tuntuivat olevan Kennyn ja Rickyn mielestä May Polen tärkeimmät ominaisuudet. Omat havaintoni olivat toisenlaisia: mielestäni sattuma ja

ilo, ruumiillinen nautinto olivat May Polessa keskeistä. Joka tapauksessa Rickyn haastattelu vahvisti käsitystäni siitä, että tanssikokemukset ovat äärimmäisen vaikeita ilmaista sanojin. Olen jälkepäin huomannut olleeni länsimaisten tiedekäsitysten vanki. Nämä miehet eivät olleet kiinnostuneita analysoimaan May Polea kuten minä tutkijan roolissani. Mutta itse tanssi Kennyn kanssa on jäänyt mieleeni. (ks. esim. Ylönen 2003b, 74.)

Tapasin Kennyn sattumalta vielä toukokuussa 1998 palattuani täydentämään tutkimusaineistoani. Hän istui kaupungin keskuspuistossa, pysähdyin tervehtimään häntä. Hän hymyili mutta veti nopeasti kätensä suun eteen: etuhampaita oli katkennut. Hän oli laihtunut ja näytti väsyneeltä. Jälkepäin eräs kaupunkilainen kertoi hänen käyttävän huumeita. Huumeet olivat yhä kasvava ongelma Bluefieldsin kaupungissa. Minäkin kuulin tarinoita, kuinka monet kaupungin asukkaat olivat kuolleet huumetappeluissa ja huumeista aiheutuneista verikostoiskuissa kuluneen vuoden aikana.

Kuva 20. May Pole -valmisteluja Canalissa 10.5.1997.

36 -vuotiaaseen Rickyyyn tutustuin toukokuussa 1997. Osallistuin Canal -nimisen korttelin järjestämään May Pole -juhlaan. Hän oleili siellä pienen puutalon kuistilla korttelin mui-

den miesten seurassa. Oikeastaan näin hänet ensimmäisen kerran kävelemässä kadulla jo muutamaa päivää aiemmin. Kiinnitin silloin huomiota hänen tapansa liikkua määrätietoisesti mutta samalla rennosti. Hän ei osallistunut Canalissa May Pole -tanssiin, mutta kannusti muita tanssijoita äänekkäästi muun yleisön mukana.

Tässä juhlassa puu oli pystytetty perinteiseen tapaan kadunpätkälle. Korttelin naiset myivät juotavaa sekä syötävää tarkoitukseen kyhätystä kojusta. Tunnelma oli leppoinen. Myös lapset osallistuivat aluksi tanssiin. Yleisö pakkautui puun ympärille ja kannustushuudot voimistuivat. Minäkin työnnyin lähemmäksi. Joku paikallinen yritti raivata minulle tilaa, että näkisin paremmin.

Kuva 21. Ricky.

Illan kuluessa ajauduimme Rickyn kanssa lähekkäin aloittaen keskustelun. Hän toimi oppaanani tuona iltana kertoen kaupungin May Pole -juhlista. Rickystä tuli avaininformanttini. Hän hankki tiedot tulevista May Pole -juhlista, vei minut eri kaupunginosissa pidettäviin juhliin, kulki vierelläni pimeillä kujilla ja neuvoi tien haastateltavien luokse. Vaikka hän kertoi minulle kuuluneensa tanssiryhmään, joka kierteli ympäri maata esiintymässä ja kilpailemassa, ei hän osallistunut kertaakaan May Pole -tanssiin. Arvelin sen johtuvan siitä, että hän ei ollut enää “niin nuori” mutta ei vielä myöskään “riittävän vanha” tanssimaan May Polea. Ricky oli muuttunut tanssijasta katsojaksi. Vietimme yhdessä noin kymmenen

May Pole -tapahtumaa, enkä nähnyt hänen tanssivan yhdessäkään niistä. Kun kysyin, miksi hän haluaa seurata May Pole -juhlia, hän sanoi:

Ricky: oh, I remember my days, when I used to dance (naurua)

M: yeah,... you like to watch it?

Ricky: ... I love to watch it... and it was like I remember when I was more young

M: but May Pole is as well for older people as for as I have been understood... So you don't... you don't think you are old enough to dance it again ...

Ricky: yeah, I could dance it because all people dance May Pole so maybe... I will dance it when I get more old, maybe I will dance it. I do know how to dance it so it's nothing bad. (MY98/13, 1-2.)

Ricky ei myöskään, Kennyn tavoin analysoinut verbaalisesti eikä ollut ehkä aiemmin poh-
tinut May Polen olemusta siitä näkökulmasta, josta tutkijana häntä ”tentsin”.

Ricky: yh, how I learned?

M: yhm

Ricky: dancing ... dancing

M: dancing... okay

Ricky: see, some people watch dance and they learn, by watching. (MY98/13, 1.)

May Pole -perinne sisälsi symbolisia merkityksiä, jotka olivat itsestäänselvyksiä Rickylle.

Hän oli enkulturoitunut May Poleen eikä hänen tarvinnut pohtia laulujen tai tanssien sym-
bolisia merkityksiä. Ymmärtääkseni tanssimisen ja laulamisen tulkinnat avautuvat yhteisön
jäsenille eri tavoin riippuen heidän iästään ja kokemuksestaan (Vrt. esim. Spencer 1993,
140–164; Jennings 1993, 47–63). Kysyin, millaisia merkityksiä laulujen sanoilla oli.

Ricky: there got plenty meaning for May Pole songs, plenty meanings

M: for instance this ”give me the the key”?

Ricky: yhm, give me the key

M: what kind of meaning do you see in this?

Ricky: meaning, that song? You, you... listen to it good and you, you will know what it
mean about (naurua)

M: yeah but tell me (naurua)

Ricky: when you, when you listen to the ”give me the key I wanna go home”... you listen
to it good and then you know what is meaning about (naurua)you wanna go home (naurua)
(MY98/13, 2.)

Rickyille May Pole on vain hauskanpitoa, hän vertasi May Polea seudulla olevan toisen ryhmän, garifunojen rituaalitanssiin, jossa tanssi on kiinteä osa parannusrituaalia.

Ricky: is only just to have fun, that's what it mean... what mean them... Garifuna dance you have spiritual meaning, yeah. Walla Callo dance that have meanings. But May Pole is just ... say ...some people say, that May Pole is when is time to plant, in this month people plants the farm to the "fincas" and when they celebrate the May Pole...(MY98/13, 2-3.)

Mieleeni muistui Kennyn haastattelu toukokuussa 1997:

Kenny: I don't know I cannot explain it ...It was ...a, it's something that you a... you have your own fortune and... listen, I don't know about May Pole, I just know how to far with it. (MY97/10, 1.)

Minulle kävi entistä selvemmäksi, että puhe on keskiluokkaisen, länsimaisen hyvin koulutetun ihmisen ilmaisun keino. Nämä miehet tanssivat ja muokkaavat kollektiivista ja omaa historiaansa. He eivät puhu May Pole -traditiosta, vaan tekevät sitä.

Maguen tanssi ja transformaation kokeminen

Tapasin nuorukaisen, nimeltään Mague, toukokuussa 1998 Bluefieldsin hotelli "Tia Irenes-sä". Hänen tehtävänään oli kantaa päivittäin ämpäreillä vettä hotellin asukkaille. Hotellin omistajatar Ms Carol esitteli minut Maguelle ja sovimme, että haastattelen häntä. Tiesin hänestä etukäteen sen, että hän oli garifuna ja kotoisin Orinoco-kylästä. Siellä kuulemani mukaan vielä elivät voimakkaasti monet yhteisön traditiot. Ensimmäisen sopimamme haastattelun unohdin. Muistin sen vasta kun saavuin hotellille sovitusta ajasta tunnin myöhässä. Minua hävetti. Mague oli käynyt suihkussa ja vaihtanut vaatteet. Onneksi hän antoi minulle anteeksi ja sovimme toisen ajan.

Kuva 22. Mague.

Mague kertoi olevansa 19-vuotias. Hän oli muuttanut pikkupoikana Bluefieldsin kaupunkiin, mutta hän käy vielä ajoittain Orinocossa. Mague työskenteli hotellissa, harrasti koripalloilua ja kertoi nauttivansa liikunnasta. Keskustelimme myös elämästä Bluefieldsissa, huumeista ja sisällissodasta. Hänen sisaruksensa olivat paenneet sisällissotaa Costa Ricaan.

May Polesta hän kertoi näin:

Mague: and then... well there is where I get the May Pole from when I come up when I came Bluefields thats how I start dancing...

M: so they they dance in in Orinoco May Pole as well

Mague: yeah

M: aha

Mague: that time up there it's like it's I saw like more happier and... like that because...you see like two people a a man and a woman they jump on the tree like the "sappos" like who scare...

M: yeah

Mague: yeah and the girls and and the guys are they do like tree that was in the bush and the bar, yeah dancing round the tree and...

M: yeah

Mague: arround ...that's how I see it... so I come here in Bluefields and I dance the same way

M: and it did they dance the same way in Pointeen what they did it in Orinogo?

Mague: here they dance it a little different, is some of the meaning when I came here I used to dance it in my way

M: aha

Mague: a way I see it there. (MY98/12,1-2.)

Mague näki May Polessa sellaista, mitä minä ulkopuolisena en vielä nähnyt. Hänelle tanssi oli täynnä vivahteita ja tanssi noudatti omaa logiikkaansa. Kilpailullisuus ja hauskuus olivat May Polelle tunnusomaisia.

Mague: the fun is like... when two person are around the trees and they dancing, well what they do what they do around the trees what the people laugh that is why... the fun

M: yeah

Mague: ...and happiness and when one see like like if they doing it good

M: yeah

Mague: and a it is like a guy and a boy and a girl dancing around the tree if the guy winning the girl like and there is the girl jump to help she she who if she could do it better and that girl go winning the guy and then this guy jump, yeah, and see who did it better

M: its like a competition?

Mague: yeah it's like

M: or a play

Mague: yeah it's a play.... in the play is is like a competition (MY98/12,2.)

Mutta entä seksuaalisuus? Mague ei näyttänyt pitävän sitä kovin merkittävänä seikkana..

M: aha its a...for me it is made fun of of of sex as well, I as an foreigner I see that it is is quite erotic dance. I don't know if you see it so?

Mague: how is like?

M: is it erotic dance or not?

Mague: erotic , aham, how erotic?

M: sexual

Mague: sexual, is something close like that

M: yhym

Mague: yeah

M: you think it is or is it ...

Mague: yeah

M: just oh yeah. Sometimes I 've been told that oo..its just an exercicing I've been (naurua) just very confused I dont know, that, so people when they are looking at at two people dancing like that and they are laughing are they laughing for this funny sexual relationship like that...

Mague näki tanssin merkitykset aivan toisin kuin minä olin tulkinnut:

Mague: yeah, sometimes they dance, sometimes when they dance they feel like ...like... they are not the same person

M: aha, yeah (MY98/12, 3.)

Mague kertoi kuinka tanssija muuntuu toiseksi, hän ei ole tanssiessaan enää oma itsensä.

Kirjallisuudessa (esim. Hanna 1987; Spencer 1993, 1–46; vrt. myös Blacking 1993, 66–

89.) kuvattu tanssilla saavutettu haltioituminen voi olla joko kevyt tietoisuuden tilan muuntuminen tai syvä transsi. Näen tämän haltioitumisen ”flow”

-kokemuksena (Csikszentmihalyi 1991). Rituaalitutkija Victor Turner (1977) nojaa flow-kokemukseen (Csikszentmihalyin teoriaan pohjautuen), rituaalinen toiminta voi olla mielen ja ruumiin ykseyden kokemus. Se on multisensorinen tapahtuma, joka yhdistää toiminnan, emotion ja kognition. Myös Ricky koki Maguen tavoin voimakkaita mielihyvän, flown kokemuksia:

M: And what about the... somebody told me that when he, he is dancing he is not...in him...self anymore when he is dancing, is sort of...

Ricky: maybe changed...when dancing make change (naurua)

M: has happend to you to, has it happend to you ?

Ricky: yeah because when, when you dance and you, you are happy and you, you are someone else.

M: sort of melting to, to the universe, no?... (naurua)...yeah, does it happen always when you dancing may pole or just sometimes?

Ricky: all the time it happen (MY98/13, 5.)

Tulkitsen Maguen ja Rickyn kokemuksia niin, että vahva yhteisöllinen ja samalla yksilöllisyyden kokemus kietoutuivat toisiinsa. Leena Rouhiaisen (1999, 101–121) tutkimuksessa nämä flow -kokemukset ovat keskeistä tutkimusmateriaalia. Tanssija on tanssinsa kanssa ”yhtä”. Hän puhuu yhdentymisen kokemuksesta, jossa tanssijan liike virtaa ja hän tuntee suurta mielihyvää tanssiessaan. Tanssi ei ole vain symbolien välittämistä, vaan ruumiin välitöntä toimintaa, jolloin monet fysiologiset mekanismit vapauttavat ruumiin omat mielihyvähormonit (endorfiinit) (Piekkari 1988, 143–146). Tässä mielessä tanssi ikään kuin toimii ”täsmäläkkeenä”.

Mague: yeah, because... anytime when well I am dancing I don't feel like I am the same person I feel like ...because when I am that far when I am not in that time

M: yeah,

Mague: like I can do, I can dance the, like in that time when they have in it. Yeah, I, I just and I am good I don't know if I dance good and so like ... is is like when you lose your mind, you only have it and that...

M: aha

Mague: yeah

M: so it aa... to dance May Pole to to to want to dance May Pole...does it come from outside or inside you..

Mague: from inside

M: aha

Mague: yeah

M: aha and what about to the public, what is the role of the public when you're dancing you said you are not the same person, do you have a knowlegde about the public or is it just the same?

Mague: if you have the knowledge about the public?

M: yeah, I mean people who are looking at you, is it important for you that you are there with them or could it happen without just any other people? ...

Mague: a ...is like, this can happen, it's mostly happen like, when a lot of people are in the area and that's because all of them, all of them who watching, like they see... it... mind near that thingThey are same

M: so its like

Mague: so they like, like combine, like unit, the unite. (MY98/12,2-3.)

Keskustelimme lisää tästä kokemuksesta.

M: you told about this, a...that you are not the same person when you are dancing,

Mague: yeah

M: how how does it happen, aaa...is it do you know exactly what is what is your personality or what is the role when you are dancing?

Mague: When you not like the same?

M: yhm

Mague: is like.. because like...when then, when you dancing like, when it's like a pits you dancing you don't feel to do this because you feel like it's not good but when I..when I get is not like...is like you give your soul to dance... yes, when you do it, not care what ever you do, you feel it 's good, it is great (MY98/12, 4.)

Haltioituminen, flow -kokemus ei välttämättä aina ole transsi, vaan transpersonaalinen kokemus. Siinä on voimakas yhteyden tunne yhteisöön, luontoon ja universumiin. Näin tapahtuu myös uskonnollissa rituaaleissa. Maguelle May Pole on ruumiillinen kokemus, joka saa merkityksen paikallisesta kulttuurista. Tulkitseen Maguen kertomusta lainaten fenomenologi Klemolan transpersonaalisuuden käsitettä, jonka voi rinnastaa pyhän kokemukseen (vrt. Anttonen 1996, 15–16). Transpersonaalinen ruumiinkokemus tuottaakin samanlaisia ilon ja mielihyvän tuntemuksia kuin mystiset kokemukset. (Klemola 1994, 122–125,132–140.)

M: yeah, and do you do you feel or is it different to dance May Pole in May Pole kind of dance in disco?

Mague: yeah

M: disco dance

Mague: that that is the reason why, I guess the the May Pole is lessen up, like is not like first, they are every year they have it like less, because all the young people are going to lot disco now ... like they only dedicate themselves to that music

M: aha

Mague: yes so when the time come for May Pole ...aaa...like they are ready they they they don't use to dance in the disco music so they don't feel to dance May Pole like they don't know to dance. They don't know to dance May Pole

M: Yeah. What about Orinoco do you think that there are people still dancing May Pole?

Mague: Yeah, they still because they they there they, they don't have a disco (MY98/12, 4.)

Maguelle, kuten monelle muullekaan Bluefieldsin asukkaalle May Pole ei ole mikä tahansa tanssi. Tanssiminen diskoissa on eri asia. Diskotanssi on globaali, ajaton ja paikasta riippumaton ilmiö. Diskossa kokemus ei ole samalla tavalla yhteisöllinen kuin May Polessa (Ylönen 2003b, 70; vrt. myös Nykyri 1996, 57–70). May Polen vietto mahdollistuu tietysti paikassa tiettyinä aikana ja tämä antaa ruumiilliselle kokemukselle merkityksen. Kun Mague "antaa sielunsa" tanssille, on se pyhä kokemus, joka yhdistää Maguen ja muut rituaaliin osallistuvat.

Evelynin tanssissa on ruumiin valtaa

Tapasin Evelyn Wilsonin Old Bankin pienessä diskossa toukokuun ensimmäisenä päivänä 1997. Diskon isäntä oli järjestänyt May Pole juhlan, ”kaupallisen May Polen”. Asiakkaita oli parisen kymmentä ja keskellä tanssilattiaa seisoivat paperinauhoilla ja ilmapalloilla koristeltu puu. Evelyn oli pukeutunut valkoisiin vaatteisiin ja hän tanssi lähes koko illan. Myöhemmin selvisi, että hänet oli kutsuttu juhlaan tanssimaan. Evelynin kanssa tanssi myös toinen haastateltavani, Kenny. Alkuillasta juttelin diskon isännän kanssa, ja pian kaikki

tiesivät minun olevan May Polen tutkija. Tosin en usko Evelynin kiinnittäneen siihen asiaan mitään huomiota. Kun yritin jutella hänen kanssaan, huomasin että en ymmärtänyt hänen puheestaan mitään. Syynä oli kreolienglanti ja toisaalta se, että Evelynillä oli nousumaljan takia niin vauhdikas ilta, että puhumiseen hän ei ehtinyt keskittyä. Evelyn oli etniseltä taustaltaan myös kreoli.

Melko pian kommunikoimme liikkeen tasolla ja Evelyn riuhtaisi minut mukaan tanssiin. Hänen tanssinsa ihastutti minua. Siinä yhdistyi taiturillinen liikkeellä leikkely, tyttömäinen viattomuus ja sensuelli, lähes himokas liikkuminen. Tanssimme kahden Evelynin kanssa, ja ajoittain Kenny tuli mukaamme. Välistä aloitimme Kennyn kanssa ja Evelyn osallistui tanssiimme. Pyrin pysymään Evelynin mukana peilaten hänen liikkeitään ja energiaansa. Vaikka olin tottunut improvisaatiotekniikkaan, niin ajoittain huomasin putoavani Evelynin ja Kennyn vauhdista. Erityisesti kliimaksiin kohoavaan orgasmia muistuttavaan tanssimiseen en osannut – tai halunnut yhtyä. Omat liikkeeni muistan pehmeämpinä ja hitaasti virtaavina. Liekö syynä länsimaisen sivistyksen mukanaantuoma ruumiinkontrolli? (vrt. Elias 1978; Foucault 1990.) Koulutetun tanssijanruumiini tuli liikkua hallitusti ja sivistyneesti.

Kun haastattelin Evelyniä muutamien päivien kuluttua, hän kertoi minulle olleensa ammatiltaan May Pole -tanssijatar. (Haastattelukieleni oli espanja.)

M: ...olette tanssinut ennenkin, milloin?

Evelyn: Uuuuuuuuuuu! Se on ammattini, tanssin seitsemäntoista vuotta Palo de Mayo. Olin Barbadosissa, menin Costa Ricaan, menin Barbadosiin, menin Cancuniin, menin Kuubaan (MY97/7a, 4.)

Evelyn asui pienessä mökissä Punta Frian slummissa lähellä Caimito-nimistä diskoteekkia.

Musiikki pauhasi yötä päivää ja täytti myös Evelynin talon. Evelyn oli tanssinut Managu-

an parhaissa yökerhoissa nuoruudessaan, mutta palattuuan Bluefieldsiin on elänyt ”kädestä suuhun”.

Kuva 23. Evelyn talonsa edessä vuonna 1997.

Evelyn: Olen köyhä, toisinaan minulla on, toisinaan ei. Teen palvelustöitä, pesen toisten vaatteita, vaikka nyt en ole kenenkään palveluksessa, nainen jolle tein töitä, kuoli.

M: aha

Evelyn: Ja nyt olen yksin, kaikki on surullista. Sitten sotkin elämäni huumeisiin, niin sanotusti

M: aha

Evelyn: Ja viinaa

M: niin...

Evelyn: niin koska minulla ei ole ketään kuka minua auttaisi, ketään kuka minua ymmärtää. Vain ihmiset, jotka... Tämä talo oli hyvin kaunis siihen saakka kunnes minut ryöstettiin. Kaiken päivää täältä sisältä varastettiin koska jouduin lain vuoksi pakolaiseksi

M: vai niin?

Evelyn: Niin, siksi en ole vielä hyvässä kunnossa, koska minulle kävi niin koska puukotin sisarentytärtäni joka varasti minulta tavaroita... (MY97/7a, 1-2.)

Evelyn joutui neljäksi kuukaudeksi vankilaan, jona aikana hänen kotinsa tyhjennettiin.

Evelyn kertoi, että hänen 23-vuotias poikansa ei erityisesti viihdy äitinsä kanssa. Seuraavana vuonna kun kävin tervehtimässä Evelyniä, hänen poikansa asui myös talossa. Tällöin hän tuntui olevan ylpeä pojastaan.

Evelyn: ...Hän ei tuota minulle ongelmia...

...Hän tanssii (May Polea) hyvin hyvin. Sen jälkeen kun hän kiipesi korkeaan puuhun ja laskeutui ja sen jälkeen jäi minun yläpuolelle. Ja kaikki ottavat kuvia: äiti ja poika...

...hän on hyvin hiljainen: ei hän pidä seurasta. Hän haluaa olla aina yksin. Jos katsot, miten hän on, tuollainen hän on aina. Sanon, että ehkä se johtuu merestä... kun hän on

jäänyt tänne pitkäksi aikaa, hän sanoo: ”Oi, menen merelle, minä kaipaen mertani, minä menen” ... (MY98/ 7b, 2.)

Kun tapasin Evelynin toisella kenttämatkallani 1998, hän kertoi lopettaneensa juomisen kokonaan. Hän oli ollut elämän ja kuoleman rajamailla ja juominen veisi häneltä hengen.

Evelynin mahdollisuudet vaikuttaa edes omaan elämään ovat hyvin pienet. Toisaalta Evelyn on kääntänyt köyhyytensä voimakseen:

Evelyn: ...Ei sen väliä... minä tykkään olla köyhä. Köyhä elämä on kaikkein parasta.

M: mmm...

Evelyn: ei tarvitse murehtia, että minulta viedään... että minut tahdotaan tappaa. Kun minulla oli nuo kaikki tavarat kotonani, en voinut nukkua rauhassa! En voinut nukkua rauhassa. Nyt nukun mukavasti ja...rauhassa! Rauhassa... (MY98/7b, 1.)

Evelynille May Pole on muisto eletystä elämästä. Paitsi että May Pole on osa hänen lapsuuttaan, se liittyy elämään, jossa hänellä oli mainetta ja valtaa oman ruumiillisuuden ja tanssin kautta.

Evelyn: Ennen oli aika jolloin melkein kaikissa kortteleissa toukokuussa...mutta nyt, kuinka on... eivät he järjestä nyt Palo de Mayo vaan ”palo de negocios” (toukokuun puu/ bisnespuu)

M: Hmm

Evelyn: Tehdäkseen bisnestä, ymmärrätkö? Ei ole niin kuin ennen vanhaan silloin kun se tehtiin lystin vuoksi. Silloin, tehtiin rondonia (juhliissa syötävää keittoa) ja callo pintoa (riisiä ja papuja) ... Silloin tuli Somoza tänne Bluefieldsiin ja tanssi meidän kanssamme. Eikä hän tullut henkivartioiden kanssa, ei mitenkään sillä tavalla. Sinne missä asuin

M: Hmm

Evelyn: sinne, missä asuin, sinne syrjäalueelle, siellä oli maapala jossa me vietimme Palo de Mayo. Ja se oli loistavaa. Koska he toivat Managuasta ja sanoivat että valmistakaa. Ja sieltä he toivat kaikenlaista meille juhlaa varten...Ja niin hän oli koko toukokuun. Eikä lähtenyt kuin vasta viimeisen päivän, äitienpäivän jälkeen. (MY98/7b, 7.)

Tulkitsen Evelynin kertomusta May Polesta, kuten Jean Comaroff (1985) Etelä-Afrikan tshidi-rituaalien merkityksiä suhteessa valta-käsitteeseen. Hän näkee ihmisen ruumiillisuuden kautta välittyvän symboliikkaa, joka pohjautuu tilallisiin rakenteisiin, ajallisiin prosesseihin ja ennen kaikkea vuorovaikutukseen kahden ihmisen välillä. Paitsi se että ruumis ja siihen liittyvät nonverbaalit koodit viestivät tiettyyn sosiaaliryhmään kuulumista, ruu-

miissa yhdistyvät sekä sosiaalinen että biologinen. Ruumiissa ylittyvät raja-alueet, ja fyysisen etevämmyden että degeneraation samanaikaisuus on mahdollista. Comaroff katsookin, että kun yhteiskunnassa on toiminnallisia ongelmia, ruumiillinen huolenpito lisääntyy ja päinvastoin. Hänen mielestään ritualisoitu vastarinta on kolmannen maailman riistetyn marginaaliväestön analogia modernissa maailmassa. Paikallinen symbolinen järjestys kamppailee globaalia kulttuuria vastaan. Tämän sosiokulttuurisen ilmiön logiikka on siinä, että se omalta osaltaan pyrkii vaikuttamaan siihen, että paikallinen yhteisö voisi jossain muodossa hallita maailmassa. (Comaroff 1985, 6–13.) Evelynillä on ollut myös mahdollisuus käyttää tanssiaan vallan symbolina.

Evelyn: ...Tiedätkö kun sandinistit ottivat valtaansa meidät, emme enää tienneet mitään siitä hauskaista jonka koimme Palo de Mayo juhlassa. Ei koskaan enää! Mutta eräänä iltana, me voimme huonosti tai tulimme pahaluontoiseksi siitä mitä he tekivät ottaessaan kiinni pojat lähettääkseen heidät sotaväkeen tapettavaksi.. Me jotka olimme palvelustyössä, tiedätkö mitä teimme? Teimme kerran Palo de Mayon, teimme sen sotilasjohtajalle, hänen kanssaan, houkutellessa kunnes poliisit...tanssivat! Tuohon aikaan he eivät mahtaneet meille mitään koska eräs englantilaismies asui siellä, eräessä hotellissa...

Evelyn:...Ja he tulivat kanssamme (englantilaiset). Ja tiedätkö, minne menimme sitten? Punta Frian pihoille. Ja he antoivat meille kolme laatikollista alkoholia. Meille annettiin hiukan kaikkea ja sitten he rupesivat tanssimaan kanssamme... Ensimmäisen jälkeen...sitten kun kuusi, seitsemän oli tanssinut ja melkein tappoivat meidät tanssillaan. Meillä oli voimaa vihan kautta tehdä tämä. Toimimme niin sotilasjohtajan vuoksi: teimme sen silloin ylpeydellä, niin! Koska...

Evelyn:...Emme pelänneet. Ja Sandinistit olivat vihaisia:"haluatteko kuolla?" Luuletko että nuo ihmiset eivät olisi olleet siellä, ellemmme olisi tehneet sitä? Menimme pihalle lopettaaksemme. Sen jälkeen tartuimme puunpätkään ja panimme sen... teimme nopeasti reiän (puuta varten, se kiinnitetään reikään) ja haimme päällikön, hän alkoi tanssia kaikkein vanhimman naisen kanssa, erään, joka oli tullut kanssamme. Siellä oli eräs homo myös, hänen nimensä oli Cècar, Cecilio. Hänkin mukana! Kaikki me maassa tuon miehen kanssa ja hänen kolme henkivartijaansa, hänen kolme vartijaansa jotka kulkivat hänen kanssaan, meille he eivät tehneet yhtikäs mitään: oli iloista! (MY98/7b, 7-8.)

Evelynin kanssa tanssiessani en hetkeäkään pelännyt sitä, että en osaisi tanssia, vaikka toki ymmärsin hänen etevämmyytensä ja provokatorisen tyyliensä olevan jotain sellaista, johon

en yltäisi. May Pole oli Evelynille elävää, uudistuvaa, alati muuntuvaa ilmaisua. Koin, että tämän avulla vuorovaikutuksemme oli avointa, kommunikatiivista. Koin että tanssini hänen kanssaan oli keskustelua, jossa ei ollut valmiita vastauksia, vaan kieli, jonka kieliopin tunsimme molemmat.

Olen samaa mieltä rituaalitutkija Margaret Drewalin (1992) kanssa siitä, että rituaalit ovat luovaa leikkiä, jossa osallistujat muuttavat jatkuvasti materiaalia. Perinteisesti rituaaleja on tutkittu haastatteluin ja observoimalla niitä, jolloin Drewalin mielestä tutkimuksesta on jäänyt osallisuus ja kokemuksellisuus. Hallitsemalla rituaalitekniikan tutkija voi saada osallistuvana havainnoijana tietoa, mitä muuten ei olisi mahdollista kokea. Drewalin mukaan toisto rituaalissa palvelee jatkuvuuden kokemusta konkreettisesti. Hän kuitenkin katsoo, että koska aikakokemus on jokaisella yksilöllä erilainen eikä toistu koskaan samanlaisena, myöskään rituaali ei toistu koskaan täysin samanlaisena.

Kokemukseni perusteella tulkitsen Evelynin May Polen alati muuttuvana esityksenä, joka perustui ja rakentui edellisten kokemusten varaan. Taidokkaasta tekniikasta ja harjoittelusta huolimatta mikään esitys ei siis ole duplikaatio edellisestä, vaan jokainen rituaaliin osallistuminen on uudelleen eletty kokemus. (Drewal 1991, 2-8.) Käykö Evelyn keskustelua menneisyytensä kanssa tanssiessaan May Polea, vai elääkö hän tässä ja nyt –hetkessä? Tanssin voima on siinä, että vaikka se häviää hetkeen, se yhdistää ruumiillisuuden kautta menneisyyden ja nykyisyyden (Hanna 1987, 107). Voisi myös tulkita niin, että minun osallisuuteni (ylipäättään kenen tahansa ulkopuolisen) symbolisoi samaa kuin sandinistikomentajan osallisuus May Polessa vuosia sitten. Valta oli Evelynillä.

Improvisointi on olennainen elementti May Polea. Improvisoinnissa jokainen liike on riipuvainen edellisestä ja jollain tavoin määrittää tulevaa. Improvisointi edellyttää toiminnan logiikan hallintaa ja ruumiin viestien ymmärrystä sekä kykyä yhdistää muuntelun ja keksimisen taito toimintaan. Jokainen esitys näin ollen rakentuu uudelleen, ja osallistujat ovat oppineet tämän tekniikan lapsuudestaan asti. Improvisointi voi myös olla parodioivaa; se voi olla sovinnaisuudesta poikkeavaa, tai se vain poikkeaa menneisyyden tavasta. Improvisointi on muutoksellista, osallistavaa ja kilpailullista. Se sisältää mahdollisuuden monitasoiseen argumentointiin. (Drewal 1992,7; ks. myös Jackson 2001, 40–53.)

Yhteinen tanssimme Old Bankissa Evelynin ja Kennyn kanssa sisälsi mielestäni näitä elementtejä. Tässä mielessä tanssin kieli oli ylikulttuurinen, vaikkakin monia "murteellisia" vivahteita siitä jäi ymmärtämättä. Evelynillä oli valta käyttää tanssin kieltä haluamallaan tavalla. Vaikka improvisoimme yhdessä, tunsin hänen ylivertaisuutensa. Kisailumme säännöt ja tekniikan hallitsi Evelyn, ja minun osani oli myötäillä ja kommentoida liikkeellä. Valkoinen nainen oli oppimassa keskiamerikkalaisessa slummissa jotakin köyhältä kreolinaiselta.

Drewalin tulkinnan mukaan improvisointi mahdollistaa riskien oton: esiintyjä voi rikkoa sopivaisuuden rajoja, joskin nämä rajat ovat hyvin löyhät. Sopivaisuuden kieltäminen jo sinänsä onkin improvisoinnin uusi ulottuvuus. (Drewal 1992, 7.)

Evelyn:... Täytyy tanssia tunteella koska on juhla. Tuo on juhlan aikaa, tuolloin juhla-aika oli hyvin iloinen aika, tiedätkö? Nyt ihmiset... en tiedä miksi se on tehty tällä tavoin. Oli pa kerran, oi äiti! Nautin siitä juhlasta! Ja tuohon aikaan tanssivat, tanssivat vielä barriosta barrioon, aloittivat jo, mutta nyt vain etsivät syyn pystyttää bisneksensä tehdäkseen rahaa, pian, pian.

M: Mutta jos tanssii niin, mitä ihmiset ajattelevat?

Evelyn: ihmiset...

M: niin ...minulle sanottiin...

Evelyn: ihmiset, on kertoja jolloin ihmiset ajattelevat oi, miten vulgaaria! Miten rappioitunut! Koska meidän vanhuksemme eivät tanssineet niin, sanovat että nuoret ovat pilanneet sen, nyt se ei ole enää Palo de Mayo, vaan ”palo de vulgar”!!

Evelyn: Niin sanovat...mutta he eivät usko että nuoriso jatkaa samaa kuin he: heidän vain on aina modernimpi ja modernimpi, modernimpi... (MY97/7a, 6-7.)

May Polessa on huumoria, tanssijat käyttävät liikekieltään siten, että se saa yleisön nauramaan. Nauru ja yleisön osallisuus on tärkeä elementti. Mary Douglasin (1979) mukaan rituaalisessa vitsissä, ei ole kyse vain hauskuuttamisesta vastakohtana vakavuudelle, vaan koko inhimillinen olemassaolo tulee vitsin kautta esiin. Ruumiillisen kontrollin menettäminen ja toiminnan muuttuminen automaattisen jäykäksi on koomista. Vitsi "hyökkää järjestäytyntä kontrollia vastaan". Vitsi on mielikuva siitä että tietoisuus väistyy tiedostamattoman tieltä. (Douglas 1979, 91–96.)

Kuva 24. Evelyn Punta Friassa 14.5.1997.

Evelyn ei halunnut tanssia kotinurkillaan, Punta Frian slummissa. Hän koki, että siellä ihmiset kiusaisivat vain häntä.

Evelyn:...Old Bank, kaikissa muissa kaupunginosissa, kaikissa noissa paikoissa, paitsi Punta Friassa

M: vai niin, miksi ei Punta Friassa?

Evelyn: koska tämä on minun korttelini, nämä ihmiset kiusaavat minua kovasti: kun tanssin ja juhla loppuu, en voi elää rauhassa sen jälkeen

M: aha

Evelyn: sitten he ahdistelevat minua

M: sitten ajattelevat että ei ole hyvä tanssia niin?

Evelyn: ei, vaan he haluavat nähdä minun tanssivan kun eivät ole nähneet minun tanssivan vuosiin... nauttisivat siitä ja häiritsisivät minua päivittäin. (MY97/4,4.)

Todellisuudessa näin kuitenkin Evelynin tanssivan Punta Friassa, Caimito-nimisen disko-teen takana. Silloin Evelyn oli valmistautunut tanssiin, hän tiesi myös minun tulevan ja tapasimmekin alkuillasta. Aluksi Evelyn tanssi lasten kanssa. Melko pian huomasin hänen humaltuneen siinä määrin, että tanssiminen oli jo vaikeaa. Loppuillasta en enää nähnyt häntä.

Douglas (1979) tulkitsee, että vitsi sallitaan kun se tarjoaa sosiaaliselle mallille symbolisen mallin tapahtuen samanaikaisesti. Evelynin tanssi oli sopivaisuuden ja sopimattoman raja-
mailla. Alkoholinkäyttö ja pieni humaltuminen oli sallittua, se mahdollisti rohkean tanssin ja silloin tanssi oli vitsikäs. Mutta sellainen humaltuminen, jossa ruumiinkontrolli petti, näytti olevan yleisölle kiusallista ja se sivuutettiin nopeasti. Douglasin mukaan rituaalisella vitsillä on moraalinen sanoma. Douglas näkee vitsailijan roolin rituaalisena puhdistajana, hänen mielestään ilman puhdistautumisen symboliikan ymmärtämistä ei voi ymmärtää vitsin merkitystä. Rituaalinen sutkaus toimii kahdella tasolla. Nauru sinänsä on kathartista, emotionaalisesti vapauttavaa, ja vitsi mahdollistaa vallitsevan järjestyksen uhmaamisen ja sen halveksimisen. (Douglas 1979, 98–108.) Aineistoani tarkastellessani nousee mieleeni kysymys, oliko Evelyn yhteisönsä ruumiillistunut vitsi?

Evelynin suhde taloudelliseen hyvinvointiin oli jyrkän kielteinen, idealistinen ja moraalinen. Hän myös kertoi halveksivansa joitakin naapureitaan, koska nämä olivat äkkirikastuneet huumekaupoilla. Toisaalta hän olisi tarvinnut kipeästi rahaa voidakseen saada avun silmissään olevaan kaihiin. Evelyn eli, kuten hyvin moni muukin Bluefieldsin asukas, kädestä suuhun. Yhteisenä iltanamme toukokuussa 1998 muistan hänen piilottaneen lopun

ruoan lautaselta rintojensa väliin juhlapuvun alle. Hän muisteli kerran nukahtaneensa kotonaan ja heränneen siihen, kun rotat jyrksivät makupaloja mekon alta.

Kuva 25. Evelyn toukokuussa 1998.

6 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ: TANSSI KERTOO MONTA TARINAA

Olen tarkastellut May Pole -tanssiperinnettä osallistujien kokemana Bluefieldsin kaupungissa vuosina 1997 ja 1998. Peilaan haastateltavien tarinoita May Polesta tutkimuksessani käyttämiin rituaaliteorioihin. Näkökulmani on muodostunut yksilöiden kertomien tarinoiden ja omien kokemuksieni myötä. Olen jättänyt May Polen liikekielen analyysin sekä kulttuurihistoriallisen näkökulman taka-alalle. Sillä työssäni olen halunnut valottaa tanssin yksilöllisiä merkityksiä, vaikkakin olen tietoinen myös May Polen kulttuurisista ja sosiaalisista reunaehdoista.

Vaikka monet Bluefieldsin asukkaat olivat sitä mieltä, että May Pole on ainoastaan harmiton ajanviette, tulkitsen sen kuitenkin rituaaliksi nojautuen Bellin näkemykseen rituaalien muuntuvuudesta (1992, 108–111; vrt. myös Drewal 1992, 8, 78, 197). Sillä vaikka informanteillani näytti olleen ymmärrys tradition historiasta, niin he eivät nähneet sitä, miten May Polessa luodaan ja tulkitaan ruumiin ja yhteisön välisiä suhteita. May Pole mahdollis-

ti sen, että ihmiset voivat tuottaa erilaisia symbolisia merkityksiä rituaalisille kokemuksilleen. May Pole paisutteli ja liioitteli sisältäen kilpailua. Voisi tulkita niin, että May Pole rituaalisena leikkinä ja mielihyvää tuottavana ruumiinkokemuksena loi yhä uudelleen saattoman yhteyden osallistujien välille.

Monet haastateltavani kertoivat, että itse tanssiminen on May Polessa kaikkein olennaisinta. Tällaisella improvisaatioon ja vuorovaikutukseen perustuvalla tanssilla voi olla samalla yhteisön kiinteyttä ja yksilöllisyyden kokemusta lisääviä merkityksiä (vrt. myös esim. Burton 1997, 156–163; Jackson 2001, 40–53). Toisaalta May Pole mahdollisti myös yksilöllisyyden kokemisen ja saattoi tuoda mieleen aiemmin elettyä. Tunteiden vapauttaminen ja muuntuneeseen tietoisuuden tilaan pääseminen, flow'n, tanssin avulla vaikuttivat merkittäville kokemuksilta haastateltavieni kertomuksissa. Aineistoni pohjalta päättelen, että May Polella on ollut eheyttävä ja voimaannuttava vaikutus. (Vrt. myös Piekkari 1988,146.)

Hedelmällisyystanssi May Pole pohjautui kollektiiviseen tietoisuuteen. Se muodostui kaikkien tuntemista elementeistä, vaikkakin yksilölliset kokemukset ja tulkinnat olivat erilaisia. May Pole kertoi monta tarinaa. Sen nonverbaalinen kieli oli täynnä vivahteita riippuen siitä, kuka sitä tanssi. Myös katsoja rakensi oman tulkintansa riippuen taustastaan ja näkemästään. Minä toisesta kulttuurista tulleena näin eroottisen kisailun. Ms. Lizzylle ja Bethanylle May Pole kertoi Bluefieldsin historiaa. Eräs pikkupoika Santa Rosan slummissa näki "vanhusten harjoittavan kunnonkohennusta". Ricky, Kenny ja Mague kokivat May Polen kilpailuna ja pelinä, jossa taidolla oli merkityksensä. Evelynin tanssin oli sanatonta vuorovaikutusta, jossa tutkija koki vallan olleen Evelynillä. Evelynin muistoissa May Polessa oli voimaa joka ruumiillistui poliittiseksi vastarinnaksi. Näille tulkinnoille on kuitenkin

kin yhteistä se, että May Pole -tanssi oli symbolista toimintaa ja sen luonne oli luova leikki.

Bluefieldsissä Evelyn, Mague ja monet muut ovat heittäytyneet leikkiin tanssiessaan May Polea. Globalisaation edetessä voi kuitenkin kysyä, vieläkö tällaisella rituaalisella toiminnalla on käyttöä, vai käykö niin että, ”yhteisöllinen terapia” (Vrt. Piekkari 1988, 143–144) tukahdutetaan globaalilla ruumiinkontrollilla? Vuosi vuodelta May Polea tanssittiin vähemmän. May Pole oli siirretty Managuan yökerhoihin ja kansantanssiesityksiin. Taidokas monimuotoinen liikekieli, jonka useimmat vielä hallitsivat Bluefieldsissä, voi olla unohtumassa. Bluefieldsissä ollessani kävin myös muutaman kerran diskoissa. Tunnelma on lähes samanlainen kuin missä tahansa diskossa Suomessa; musiikkityyli vain oli toinen. Mutta ihmiset tanssivat yksin nauttien joko vain omasta liikkeestään tai asettaen itsensä katseelle alttiiksi. Muutamat tanssivat yhdessä, jolloin liike oli pientä ja yhteistä, ei niinkään improvisointia vaan sulautumista toiseen. Voiko moderni diskokulttuuri ja sen individualistinen autoeroottinen kokemus tarjota vaihtoehdon monimuotoiselle yhteisölliselle traditiolle, May Polelle?

Näen May Polen kohtalon samanlaisena kuin Drewal (1992, 8 Jackson 2001, 40–539, 197–198) näkee Yoruba-rituaalin. Sen elinvoimaisuus on riippuvainen siitä, miten joustava se on. Rituaalin luonteeseen kuuluu sen muuntuvuus ja joustavuus. Rituaalista, joka ei muutu, tulee sisällyksetön, merkityksetön. Muutoksen voivat tehdä sellaiset osallistujat, jotka tuntevat tradition ja ovat osallistuneet siihen useita kertoja. Muutos voi olla joko pitkän tietoisemmän toiminnan tulos tai spontaani. Bluefieldsin asukkailla oli valta muokata May Polen elementtejä ja asettaa niitä uusiin yhteyksiin. Nämä muutokset eivät ole homogeenisia,

vaan monimuotoisia, repaleisia ja ristiriitaisia. May Pole rituaalisena toimintana mahdollisti ruumiin vallan ja vastarinnan sekä sukupuolten välisen kisailun.

Monet haastateltavani olivat huolissaan May Polen kohtalosta, koska se on menettänyt perinteisiä merkityksiään. Näen ulkopuolisena kuitenkin May Polen elinvoimaisuuden juuri tässä muutoksessa. Sillä vain muuntuessaan joustavasti se voi tarjota Bluefieldsin asukkaille uudenlaisen mahdollisuuden uudistaen ja muokaten perinnettä, jonka vain perinteenkantajat tuntevat. Aineistoni pohjalta tulkitsen, että May Polen kautta kaupungin asukkaila on mahdollisuus säilyttää edes hitusen paikallista valtaa. Viime kädessä tämä valta on ihmisen ruumiissa. Ja niin kauan kuin ruumiissa mahdollistuvat luovuus ja leikki, siinä on parantavaa voimaa.

LÄHTEET:

JULKAISEMATTOMAT LÄHTEET:

Primaariaineisto:

MY96/3, Lizzy, 75 -vuotias haastatteluhetkellä. Aineisto tekijän hallussa.

MY97/5, Richard, 35 -vuotias haastatteluhetkellä. Aineisto tekijän hallussa.

MY97/6, Bethany, 20 -vuotias haastatteluhetkellä. Aineisto tekijän hallussa.

MY 97/ 7a, Evelyn / 13.5.1957. Aineisto tekijän hallussa.

MY 98/ 7b, Evelyn / 13.5.1997. Aineisto tekijän hallussa.

MY97/10, Kenny, 18 -vuotias haastatteluhetkellä. Aineisto tekijän hallussa.

MY98/12, MagueWilson, 19 -vuotias haastatteluhetkellä. Aineisto tekijän hallussa.

MY98/13, Ricky 36 -vuotias haastatteluhetkellä. Aineisto tekijän hallussa.

Tutkijan kenttäpäiväkirja vuosilta 1996 ja 1997. Aineisto tekijän hallussa.

Tutkijan kenttäpäiväkirja vuodelta 1998. Aineisto tekijän hallussa.

Valokuvat:

kuvat 1, 2, 4, 5, 7–24 ovat tekijän ottamia kuvia

kuva 3 on tuntemattoman May Pole -juhlaan osallistuneen ottama kuva

kuva 6 on Rickyn ottama kuva

Sekundaariaineisto:

Anttila, Eeva 1997. Tanssikasvatuksen uudet haasteet. Teoksessa Päivi Pakkanen & Aino

Sarje (toim.) Näkökulmia tanssin opettamiseen; suomalaisten tanssitaiteilijoiden ja tanssin tutkijoiden kirjoituksia. Tanssintutkimuksen vuosikirja. Opetusministeriö,

kulttuuri-osasto ja Turun taiteen ja viestinnän oppilaitos, 115–131.

Diagnostico del municipio de Bluefields, elaborado por direcciòn de desarrollo comunitario, INDECA-RAAS. Mayo 1994. Biblioteca de Centro de Investigación y Documentación de Costa Atlantica, Bluefields, Nicaragua.

Parviainen, Jaana 1997. Taito, kehomuisti ja kehollinen tieto – Miten nykytanssijan kehollista tietoa ja taitoa voi käsitteellistää? Teoksessa Päivi Pakkanen & Aino Sarje (toim.) Näkökulmia tanssin opettamiseen; suomalaisten tanssitaiteilijoiden ja tanssin tutkijoiden kirjoituksia. Tanssintutkimuksen vuosikirja. Opetusministeriö, kulttuuri-osasto ja Turun taiteen ja viestinnän oppilaitos, 133–150.

Taylor, Norman Howard 1996. El Palo de Mayo actual: vulgaridad o cultura. Simposio universitario: Cultura, historia, educación y autonomía. URACCAN, Bluefields, Nicaragua.

Ylönen, Maarit 2000a. Tanssi sinisen pellon kaduilla – kokemuksia ja kohtaamisia Bluefieldsin kaupungissa Nicaraguassa. Lisensiaatintutkimus. Jyväskylän yliopisto. Liikuntakasvatuksen laitos.

Ylönen, Maarit 2000b. Tanssitarinoita Bluefieldsin kaupungissa, tanssiterapioiden keskeisten teorioiden tarkastelua May Pole -tanssirituaalin valossa. Tanssiterapian syventävien opintojen päättötyö. Teatterikorkeakoulun täydennyskoulutus. TEAK.

JULKAISTUT LÄHTEET:

Kirjallisuus:

- Alasuutari, Pertti 1993. Laadullinen tutkimus. Vastapaino: Tampere.
- Anttonen, Veikko 1996. Ihmisen ja maan rajat, pyhä kulttuurisena kategoriana. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seuran toimituksia 646.
- Barthes, Roland 1977. Image, music, text. New York: Hill and Wang.
- Bell, Cathrine 1992. Ritual theory, ritual practice. New York: Oxford University Press.
- Benson, Susan 1997. The Body, health and eating disorders. Teoksessa Kathryn Woodward (toim.) Identity and difference, Culture, media and identities. London: Sage, 121–166.
- Blacking, John 1993. Movement, dance, music and the Venda girls' initiation cycle. Teoksessa Paul Spencer (toim.) Society and the dance. New York: Press Syndicate of the University of Cambridge, 64–91.
- Blom, Lynne Anne & Chaplin, Tarin L. 1988. The moment of movement. Dance improvisation. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press.
- Bond, Karen E. 1999. Perspectives on dance therapy: the lived experience of children. Teoksessa Janet Guthrie, Elisabeth Loughlin & Dianne Albiston (toim.) Dance therapy collections, number 2. Carlton South, VIC: Dance Therapy Association of Australia.
- Burton, Richard, D. E. 1997. Afro Creole. Power, opposition, and play in the Caribbean. New York: Cornell University Press.
- Caillois, Roger 1961. Man play and games. New York: The Free Press of Glencoe.
- Casey Edvard 1987. Remembering. A phenomenological study. Bloomington: Indiana University Press.

- Chaiklin, Sharon & Schmais, Claire 1986. The case approach to dance therapy. Teoksessa Penny Lewis (toim.) Theoretical approaches in dance-movement therapy, Vol 1. Iowa: Kendall/Hunt, 17–36.
- Chodorov, Joan 1997. Dance therapy & depth psychology. The moving imagination. London: Routledge.
- Clifford, James 1991. Notes on (field)notes. Teoksessa Roger Sanjek, (toim.) Fieldnotes the makings of anthropology. Ithaca: Cornell University Press, 47–70.
- Comaroff, Jean 1985. Body of power spirit of resistance. The culture and history of a South African people. Chicago: The University of Chicago Press.
- Csikszentmihalyi, 1991. Flow. The psychology of optimal experience. New York: Harper Perennial.
- Drewal, Margaret Thomson 1992. Yoruba ritual performers, play, agency. Bloomington and Indianapolis: Indiana University Press.
- Douglas, Mary 1994. Purity and danger: An analysis of the concepts of pollution and taboo. London: Routledge.
- Douglas, Mary 1979. Implicit meanings. Essays in anthropology by Mary Douglas. London: Redwood Burn Limited, Trowbridge & Esher.
- Elias, Norbert 1978/1939. The civilizing process. Vol.1. New York: Urizen Books.
- Eskola, Katariina 1997. Varhain kuolleiden äitien verhottu muisto. Teoksessa Katariina Eskola & Eeva Peltonen (toim.) Aina uusi muisto. Kirjoituksia menneen elämisestä meissä. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Nykykulttuurin tutkimusyksikön julkaisuja 54, 60–87.
- Espenak, Liljan 1981. Dance therapy. Theory and application. Illinois: Charles C Thomas.
- Etherington, K. (1996). The counsellor as researcher: Boundary issues and critical dilemmas. British Journal of Guidance & Counselling, vol. 24,3: 339-346.

- Falk, Pasi 1988. Ihoon piirretty – lihaan kirjoitettu. Teoksessa Esa Sironen (toim.) Uuteen liikuntakulttuuriin. Tampere: Vastapaino, 192–205.
- Foster, Susan Leigh 1986. Reading dancing. Bodies and subjects in contemporary American dance. California: University of California Press.
- Foucault, Michel 1990. The use of pleasure. The history of sexuality. Vol 2. New York: Vintage Books.
- Geertz, Clifford 1973. The interpretation of cultures. New York: Basic Books Inc.
- Gordon, Edmund T 1987. History, identity, consciousness, and revolution: Afro-Nicaraguans and the Nicaraguan revolution. Teoksessa CIDCA : Ethnic groups and the nation state. The case of the Atlantic Coast in Nicaragua. Stocholm: University of Stocholm. Department of Social Anthropology, 135–140.
- Grönlund, Erna 1994. Barns känslor bearbetade i dans. Dansterapi för barn med tidiga störningar. Stocholm: Pedagogiska institutionen. Stocholms Universitet.
- Hale, Charles R. & Gordon, Edmund T. 1987. Costeno demography. Teoksessa CIDCA: Ethnic groups and the nation state. The case of the Atlantic Coast in Nicaragua. Stocholm: University of Stocholm. Department of Social Anthropology , 18-24.
- Hall, Stuart 1997. Cultural identity and diaspora. Teoksessa Kathryn Woodward (toim.) Identity and difference. Culture, media and identities. London: Sage, 51–59.
- Halonen, Ulla 1997. Ruumiillisuus tekstinä. Teoksessa Tom Sjöblom (toim.) Tutkija, Tekstit ja Uskonto. Helsinki: Helsingin yliopiston uskontotieteen laitos, 86–101.
- Hanna, Judith Lynne 1987. To dance is human, A theory of nonverbal communication. Chicago: The University of Chicago Press.
- Hanna, Judith Lynne 1995. Dance, sex and gender. Signs of identity dominance, defiance, and desire. Chicago: The University of Chicago Press.

- Hernández, Enrique Peña 1996. Folklore de Nicaragua. Cuatemala: C.A.Editorial Piedra Santa.
- Hoppu, Petri 1999. Symbolien ja sanattomuuden tanssi. Menuetti Suomessa 1700-luvulta nykyaikaan. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 767.
- Huizinga, Johan 1984/1938. Leikkivä ihminen. Suomentanut Sirkka Salomaa. Helsinki: Wsoy.
- Hyypä, Kimmo 2000. Myyttinen sirtaki – eräs kansan tanssi. Musiikin Suunta vol. 22, 4: 23–29.
- Idiàquez, Marcos Membreño 1998. La estructura de las comunidades étnicas. Itinerario de una investigación teórica desde Nicaragua. Managua: Editorial Envio.
- Jackson, Jonathan, David 2001. Improvisation in African-American vernacular dancing. Dance research Journal 2001/2002, vol 33, 2: 40–53.
- Jauhiainen, Kai 1984. Historia. Teoksessa Nicaragua maakatsaus. Helsinki: Kehityskaan-tieteen yhdistyksen toimitteita, nro 7, 16–29.
- Jennings, Sue 1993. Temiar dance and the maintenance of order. Teoksessa Paul Spencer (toim.) Society and the dance. Cambridge: Cambridge University Press, 47–63.
- Johnson, Allen & Johnson, Orna R. 1991. Quality into quantity: On the measurement potential of ethnographic fieldnotes. Teoksessa Roger Sanjek (toim.) Fieldnotes the makings of anthropology. Ithaca: Cornell University Press, 161–186.
- Juvas, Kimmo M. 1984. Väestö. Teoksessa Nicaragua maakatsaus. Helsinki. Kehityskaan-tieteen yhdistyksen toimitteita, nro 7, 43–44.
- Kelles, Anita 1984. Antropologisen kenttätöön ongelmia. Helsinki: Suomen Antropologien Seura.
- Klemola, Timo 1994. Liikunta tienä kohti varsinaista itseä. Tampere: Filosofisia tutkimuksia Tampereen yliopistosta. Vol. XII.

- Laban, Rudolf 1975/1956. *Laban's principles of dance and movement notation* (revised Roderyk Lange). Bristol: Macdonalds and Evans limited.
- Laban, Rudolf 1998. *The mastery of movement* (revised Lisa Ullman). Plymouth: Northcote House.
- Lewis Bernstein, Penny 1986. *Psychodynamic ego psychology in developmental dance-movement therapy*. Teoksessa Penny Lewis (toim.) *Theoretical approaches in dance-movement therapy*, Vol 1. Iowa: Kendall/Hunt, 133–239.
- Loughlin, 1999. *The shared dance: Dance therapy with mothers and infants in the hospital outpatient infant clinic*. Teoksessa Janet Guthrie, Elisabeth Loughlin & Dianne Albiston (toim.) *Dance therapy collections*, number 2. Carlton South, VIC: Dance Therapy Association of Australia, 37–42.
- Lomax, Alan & Bartenieff, Irmgard & Paulay, Forrestine 1968. *Dance style and culture*. Teoksessa Alan Lomax (toim.) *Folk song style and culture*. Washington: McCall Printing Co, 222–247.
- Mauss, Marcel 1973/1935. *Techniques of the body*. Käännös B. Brewster. *Economy and Society*, 2: 70–88.
- Mendoza, Zoila 2000. *Shaping society through dance. Mestizo ritual performance in the Peruvian Andes*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Merleau-Ponty, Maurice 1964/1989. *The primacy of perception*. London: Routledge.
- Miller, Daniel 1994. *Modernity: An Ethnographic Approach, Dualism and Mass Consumption in Trinidad*. Oxford: Short Run Press, Exeter.
- Murphy, Jacqueline Shea 1999. *Lessons in dance (as) history: Aboriginal land claims and aboriginal dance, circa 1999*. Teoksessa Lisa Doolittle & Anne Flynn (toim.) *Dancing bodies, living histories. New writings about dance and culture*. Saskatoon: Banff Centre Press, 130–167.

- Novack, Cynthia J. 1990. *Sharing the dance. contact improvisation and American culture.*
Wisconsin: The University of Wisconsin Press.
- Nykyri, Tuija 1996. *Naiseuden naamiaiset. Nuoren naisen diskoruumiillisuus.* Jyväskylä:
Jyväskylän yliopisto. Nykykulttuurin tutkimusyksikön julkaisuja 48.
- Ottenberg, Simon 1991. *Thirty Years of Fieldnotes: Chancing Relationships to the Text.*
Teoksessa Roger Sanjek (toim.) *Fieldnotes. The Makings of Anthropology.* Ithaca:
Cornell University Press, 139–160.
- Parviainen, Jaana 1992. *Tanssiterapian filosofinen tausta.* *Musiikin Suunta* 14(1992):4, 31–
38.
- Parviainen, Jaana 1994. *Tanssi ihmisen eksistensissä.* Tampere: FITTY 51.
- Parviainen, Jaana 1999. *Fenomenologinen tanssianalyysi.* Teoksessa Päivi Pakkanen, Jaana
Parviainen & Annika Tudeer (toim.) *Askelmerkkejä tanssin historiasta, ruumiista ja
sukupuolesta. Tanssintutkimuksen vuosikirja 3.* Helsinki: Taiteen keskustoimikunta,
80–97.
- Pasanen-Willberg, Riitta 2000. *Vanhenevan tanssijan problematiikasta dialogisuuteen –
koreografin näkökulma.* *Acta Scenica* 6. Helsinki: Teatterikorkeakoulu. Näyttämä-
taide ja tutkimus.
- Piekkari, Jouni 1988. *Tanssin parantavat askeleet.* Teoksessa Esa Sironen (toim.) *Uuteen
liikuntakulttuuriin.* Jyväskylä: Vastapaino, 134–148.
- Rautaparta, Malla 1997. *Ruumis subjektina Merleau-Pontyn filosofiassa.* Teoksessa Sara
Heinämaa, Martina Reuter & Kirsi Saarikangas (toim.) *Ruumiin kuvia. Subjektin ja
sukupuolen muunnelmia.* Tampere: Tammer-Paino, 129–135.
- Rouhiainen, Leena 1999. *Liike, yhdentyminen ja mielihyvä – erään tanssimisen kokemuk-
sen fenomenologista hahmotusta.* Teoksessa Päivi Pakkanen, Jaana Parviainen &

- Annika Tudeer (toim.) *Askelmerkkejä tanssin historiasta, ruumiista ja sukupuolesta. Tanssintutkimuksen vuosikirja 3.* Helsinki: Taiteen keskustoimikunta, 98–123.
- Payne, Helen 1998. *Shut in, shut out: Dance movement therapy with children and adolescents.* Teoksessa Helen Payne, (toim.) *Dance movement therapy: Theory and practice.* London: Routledge, 39–80.
- Sanjek, Roger 1991. *On ethnographic validity.* Teoksessa Sanjek, Roger (toim.) *Fieldnotes the makings of anthropology.* Ithaca: Cornell University Press, 385–413.
- Savigliano, Marta E. 1995. *Tango and the postmodern uses of passion.* Teoksessa Sue- Ellen Case, Philip Brett & Susan Leigh Foster (toim.) *Cruising the performative. Interventions into the representation of ethnicity, nationality, and sexuality.* Bloomington and Indianapolis: Indiana University Press, 130–148.
- Shilling, Chris 1997. *The body and difference.* Teoksessa Kathryn Woodward (toim.) *Identity and difference. Culture, media and identities.* London: Sage, 62–107.
- Silvennoinen, Martti 1988. *Ruumiinkokeminen ja liikunta.* Teoksessa Esa Sironen (toim.) *Uuteen liikuntakulttuuriin.* Tampere: Vastapaino, 182–191.
- Spencer, Paul 1985. *Introduction: Interpretations of the dance in anthropology.* Teoksessa Paul Spencer (toim.) *Society and dance.* Cambridge: Cambridge University Press, 1–46.
- Stanton-Jones, Kristina 1992. *An introduction to dance movement therapy in psychiatry.* London: Tavistock/Routledge.
- Syrjälä, Leena & Numminen, Merja 1988. *Tapaustutkimus kasvatustieteessä.* Oulun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan tutkimuksia 51/88. Oulu: Oulun yliopisto.
- Thornton, S. 1971. *A movement perspective of Rudolf Laban.* London: MacDonald & Evans LTD.

- Turner, Victor 1977. Variations on a theme of liminality. Teoksessa Sally Moore & Barbara Myerhoff (toim.) *Secular ritual*. Amsterdam: Van Gorcum, 36–70.
- Van Gennep, Arnold 1960. *The rites of passage*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Vargas, Gérman Romero 1995. Las sociedades del Atlántico de Nicaragua en los siglos XVII y XVIII. *Collección Cultural. Serie Histórica*. Colombia: BANIC.
- Varto, Juha 1992. *Laadullisen tutkimuksen metodologia*. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Walsh, R. A. (1996). The problem of unconsciousness in qualitative research. *British Journal of Guidance & Counselling*, vol. 243: 377-384.
- Wilson, Hugo Sujo 1991. Palo de Mayo todos los olores del mundo. *Wani, Revista del Caribe Nicaraguense*, 11: 103–107.
- Woodward, Kathryn 1997. Concepts of identity and difference. Teoksessa Kathryn Woodward, (toim.) *Identity and difference. Culture, media and identities*. London: Sage, 8–50.
- Ylönen, Maarit 2000c. Evelynin tanssi, kokemuksia ja tulkintoja nicaragualaisesta May Pole -tanssista. *Suomen Antropologi*. Vol. 25, 3: 37–53.
- Ylönen, Maarit 2001. El baile de Evelyn: experiencias e interpretaciones del ritual de "May Pole" en Nicaragua. Teoksessa María Clara Medina (toim.) *Lo público y lo privado: Género en América Latina. Serie Haina, 3*. Göteborg: Instituto Iberoamericano. Universidad de Gotenburgo, 291–312.
- Ylönen, Maarit E. 2003a. Bodily flashes of dancing women: Dance as a method of inquiry. *Qualitative Inquiry*, vol. 9, 4: 554–568.
- Ylönen Maarit E. 2003b. Reflektiivinen ruumis, tanssin rajapintoja. Teoksessa Helena Saarikoski (toim.) *Tanssi tanssi. Kulttuureja, tulkintoja*. Tietolipas 186. Helsinki: Suomalaisuuden Kirjallisuuden Seura, 53–88.

Yin, Robert K. 1994. Case study research. Design and methods. Applied social research
Methods series vol. 5. London: Sage.

Liite 1: Teemahaastattelun runko

-Nimi, ikä, asuinpaikka, perhesuhteet, ammatti,ts. miten hankkii elantonsa, koulutus, mistä on kotoisin, etninen tausta (mm. kielitaito)

-Nykyinen suhde May Pole traditioon: tanssiiko May Polea/ osallistuuko muuten juhlaan / millainen merkitys tanssilla on itselle (kaupungin asukkaille/kreoleille)/ miksi tanssii May Polea / miten kokee tanssin/ketkä voivat osallistua tanssiin (ikä,etninen tausta, sukupuoli)/ miten näkee tilanteen, miksi

-Muistoja menneistä May Pole juhlista: tanssiko lapsena May Polea/ Miten oppi tanssi-
maan/tanssivatko sukulaiset/ miten traditio on muuttunut, miksi/ mitä sääntöjä, tapoja May Poleen on kuulunut

-ajatuksia elämästä Bluefieldsissä: kaupungin työllisyystilanne/ huumeet/ poliittinen tilanne / sisällissota ja sen merkitys ihmisten elämään./

-Oman elämän pohdintaa:elämäntapaa/unelmia/ jne

Liite 2: May Pole aikataulu, päiväkirjastani kirjoitettu

jueves 8.5. Beholden

viernes 9.5. Santa Rosa,

sabado 10.5. Canal (CPA:n nurkilla),

miercoles 14.5. Punta Fria

jueves 15.5. Teodoro Martinez

viernes 16.5. Fatima (CPA)

sabado 17.5. Old Bank

19.5. u f

20.5. r e

21.5 a s

c t

c i

a v

n a

l

lunes 26.5. Central Park,

martes 27.5. Pointeen (Tia Irene) ,

miercoles 28.5. 19 de Julio (puistosta oikealle),

jueves 29.5. CPA (variedades=kaikenlaista),

30.5. Punta Fria,

31.5. Clausura Stadionilla(Puiston takana, Casa Cobiernon takana)

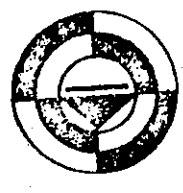
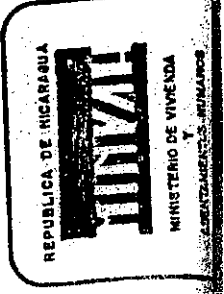
**EUDOFF
BLUEFIELDS**

SIMBOLOGIA

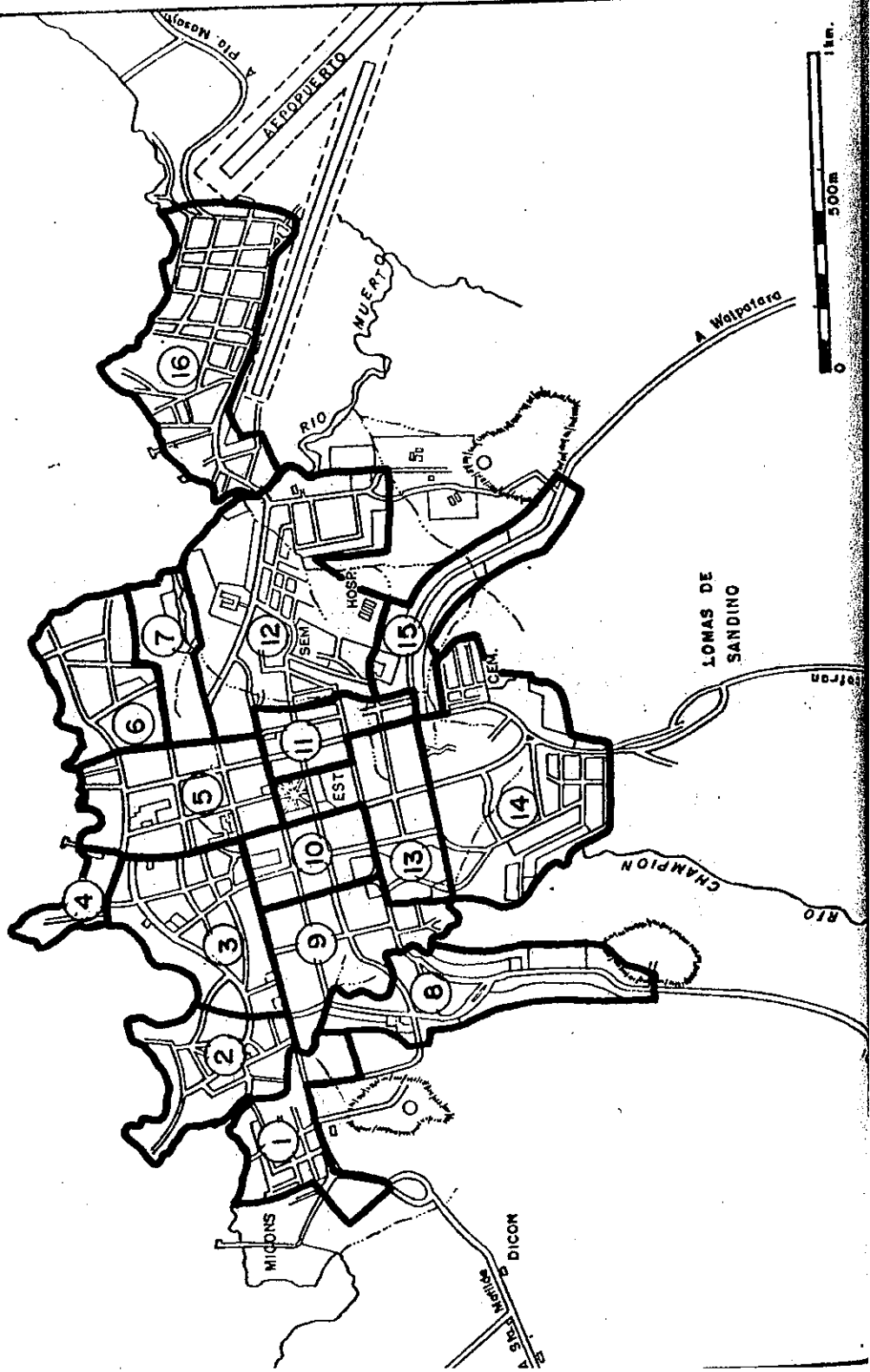
- 1.- Pancasán
- 2.- Old Bank
- 3.- Benoloen
- 4.- Point Inn
- 5.- Central
- 6.- Punta Fría
- 7.- El Canal
- 8.- 19 De Julio
- 9.- Ricardo Morales A.
- 10.- Tres Cruces
- Teodoro
- 11.- Martínez
- 12.- Fátima
- 13.- Nueva York
- Monseñor
- 14.- Mateo
- 15.- San Pedro
- 16.- Santa Rosa

Límite de Barrio
ESCALA 1:20.000

Sub-division por Barrios.
Nº 4.1 ENERO/87

BAHIA DE BLUEFIELDS

EUDOFF BLUEFIELDS

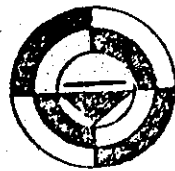
SIMBOLOGIA

- Vivienda
- Comercio Servicio e Industria.
- Equipamiento e Infraestructura
- Areas no Urbanizadas
- Viviendas en areas inundables
- Tenerias
- Basurero
- Subestación (INE)
- Rastro

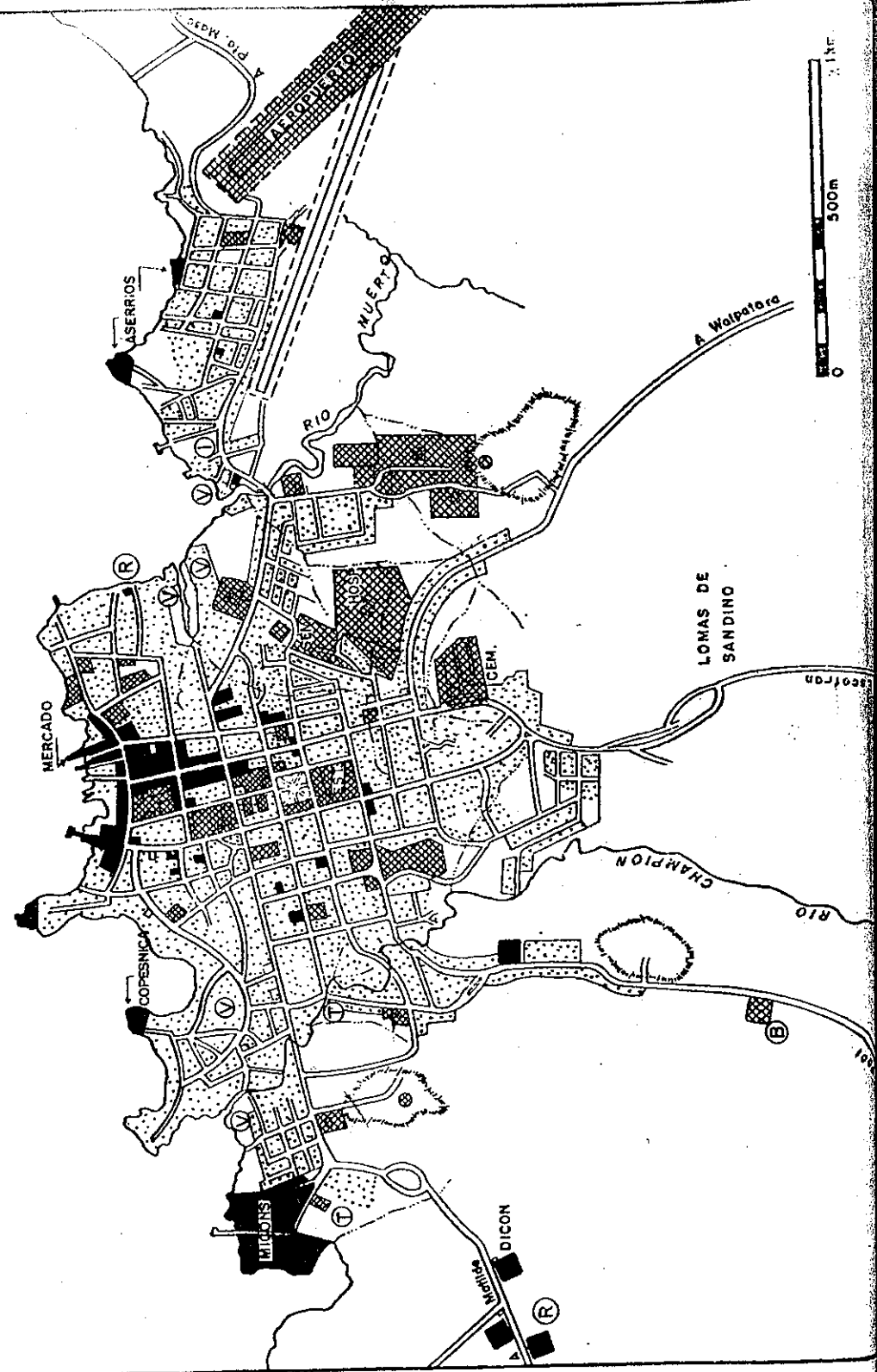
ESCALA 1:120,000

Uso Actual del Suelo
 Nº 4.2 ENERO/87

REPUBLICA DE NICARAGUA
MINISTERIO DE VIVIENDA Y EQUIPAMIENTO URBANOS

BAHIA DE BLUEFIELDS

lita 21 a

**GOBIERNO DE LA REGION AUTONOMA
DEL ATLANTICO SUR**
BLUEFIELDS - NICARAGUA, CENTRO AMERICA.

C O N S T A N C I A

A QUIEN CONCIERNE:

El Gobierno Regional Autónomo Atlántico Sur, ha recibido con mucho placer, la visita de **Maarit Ylonen** quien elaborará su tesis sobre "Los mitos de la Danza entre la población Criolla Nicaragüense en nuestra región.

Consideramos un placer poner nuestras facilidades y fuentes de información a la orden de **Maarit Ylonen** y le deseamos todo éxito en su presentación.

Atentamente,

GOBIERNO DE NICARAGUA

ROY FOREE
ADMINISTRADOR

CASA DE GOBIERNO
ADMINISTRADOR NICARAGUA

cc: archivo.

Casa de Gobierno • Teléfono: 082 - 22629 - 082 - 22727 • Bluefields, Nicaragua.
ODACAN • 222-2350 - Managua: Telefax: 2786298

rite 46.

Centro de Investigaciones y Documentación de la Costa Atlántica

Pancasán V Etapa - Casa # 40-41 Apdo. Postal A-189

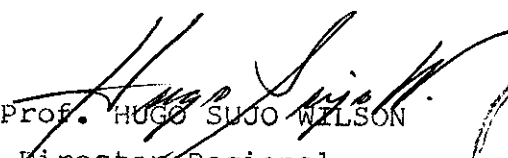
Teléfonos:	Managua	Bluefields	Puerto Cabezas
	Oficina: 2780854	Oficina: 08222735	Oficina: 02822370
	2784930		
	2774541		
Fax:	2784089		
Correo Electrónico:	cidca@nicarao.apc.org		
Internet:	cidca@ns.uca.rain.ni		

CONSTANCIA

El Suscrito Director Regional del Centro de Investigación y Documentación de la Costa Atlántica de Nicaragua (CIDCA), por este medio hace Constar que la Licenciada MAARIT YLONEN realizo una visita a nuestras oficinas durante la cual trató con la Dirección el tema sobre " Los Mitos de la danza entre la población criolla nicaraguense".

La investigación que realizará sobre el Palo de Mayo contribuirá a enriquecer la documentación sobre el tema.

A petición de la parte interesada se extiende la presente en la ciudad de Bluefields, Noviembre trece de Mil Novecientos Noventa y Seis.

Prof. HUGO SUJO WILSON
Director Regional
CIDCA- RAAS.

